

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මාර්ගෝපදේශ

නව සංස්කරණය

2020

ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව
අංක 31, පතිබා පාර,
නාරාහේන්පිට
කොළඹ 05.

ඉඩම් අමාත්‍යාංශය
ඉඩම් කළමනාකරණ කටයුතු, රාජ්‍ය ව්‍යාපාර ඉඩම් හා දේපළ සංවර්ධන
රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශය

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මාර්ගෝපදේශ

(අභ්‍යන්තර උපදෙස් - ප්‍රකාශන අංක 2020/01)

© ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව

වර්ෂය: 2020

පිටකවරයේ ඡායාරූප අන්තර්ජාලය ඇසුරෙනි

පෙරවදන

ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි සම්පත ප්‍රශස්ත ලෙස භාවිත කිරීම අරමුණු කර ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලංකාව පුරාම විවිධ මට්ටම් වලින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීමත් ඒවා කියාත්මක කිරීම සඳහා මහ පෙත්වීමත් සිදු කරනු ලැබේ. මෙයට අමතරව ඉඩම් පරිහරණය සම්බන්ධයෙන් වූ දත්ත හා තොරතුරු සම්පාදනය ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යභාරයට ඇතුළත් වේ. මෙම කාර්යය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා මෙම දෙපාර්තමේන්තුව සතුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස මට්ටම දක්වා ව්‍යාප්ත වූ කාර්ය මණ්ඩලයක් ඇති අතර, එම කටයුතු දිස්ත්‍රික් සහකාර අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් සම්බන්ධීකරණය කරනු ලැබේ.

විශේෂයෙන් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ක්ෂේත්‍රයට අදාළ ප්‍රතිපත්තීන් හා නව අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගෙන දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකාරකම් සංශෝධනය කිරීම සිදුකරන බැවින්, එයට සමගාමීව එම වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නිලධාරීන් හට නිසි මාර්ගෝපදේශ ලබා දීම ද සිදු කළ යුතු වේ. එබැවින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීමත්, ඒ හා සම්බන්ධ අනෙකුත් තාක්ෂණික කාර්යයන් පිළිබඳවත් නිරන්තර පුහුණුවීම් හා දැනුවත් කිරීම් කර නිපුණතාවය වර්ධනය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. එමනිසා දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නිලධාරීන් නිසියාකාරව පුහුණු කිරීම මෙන්ම වරින් වර ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ක්‍රමවේදයන් ඇතුළත් කර මාර්ගෝපදේශ සැකසීම ද සිදු කරනු ලැබේ.

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාව සඳහා මූලින් ම ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයක් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් 1986 දී සකස් කර ඇත. ඉන් පසුව 2005 වර්ෂයේදී නැවත මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයක් සකස් කරන ලදී. දෙවෙනි වරට සකසන ලද මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ එවකට මෙම ආයතනය මගින් සිදු කරන ලද වැඩසටහන් සඳහා මාර්ගෝපදේශ ලබා දෙන ලදී. එසේ වුව ද, මෙම ආයතනය 2010 ජනවාරි මස දෙපාර්තමේන්තුවක් බවට පත් වූ පසු වැඩසටහන් පුළුල් වීමත්, අලුත් වැඩසටහන් හඳුන්වා දීමත් සිදු විය. එබැවින් එම නව වැඩසටහන් හා ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම හා ඔවුන්ට මහ පෙත්වීම සඳහා 2005 දී සකස් කරන ලද මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය නැවත වරක් සංස්කරණය කර 2013 වර්ෂයේදී ඉදිරිපත් කරන ලදී. තාක්ෂණික මෙවලම් හා ක්‍රමවේදයන්හි වැඩි දියුණුව මෙන්ම රටේ අවශ්‍යතාවයන් අනුව ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යයන් වැඩි දියුණු කිරීමේ දී එයට සමගාමීව මාර්ගෝපදේශ ද සංශෝධනය විය යුතු වේ. එබැවින් දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යයන්වලට අදාළ සියලු තාක්ෂණික කරුණු ඇතුළත් වන ලෙස 2013 වර්ෂයේ සකසන ලද මාර්ගෝපදේශ පදනම් කර නව සංස්කරණයක් ලෙස මෙම මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය පිළියෙළ කර ඇත.

මෙම නව මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය මෙම ආයතනයේ නිලධාරීන්ට තම රාජකාරි නිසි ලෙස ඉටු කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් ග්‍රන්ථයක් වනු ඇත. මෙය පරිශීලනය කිරීම තුලින් දැනට දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් කරනු ලබන ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කටයුතු වඩා විධිමත් ලෙස ඉටු කිරීමට හැකියාව ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරමි.

මෙහි කරුණු හොඳින් අධ්‍යයනය කර වෙනත් මූලාශ්‍ර ද භාවිත කර තමන්ගේ වෘත්තීය හැකියාවන් ප්‍රගුණ කර ගනිමින් ඉතා හොඳ සේවාවක් රටට ලබා දෙනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වෙමි.

ඒ. එස්. ඉලන්ගම්ගේ
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්

පටුන

පිටු අංකය

පෙරවදන.....	i
පළමු පරිච්ඡේදය	
1.1. හැඳින්වීම.....	1
1.2. ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය පථය හා සැලසුම් කටයුතු	1
1.2.1. ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන්.....	2
1.3. විවිධ මට්ටම්වලින් විවිධ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම	5
1.3.1. ජාතික මට්ටම.....	6
1.3.2. පළාත් හා දිස්ත්‍රික් මට්ටම.....	9
1.3.3. ප්‍රාදේශීය මට්ටම.....	14
1.3.4. ගම් මට්ටම හෝ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක මට්ටම.....	23
1.4. භාගනියට පත් කෘෂි කාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය සඳහා වැඩසටහන් සැකසීම.....	25
දෙවන පරිච්ඡේදය	
2.1. භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණය කිරීම.....	29
2.2. භූමි ශක්‍යතා අධ්‍යයනය තුළින් යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ නිර්ණය කිරීම	30
2.3. කෘෂි කාර්මික කටයුතු සඳහා භූමි ඇගයීම	33
2.4. ඉඩම් පරිහරණ යෝග්‍යතා වාර්තා	39
තෙවන පරිච්ඡේදය	
3.1. ඉඩම් දත්ත බැංකු.....	52
3.1.1. හැඳින්වීම.....	52
3.1.2. ඉඩම් දත්ත බැංකුවක් පිහිටුවීමේ අරමුණු.....	52
3.1.3. තොරතුරු රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය සහ ක්‍රියාවලිය	53
3.1.4. ඉඩම් දත්ත බැංකුව සඳහා හඳුනාගත් ඉඩම්වලට යෝග්‍ය භූමි පරිහරණ වර්ග නිර්ණය කිරීම.....	54
3.1.5. ඉඩම් දත්ත බැංකුවෙහි ඇතුළත් තොරතුරු	54
සිව්වන පරිච්ඡේදය	
4.1. හැඳින්වීම.....	59
4.2. ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මෙහෙයුම් කමිටුව	59
4.3. දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව.....	60
4.4. ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව.....	61
4.5. ග්‍රාමීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව	62
පස්වන පරිච්ඡේදය	
5.1. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය සඳහා භාවිත කරනු ලබන මෙවලම් හා උපකරණ	63
පරිශීෂ්ටය 1.....	67
පරිශීෂ්ටය 2.....	72
පරිශීෂ්ටය 3.....	79

වගු සහ රූප සටහන්

පිටුව

වගුව 1 - ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු අවම කිරීම සඳහා ලබාදිය හැකි නිර්දේශ..... 21

වගුව 2 - භූමි භායන මට්ටම නිර්ණය කිරීමේ දර්ශකයන් 27

වගුව 3 - භූමි භායනයට බලපෑ හැකි හේතු සහ ඒ සඳහා යෙදිය
 හැකි ප්‍රධාන තාක්ෂණික උපකරණ 28

වගුව 4 - භූමි ශක්‍යතා පන්ති හා ඒවායේ ශක්‍යතාවය 31

වගුව 5 - භූමි යෝග්‍යතා වර්ගීකරණය..... 36

වගුව 6 - කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම 44

වගුව 7 - පදිංචිය සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම 45

වගුව 8 - කර්මාන්ත ස්ථානගත කිරීම සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම 46

වගුව 9 - තෘණ වගාව සඳහා යෝග්‍යතාව නිර්ණය කිරීමේ නිර්ණායක..... 49

රූප සටහන්

රූපය 1 - ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනයේ පියවරයන් 3

රූපය 2 - භූමි පැතිකඩක දළ වශයෙන් ශක්‍යතා පන්ති වෙන් කර ඇති ආකාරය..... 32

රූපය 3 - කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාව අනුව පළමු පන්තියේ ඉඩමක් (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය) 32

රූපය 4 - කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාව අනුව දෙවන පන්තියේ ඉඩමක් (මාතලේ දිස්ත්‍රික්කය) 32

රූපය 5 - කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාව අනුව තෙවන පන්තියේ ඉඩමක් (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය) 33

රූපය 6 - කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාව අනුව හයවන පන්තියේ ඉඩමක්(අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය) 33

රූපය 7 - භූමි කොටසක ඡායාරූපයක් සහ භූ විෂමතාවය අනුව භූමි ඒකක දළ
 වශයෙන් වෙන් කර ඇති ආකාරය පැහැදිලි කිරීමක් 35

රූපය 8 - වෙන් කරන ලද භූමි ඒකක පැතලි තලයක (කඩදාසියක) නිරූපණය කර ඇති
 අයුරු හා බැවුමේ දිශාව ඊතල මඟින් පෙන්වා ඇති අයුරු 35

පළමු පරිච්ඡේදය

1. හැඳින්වීම

ජනගහනයේ වර්ධනයත් සමඟ ම මිනිසාගේ අවශ්‍යතාවයන් සහ අරමුණුවල ඇති වන වර්ධනය නිසා භූමිය කෙරෙහි වැඩි ඉල්ලුමක් ඇති වීමෙන් භූමිය සීමිත සම්පතක් බවට පත්ව ඇත. විවිධ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා භූමිය කෙරෙහි ඇතිවන ඉල්ලුම තුළින් වඩාත් උචිත පරිහරණය හඳුනා ගැනීමත්, දැනට පවතින අවිධිමත් භූමි පරිහරණය මඟ හරවා ගැනීමත්, පවතින ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමත් කළ යුතුව ඇත. මේ සඳහා පදනම වන්නේ භූමි පරිහරණය සැලසුම් කිරීම ය. එබැවින් මේ කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතුව ඇත. භූමි පරිහරණය සැලසුම් කිරීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ භූමියේ සහ ජලයේ පවතින විභවතාවයන් පිළිබඳව, විකල්ප පරිහරණයන් පිළිබඳව සහ ප්‍රදේශයේ පවතින සමාජ ආර්ථික තත්ත්වයන් පිළිබඳව ක්‍රමානුකූල තක්සේරුවක් මඟින් වඩාත් උචිත පරිහරණය හඳුනා ගැනීම ය. මේ අනුව භූමි පරිහරණය සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රදේශයේ පවතින භෞතික, සමාජ ආර්ථික සහ පරිසරාත්මක සාධක පිළිබඳව අවධානය යොමු කෙරේ.

ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් විසින් ක්ෂේත්‍රයේදී ලබා ගත් අත්දැකීම් සහ පළපුරුද්ද ද, රටේ අවශ්‍යතා ද සැලකිල්ලට ගෙන විවිධ මට්ටම්වල දී සිදු කරනු ලබන ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීමේ ක්‍රමවේදයන් නිරන්තරයෙන් වැඩි දියුණු කරන ලදී. මෙලෙස වැඩි දියුණු කරන ලද ක්‍රමවේදයන් සහ දෙපාර්තමේන්තුවේ නව කාර්යයන් පිළිබඳව දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන්ට එක හා සමාන දැනුමක් ලබා දීම අරමුණු කර මෙයට පෙර සකස් කර තිබූ “ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය” නව සංස්කරණයක් ලෙස සකස් කරන ලදී. මෙම සංස්කරණයේ දී පැරණි මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ තිබූ සමහර කොටස් ඒ ආකාරයෙන් ම ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, එයට අමතරව වැඩි දියුණු කරන ලද හෝ නව ක්‍රමවේදයන් ද අවශ්‍ය තැන්හි දී හඳුන්වා දී ඇත.

2. ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය පථය හා සැලසුම් කටයුතු.

ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව සංස්ථාපනය කිරීමේදී 2010 මැයි මස 20 දින ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ජනරජයේ අංක 1654/21 දරණ ඇති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය මඟින් ප්‍රකාශයට පත් කළ දෙපාර්තමේන්තු විෂය පථය හෝ කාර්යයන් පහත දක්වා ඇත.

- 1) ශ්‍රී ලංකාව සඳහා සම්මත කරගෙන ඇති ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය නීතිමය පසුබිම සැකසීම.
- 2) ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මක් සැකසීම.
- 3) සීමිත සම්පතක් වූ භූමිය මානව යහපත පිණිසත්, පාරිසරික සමතුලිතතාවය රැකෙන පරිදින් භාවිත කිරීමට හැකිවන පරිදි උචිත තාක්ෂණික මඟ පෙන්වීම සිදු කිරීම.
- 4) භූමිය පදනම් කරගත් සංවර්ධන සැලසුම්වල දී එම සම්පත් ආරක්ෂාව හා මතු පැවැත්ම තහවුරු වන පරිදි කටයුතු කිරීමට අදාළ නිර්දේශ හා නියෝග නිකුත් කිරීම.
- 5) විද්‍යාත්මක භූමි පරිහරණ සැලසුම්කරණය පිළිබඳ දැනුම, පුහුණුව හා අධ්‍යයන පුළුල් වන පරිදි වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ඉහත කරුණු ඉටු කිරීම සඳහා මූලික පදනමක් වශයෙන් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනය කිරීම මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රමුඛ කාර්යයක් වේ.

අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු, රාජ්‍ය සංස්ථා හා ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනවලට අදාළ කාර්යයන් හා කර්තව්‍යයන් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති 2020.08.09 දිනැති ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ අංක 2187/27 දරණ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයට අනුව ඉහත කාර්යයන්වලට අමතරව වෙනත් කාර්යයන් කිහිපයක වගකීම ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පවරා ඇත. ඒ අනුව දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකාරකම් පැහැදිලිව නිර්ණය කර ඒ කටයුතු නිසි අයුරින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා එයට අදාළ මාර්ගෝපදේශ මේ සමඟ ඉදිරිපත් කර ඇත.

2.1 ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන්

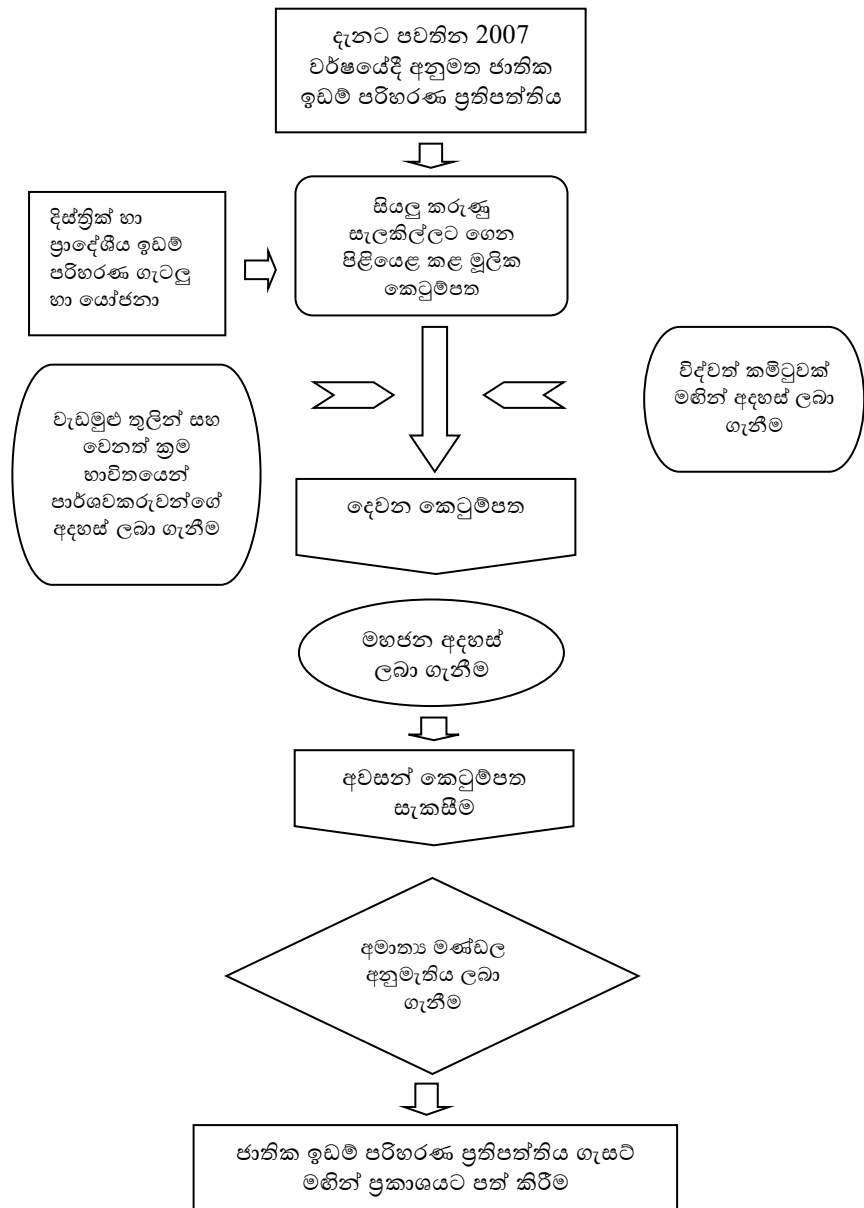
දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් ලෙස;

- ඉඩම් පරිහරණයට අදාළ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය කර වැඩි දියුණු කිරීම හා නව ප්‍රතිපත්තීන් හඳුන්වාදීම,
- විවිධ මට්ටම් වලින් සහ සුවිශේෂී අරමුණු පෙරදැරිව ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම,
- වෙනත් විවිධ සැලසුම් අවශ්‍යතා හා තීරණ ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන ඉඩම් පරිහරණ දත්ත හා තොරතුරු සම්පාදනය,
- ඉඩම් භාවිතය සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමේ දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ යාන්ත්‍රණය සම්බන්ධීකරණය කිරීම හා තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහාය ලබා දීම.
- තිරසාර ඉඩම් භාවිතය ප්‍රවලිත කරනු පිණිස එවැනි වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සහාය වීම යනාදිය වේ.

ඒ අනුව දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් සංක්ෂිප්තව පහත දක්වා ඇති අතර, සමහර කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා වන සවිස්තරාත්මක තාක්ෂණික මාර්ගෝපදේශ ඉදිරි පරිච්ඡේදවල දක්වා ඇත.

(අ) ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය හා පවතින ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනය

මේ අනුව, 2007 වර්ෂයේදී අමාත්‍ය මණ්ඩලය මගින් අනුමත කරන ලද ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය වඩාත් පුළුල් ලෙස සියලු ම ක්ෂේත්‍ර ආවරණය වන පරිදි සංශෝධනය කිරීමේ කාර්යය මේ වන විට ආරම්භ කර ඇත. එම කාර්යයේ පියවරයන් සංක්ෂිප්තව පහත ගැලීම් සටහනින් දැක්වේ. මෙය ජාතික මට්ටමින් සිදු කරනු ලබන කාර්යයක් වන අතර, දිස්ත්‍රික් හෝ ප්‍රාදේශීයව ඉඩම් භාවිතයේ පවතින මෙතෙක් හඳුනාගත් ගැටලු, එක් රැස් කරන ලද ඉඩම් පරිහරණ දත්ත හා තොරතුරු හා ගෝලීය වෙනස්වීම් ද සල්කිල්ලට ගනිමින් ප්‍රතිපත්ති සංශෝධන කාර්යය සිදු කරනු ලැබේ. මෙම කාර්යය 2020 වර්ෂයේදී නිම කිරීමට සැලසුම් කළ ද, අනපේක්ෂිත හා නො වැළැක්විය හැකි හේතු නිසා අපේක්ෂිත ඉලක්කයට ලඟා වීමට නො හැකි වූ නමුත්, 2021 වර්ෂයේ මුල් මාස හය තුළ එය නිම කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

රූපය 1 : ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනයේ පියවරයන්

(ආ) විවිධ මට්ටම් වලින් විවිධ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම.

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම අවශ්‍යතාවය අනුව විවිධ මට්ටම් වලින් සිදු කළ හැකි වේ. ඒ අනුව ජාතික, පළාත්, දිස්ත්‍රික්, ප්‍රාදේශීය, ගංභා ද්‍රෝණි, කුඩා ජල පෝෂක හා ගම් මට්ටම වැනි විවිධ මට්ටම් වලින් සැලසුම් සැකසිය හැකි වේ. ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ දී ඉහළ මට්ටමේ සැලසුම් (ජාතික හා පළාත් මට්ටම්) වැදගත් වන අතර, වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පහළ මට්ටමේ සැලසුම් ප්‍රයෝජනවත් වේ. එමෙන් ම සුවිශේෂී අරමුණු ඇතිව ද මෙවැනි විවිධ මට්ටම් වලින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසිය හැකි වේ. උදාහරණ ලෙස ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය, භායනායට පත් ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීම වැනි විවිධ අරමුණු පාදක කර ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසිය හැකි වේ. මෙම සැලසුම් සැකසීමේ ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමක් මෙම ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇත.

(ආ) දැනට භාවිත නො කරන භූමි හඳුනා ගැනීම හා ඒවායේ යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම.

දැනට කිසිදු කාර්යයකට යොදා ගෙන නොමැති ඉඩම් බොහෝ දිස්ත්‍රික්කයන්හි දක්නට ලැබේ. මෙම ඉඩම්, රජයේ ඉඩම්, විවිධ රාජ්‍ය ආයතන සතු ඉඩම් හා පුද්ගලික ඉඩම් වශයෙන් හඳුනාගත හැකි ය. එසේ වුව ද, භාවිතයට නො ගත් පුද්ගලික ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම අපහසු බැවින් එවැනි බිම්වල පරිහරණ යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමට හැකියාවක් නැත. නමුත් භාවිතයට නො ගෙන ඇති රජයේ ඉඩම් පරීක්ෂා කර ඉඩම් පරිහරණ නිර්දේශ ලබා දීමට හැකියාවක් ඇත. එලෙස භාවිත නො කළ ඉඩම් හඳුනා ගැනීමත් එම ඉඩම් විවිධ කාර්යයන් සඳහා යෝග්‍ය වන්නේදැයි නිර්ණය කිරීම සඳහා වන මාර්ගෝපදේශ සවිස්තරාත්මකව මෙම ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇත.

(ඇ) ඉඩම් පරිහරණයට අදාළ නව තොරතුරු එක් රැස් කිරීම, පවත්නා තොරතුරු යාවත්කාලීන කිරීම හා එම තොරතුරු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.

යාවත්කාලීන දත්ත හා තොරතුරු පහසුවෙන් පරිහරණය කළ හැකි ලෙස තබා ගැනීම සැලසුම් කටයුතු සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. එබැවින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කටයුතුවලට අදාළ විය හැකි ප්‍රාථමික හා ද්විතියික දත්ත එකතු කර තබා ගැනීමත්, ඒවා හැකි සෑම විට ම යාවත්කාලීන කිරීමත් වැදගත් වේ. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයට අදාළ විය හැකි දත්ත හා තොරතුරු පිළිබඳව මෙම ප්‍රකාශනයේ වෙන ම දක්වා නොමැති වුව ද, සැලසුම්කරණයට අදාළ මාර්ගෝපදේශ යටතේ එකතු කළ යුතු දත්ත හා තොරතුරු පැහැදිලි කර ඇත.

(ඈ) ඌණ පරිහරණ ඉඩම් හඳුනාගැනීම හා ඒවා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නිර්දේශ ලබා දීම.

ඌණ පරිහරණ හෝ ඌණ උපයෝජන ඉඩම් හඳුනාගැනීම තාක්ෂණික දැනුමක් ඇතිව කළ යුතු කාර්යයකි. ඌණ පරිහරණ ඉඩම් හඳුනා ගැනීමට භාවිත කළ හැකි නිර්ණායක හා ඒ සඳහා බලපා ඇති හේතු පිළිබඳ සවිස්තර පැහැදිලි කිරීමක් දක්වා ඇත.

(ඉ) ඉඩම් පරිහරණ දත්ත ඇතුළත් පරිගණක ගත දත්ත පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම සහ අදාළ අංශ වෙත ඒ සඳහා ප්‍රවේශ වීමේ පහසුකම් ඇති කිරීම තුළින් ඉඩම් භාවිතය සම්බන්ධ තීරණ ගැනීම පහසු කිරීම.

මෙවැනි දත්ත පද්ධතියක් ඇති කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම සඳහා දැනටමත් සැලසුම් කර ඇති අතර, ඒ සඳහා දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමින් එකතු කරනු ලබන දත්ත ඇතුළත් කිරීමට අපේක්ෂිත ය. මෙම පද්ධතිය නිර්මාණය කළ පසු, මේ සම්බන්ධයෙන් වැඩිදුර උපදෙස් ලබා දීමට කටයුතු කෙරේ.

(ඊ) දැනට නීතිමය වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති වනාන්තර ප්‍රදේශවලට පිටතින් පිහිටි වනාන්තර/ ලඳු කැලෑ ප්‍රදේශවල ඉඩම් පරිහරණය විධිමත් කිරීම සඳහා විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදයක් සැකසීම.

මෙම කාර්යය අනෙකුත් පාර්ශවකාර ආයතන සමඟ සාකච්ඡා කර කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම, පාරිසරික සංරක්ෂණය, ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය, යෝජිත වන ආවරණය පවත්වා ගෙන යාම වැනි සියලු ම කරුණු පිළිබඳව ගැඹුරින් සලකා බලා විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශයක් තුළින් එම බිම්වල පරිහරණ යෝග්‍යතාවයන් නිර්ණය කිරීම වඩා සුදුසු වේ.

යෝජිත ක්‍රමවේදය සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියේදී සිදු කරනු ලබන වැඩි දියුණු කිරීම් වලින් පසු වඩා විස්තරාත්මක ක්‍රමවේදයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

3. විවිධ මට්ටම් වලින් විවිධ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම.

හැදින්වීම

භූමිය වඩාත් ප්‍රශස්ත ආකාරයට පරිහරණය කිරීමට මහ පෙත්වීම ඉඩම් පරිහරණය සැලසුම් කිරීම යන්නෙන් සරළව අදහස් කෙරේ. මෙහි දී පහත සඳහන් මූලධර්ම පදනම් කර ගනිමින් ඉඩම් පරිහරණය සැලසුම් කිරීම කළ යුතු ය.

1. කාර්යක්ෂමතාවය

ඉඩම් සම්පත දැනට භාවිත කරන ආකාරය වෙනස් කිරීම හෝ වැඩි දියුණු කිරීම තුළින් දැනට වඩා වැඩි ප්‍රතිලාභයක් ලබා ගත හැකි විය යුතු වේ.

2. සමානාත්මතාවය

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයට අදාළ සියලු යෝජනා විවිධ වූ සමාජ පන්ති, ජන කොට්ඨාස හා ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශවයට ම සාධාරණ ලෙස ප්‍රතිලාභ ලැබෙන ක්‍රමයක් ලෙසට සකස් විය යුතු ය.

3. තිරසාර බව

භූමි සම්පත් පරිහරණය වර්තමාන මෙන් ම අනාගත පරපුරට ද අඛණ්ඩව ප්‍රතිලාභ ලබා ගත හැකි පරිදි සිදු කළ යුතු වේ. අනාගත අවස්ථාවන් සඳහා භූමියේ ඵලදායීතා හැකියාව ප්‍රශස්ථ මට්ටමකින් පවත්වා ගෙන යාම හෝ හැකි නම් එය වර්ධනය කිරීම සඳහා භූමි කළමනාකරණය සිදු කළ යුතු වේ.

4. වෙනත් පරිහරණයන් ආරක්ෂා කිරීම.

යෝජිත පරිහරණය අනෙකුත් භූමි පරිහරණයන්ට අහිතකර බලපෑම් ඇති නො කළ යුතු අතර, ඒවා ආරක්ෂා කිරීම ද කළ යුතු වේ.

5. සංවර්ධනයේදී වෙනත් කාර්යයන් සඳහා සරු කෘෂිකාර්මික ඉඩම් අවම ප්‍රමාණයක් භාවිතා කිරීම.

යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය වැනි වෙනත් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සරු කෘෂිකාර්මික ඉඩම් භාවිත හැකි සෑම අවස්ථාවක ම අවම වන ලෙස එම සංවර්ධන කටයුතු සැලසුම් කළ යුතු වේ.

6. භූමි භාවිතයන්ට බලපෑ හැකි විපත් තක්සේරු කර ඒ සඳහා සුදානම්ව සිටිය යුතු වේ.

සැලසුම්කරණයේ අරමුණ අනුව ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනය විවිධ මට්ටම්වල දී සිදු කළ යුතු ය. පහළ මට්ටම්වලට යාමේදී සැලසුම වඩාත් සවිස්තරාත්මක වන අතර, එය ක්ෂේත්‍රයේ ක්‍රියාත්මක සැලසුමක් බවට පත්වේ. ඉහළ මට්ටම්වල දී සකස් කෙරෙන සැලසුම් ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීම සඳහා උපයෝගී කර ගැනේ.

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනය ප්‍රධාන වශයෙන් මට්ටම් 04 ක් යටතේ සිදු කෙරේ.

- (අ) ජාතික මට්ටම
- (ආ) පළාත් මට්ටම /දිස්ත්‍රික් මට්ටම
- (ඇ) ප්‍රාදේශීය මට්ටම
- (ඉ) ගම් මට්ටම හෝ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක මට්ටම

මෙයට අමතර ව අවශ්‍යතාවයන් අනුව තෝරා ගත් ගංගා දෝණි මට්ටමින් ද ඉඩම් පරිහරණය සැලසුම් සකස් කළ හැකි වේ. සාමාන්‍ය පිළිගැනීම අනුව ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීමේදී එය සැකසිය යුතු මට්ටම් හෝ ප්‍රදේශ තෝරා ගැනීම සඳහා වඩාත් උචිත ක්‍රමය වනුයේ ස්වභාවික මායිම් සැලකීම ය. එසේ වුව ද, එවැනි ප්‍රදේශ සඳහා අනෙකුත් ද්විතියික දත්ත ලබා ගැනීමේ දී ඇතිවන දුෂ්කරතාවයන් සහ වෙනත් පරිපාලනමය ගැටලු නිසා අපගේ බොහොමයක් සැලසුම් ප්‍රදේශ, පරිපාලන මායිම් අනුව තෝරාගෙන ඇත. විවිධ මට්ටම් යටතේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීමේ දී එක් එක් මට්ටම් සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබන්නේ කුමන අරමුණක් /අරමුණු සඳහා ද යන්න මත ක්‍රමවේදයන්හි සහ නිමැවුම්වල වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. එබැවින් මෙම අත්පොතේ දක්වා ඇති උපදෙස් දැනට අප විසින් භාවිත කරනු ලබන ක්‍රමවේදයන් ආශ්‍රයෙන් ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, එය තවදුරටත් වැඩි දියුණු කිරීමට අවශ්‍ය යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම මඟින් මෙම සැලසුම් ඉතා ප්‍රයෝගික සැලසුම් බවට පත් කිරීමට හැකියාව ලැබේ. තව ද, දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා දැනට වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇති ප්‍රාදේශීය සහ ග්‍රාමීය මට්ටම්වල සැලසුම් සැකසීමේ මාර්ගෝපදේශ සවිස්තරාත්මකව ඉදිරිපත් කර ඇත.

3.1 ජාතික මට්ටම.

ජාතික මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක් මඟින් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමට තාර්කික පදනමක් සපයනු ලැබේ. උදාහරණ ලෙස කොපමණ භූමි ප්‍රමාණයක් අලුතින් වී වගාව සඳහා යෙදවිය යුතු ද? එම ප්‍රදේශ මොනවාද යන්න, මෙවැනි සැලසුමකින් නිර්ණය කළ හැකි වේ. නමුත්, එවැනි වගාවකට සුදුසු ප්‍රදේශවල තිබෙන ප්‍රාදේශීය හෝ කට්ටි මට්ටමේ විවිධත්වයන් සැලකිල්ලට ගැනීමක් මෙහිදී සිදු නොවේ. උදාහරණයක් ලෙස අලුතින් වී වගාවට සුදුසු ප්‍රදේශයක් ලෙස මහවැලි “සී” කලාපය හඳුනා ගැනීමට මෙවැනි සැලසුමක් ඉවහල් වන නමුත් එම කලාපය තුළ තිබෙන ප්‍රාදේශීය විවිධත්වය අනුව කුඹුරුවලට යෝග්‍ය ප්‍රදේශ වෙන්කර දැක්වීමක් මෙම මට්ටමේ සැලසුම් තුළ දක්නට නො ලැබේ. එමෙන් ම වෙනත් ඉඩම් පරිහරණයන් සඳහා ද ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමට මෙම මට්ටමේ සැලසුම් භාවිත කළ හැකි වේ. උදාහරණයක් ලෙස වන ජීවී ආරක්ෂණ කලාපයක් පිහිටුවීමට සුදුසු ප්‍රදේශයක් හඳුනා ගැනීම වැනි කටයුතු දැක්විය හැකි ය. ජාතික සැලැස්මක් සංකල්පීය සැලැස්මක් (Concept Plan) ලෙස ද හැඳින්විය හැකි වේ.

මෙම මට්ටමේදී පිළියෙළ වන සැලසුම් අපහසුවකින් තොරව ප්‍රතිපත්ති තීරකයන්ගේ මේසයන් මත තබා පරීක්ෂා කිරීමට හැකි විය යුතු වේ. එම නිසා මෙහි දී පිළියෙළ කරන සිතියම් එතරම් විස්තරාත්මක නො වන අතර, එහි පරිමාණය 1:500,000 පමණ වේ. මූලික දත්ත එකතු කිරීම 1:250,000 සිට 1:500,000 පමණ පරිමාණයක් සහිත සිතියම් භාවිත කර සිදු කිරීම යෝග්‍ය වේ.

පොදුවේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ දී ඉඩම් පරිහරණයට අදාළ ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණයක් තිබිය යුතු වේ. එසේ ම ජාතික මට්ටමේ සැලසුම්කරණයේ දී පළාත් මට්ටමින් හෝ දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් ලබා ගන්නා දත්ත හා තොරතුරු උපයෝගී කරගනු ලැබේ. ජාතික මට්ටමේ සැලසුමක් සකස් කිරීමේ දී තාක්ෂණික කරුණු මෙන් ම අදාළ ආයතනවල අදහස් හා යෝජනා ද සැලකිල්ලට බඳුන් කළ යුතු වේ. එබැවින් ඉඩම් සංවර්ධන විෂයට අදාළ අමාත්‍යාංශවල නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත අන්තර් අමාත්‍යාංශ කමිටුවක් මඟින් ජාතික මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනයට මහ පෙත්වීම සිදු කිරීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ. කෙසේ වුව ද, ජාතික වශයෙන් වන අවශ්‍යතා රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මත තීරණය වන බැවින් ජාතික

මට්ටමේ සැලැස්මක් සකස් කිරීම ඉතා භාරදුර කාර්යයකි. මෙවැනි සැලැස්මක් සාර්ථක ලෙස සකස් කිරීම සඳහා දේශපාලන නායකත්වයේ දායකත්වය ද ඉතා වැදගත් වේ.

ජාතික මට්ටමේ සැලසුම් සඳහා සපයා ගත යුතු තොරතුරු:

මෙහිදී මුළු දිවයිනේ ම භෞතික, ආර්ථික සමාජ හා සංස්කෘතික තත්ත්වය පිළිබඳ පහත සඳහන් කරුණු ආවරණය වන ලෙස මූලික තොරතුරු රැස් කර ගත යුතු ය.

භෞතික තොරතුරු:-

1. ප්‍රධාන භූ විෂමතා ලක්ෂණ හා උන්නතාංශය
2. ප්‍රධාන ජල පෝෂක ප්‍රදේශ
3. ප්‍රධාන පාංශු කලාප ව්‍යාප්තිය
4. ජලවහනය, භූ ගත ජලය
5. දේශගුණික තොරතුරු (වර්ෂාපතනය, උෂ්ණත්වය, වාෂ්පීකරණය යනාදිය)
6. ඉඩම් පරිහරණය
7. වන හා වනජීවී රක්ෂිත
8. ප්‍රධාන වාරිමාර්ග පද්ධති
9. ජෛවීය විවිධත්වය හා පරිසර සංවේදී ප්‍රදේශ
10. ස්වභාවික උපද්‍රවයන්ට ලක්විය හැකි ප්‍රදේශ

ආර්ථික තොරතුරු :-

1. ප්‍රධාන සේවා මධ්‍යස්ථාන
2. ප්‍රධාන ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන හා ඒවා නියෝජනය වන ප්‍රදේශ
3. ප්‍රධාන ආර්ථික වැවිලි ගහණ ප්‍රදේශ හා නිෂ්පාදනය
4. විදුලි බල නිෂ්පාදනය හා ධාරිතාවන්
5. ජල සම්පාදනය හා ධාරිතාවන්
6. ආර්ථික වශයෙන් දියුණු කිරීමට විභවතාවයක් ඇති බෝග වර්ග
7. ගුවන් පඨ හා ගුවන් තොටුපොළ
8. වරාය හා ඒවා භාවිත වන අන්දම යනාදී ආර්ථික ක්‍රියාවලි පිළිබඳ තොරතුරු
9. කාර්මික කලාප සහ ඒ සඳහා විභවතාවයක් ඇති ප්‍රදේශ
10. සංචාරක ප්‍රදේශ හා සංචාරක කර්මාන්ත වැඩි දියුණු කළ යුතු ප්‍රදේශ
11. යටිතල පහසුකම් (මහා මාර්ග, දුම්රිය මාර්ග, දුරකථන හා වාරිමාර්ග)
12. ආරක්ෂක ප්‍රදේශ හා කලාප

සමාජ හා සංස්කෘතික තොරතුරු :-

1. ජන විද්‍යාත්මක තොරතුරු
2. ලෝක උරුමයන් දක්වන ප්‍රදේශ හා සංස්කෘතික වටිනාකමක් ඇති ප්‍රදේශ
3. පුරාවිද්‍යා රක්ෂිත ප්‍රදේශ
4. ආගමික තොරතුරු
5. ජාතික වැදගත්කමක් සහිත ප්‍රදේශ

ඉහත කරුණුවලට අමතරව විවිධ ආයතන මගින් ඔවුන්ගේ අරමුණු ළඟා කර ගැනීම සඳහා ඉදිරි කාල සීමාවට සකස් කර ඇති සැලසුම් ද විමසා බැලීම මගින් ඉදිරි අවශ්‍යතා පිළිබඳව තක්සේරුවක් ලබාගත හැකි වේ. එමෙන් ම මහජන අදහස් විමසීමක් තුලින් මහජනතාව මෙම සැලැස්ම සැකසීම සඳහා දායක කර ගැනීමක් ද සිදු කළ යුතු වේ.

ජාතික මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක් සඳහා අවශ්‍ය සිතියම් සකස් කර ගැනීම:

භූ ගෝල විද්‍යාත්මක තොරතුරු පද්ධති (GIS) ආශ්‍රයෙන් සිතියම් විශ්ලේෂණය කළ හැකි ආකාරයට සිතියම් සකස් කළ යුතු ය. සිතියම්වල පරිමාණය 1:500,000 හෝ 1:250,000 පමණ වීම වඩාත් සුදුසු වන අතර ප්‍රධාන වශයෙන් පහත සඳහන් සිතියම් සකසා ගත යුතු ය.

1. පවත්නා ඉඩම් පරිහරණ
2. භූ විෂමතාවය (බෑවුම් කලාප)
3. ප්‍රධාන පාංශු කලාප
4. වර්ෂාපතනය
5. උෂ්ණත්වය
6. කෘෂි පාරිසරික කලාප
7. ඉඩම් අයිතිය
8. ජන ව්‍යාප්තිය
9. ප්‍රවාහන ජාලය
10. සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ (විවිධ අරමුණු යටතේ වෙන් කර ඇති)
11. ප්‍රධාන ජල පෝෂක ප්‍රදේශ
12. ස්වාභාවික ආපදා ඇතිවිය හැකි ප්‍රදේශ
13. පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශ

ජාතික මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක අන්තර්ගත විය යුතු කලාප :

ඉහත සඳහන් තොරතුරු ඇතුළත් භූ ගෝල විද්‍යාත්මක දත්ත පද්ධතියක් විශ්ලේෂණය කිරීම තුළින් ජාතික මට්ටමේ දී වැදගත් වන පහත සඳහන් ප්‍රධාන කලාප හඳුනා ගත යුතු වේ.

1. ජනාවාස සඳහා සුදුසු ප්‍රදේශ
2. කෘෂිකාර්මයට භාවිත වන ප්‍රදේශ , කෘෂිකාර්මික විභවතාවයක් ඇති ප්‍රදේශ
3. කර්මාන්ත හා අනෙකුත් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා විභවතාවයක් සහිත ප්‍රදේශ
4. ප්‍රධාන ජල පෝෂක ප්‍රදේශ (ගංඟා දෝණි හඳුනාගැනීම හා ඒවායේ වඩාත් සංරක්ෂණය විය යුතු කලාප හඳුනා ගැනීම)
5. පාරිසරික සංවේදී ප්‍රදේශ /පුරා විද්‍යාත්මක/ වනාන්තර/ වනජීවී සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ
6. සංචාරක කලාප

දැනට භෞතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ශ්‍රී ලංකාව සඳහා භෞතික සැලැස්මක් පිළියෙළ කර ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. එහි විවිධ කලාප හා අනෙකුත් යටිතල පහසුකම් සැලසුම් කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ මහ පෙත්වීමක් ඉදිරිපත් කර ඇත. තව ද, විවිධ ආයතන එක්ව උතුරු පළාත සඳහා 2012 වර්ෂයේ දී ඒකාබද්ධ උපාය මාර්ගික පාරිසරික ඇගයීමක් කර සැලසුමක් සකස් කර ඇත. එහිදී ද, විවිධ කාර්යයන් සඳහා කලාප හඳුනාගෙන ඇත. මෙවැනි සැලසුම් හා ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක් අතර බොහෝ සමානකම් දක්නට ලැබිය හැකි නමුත් භෞතික සැලසුම් හා පාරිසරික සැලසුම් මූලික වශයෙන් එම සැලසුම්වලට ම සුවිශේෂී වූ අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා සකස් කර ඇත. එසේ වුව ද, එවැනි වෙනත් ජාතික සැලසුම් ද ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සඳහා පදනම් කරගත යුතු අතර ම, එම සැලසුම් සහ ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම අතර පරස්පරතාවයන් නො තිබිය යුතු ය. එසේ පරස්පරතාවයන් තිබුණ හොත් සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම දුෂ්කර වේ. සියලු ම අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා එක් ජාතික සැලැස්මක් සැකසීමට හැකි නම් එය වඩාත් ප්‍රායෝගික වනු ඇත.

3.2 පළාත් හා දිස්ත්‍රික් මට්ටම්

පළාත් හෝ දිස්ත්‍රික්කය තුළ ඉඩම් පරිහරණය විය යුතු ආකාරය පිළිබඳ තීරණ ගැනීම සඳහා පදනමක් ලෙස මෙම සැලසුම් සකස් කෙරේ. එබැවින් මෙහි දී ජාතික මට්ටමට වඩා විස්තරාත්මක තොරතුරු එම සැලැස්මට ඇතුළත් කරනු ලැබේ. මෙම සැලැස්ම සඳහා භාවිත කරන සිතියම් 1:50,000 සිට 1:100,000 දක්වා පරිමාණයකට වීම යෝග්‍ය වේ. නමුත් දත්ත එකතු කිරීමේදී 1:10,000 පරිමාණයේ සිතියම් භාවිත කරන්නේ නම් එය වඩාත් යෝග්‍ය වේ.

බොහෝ විට පළාත් හා දිස්ත්‍රික් මට්ටම් දෙකේ ක්‍රමවේදයේ වැඩි වෙනස්කමක් දක්නට නොලැබෙන අතර, එම සැලසුම් වලින් ඉටු කර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන සුවිශේෂී අරමුණු අනුව ක්‍රමවේදයන්හි මඳ වෙනස්කම් ඇති වීමට ඉඩ ඇත. එමෙන් ම මෙම ක්‍රමවේදයන් කාලය අනුව, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් අනුව, සමාජීය වෙනස්වීම් අනුව, නිෂ්පාදන හා සේවා අවශ්‍යතා අනුව වරින්වර වෙනස්වීම්වලට භාජනය වේ. එබැවින් දීර්ඝ කාලයක් සඳහා එක ම ක්‍රමවේදයක් භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති බව වටහා ගත යුතු වේ. එසේ වුව ද, ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ මූලධර්ම නො වෙනස්ව පවතින බවත්, සකස් කරනු ලබන ක්‍රමවේදයන් එම මූලධර්මයන් පදනම් කර සිදු කළ යුතු බවත් අවබෝධ කර ගත යුතු ය.

උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාවේ නිර්දේශ අනුව උතුරු නැගෙනහිර දිස්ත්‍රික්ක සඳහා දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සකස් කරන ලදී. එහි දී භාවිතා කළ ක්‍රමවේදය මෙහි දී විස්තර කර ඇති අතර, මෙම ක්‍රමවේදය අවශ්‍ය වන්නේ නම් යම් යම් වැඩි දියුණු කිරීම් සහිතව පොදුවේ අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ද භාවිතා කළ හැකි වේ.

දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම.

උතුරු නැගෙනහිර දිස්ත්‍රික්කවල භූමි සම්පත තීරසාර ලෙස පරිහරණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගැනීම පහසු කරනු වස් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීම හා ඒවා භාවිත කිරීමේ වැදගත්කම උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිෂන් සභාවේ නිර්දේශ මගින් පැහැදිලි කර ඇත. ඒ අනුව, මෙම දෙපාර්තමේන්තුව 2016 වර්ෂයේ දී එම දිස්ත්‍රික්ක සඳහා දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කර අදාළ ආයතන වෙත ලබා දෙන ලදී. දැනට දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය සඳහා සකස් කර ඇති ක්‍රමවේදය සංකීර්ණව මෙම අත් පොතෙහි ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙම ක්‍රමවේදය අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්කවලට ද පොදුවේ භාවිත කළ හැකි වේ. එමෙන් ම මෙම ක්‍රමවේදය ක්ෂේත්‍ර අත්දැකීම් හා එක් එක් දිස්ත්‍රික්කවල පවත්නා භෞතික හා සමාජ ආර්ථික තත්ත්වය මත තව දුරටත් වැඩි දියුණු කිරීම හෝ සංශෝධනය කිරීම සිදු කළ හැකි වේ.

සමහර දිස්ත්‍රික්කවල භූමියෙන් 80% - 90% ක් පමණ විවිධ කාර්යයන් සඳහා මේ වන විටත් භාවිත කර ඇති බැවින් දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කාර්යයක් නොවේ. එබැවින්, පහත විස්තර කර ඇති ක්‍රමවේදය මගින් දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මක් සැකසීම වඩාත් සුදුසු වේ.

මෙවැනි සැලැස්මක මූලික අරමුණ වනුයේ දිස්ත්‍රික්කය තුළ සිදුකරනු ලබන විවිධ සංවර්ධන කාර්යයන්ට වඩාත් තාර්කික ලෙස භූමි සම්පත බෙදා වෙන් කිරීම සඳහා මෙම සැලැස්ම පාදක කර ගැනීම ය. එයට අමතරව මෙම සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් භූමි සම්පත භායනය වීම වළක්වාලීමත්, පාරිසරික ගැටලු අවම කිරීමත් බලාපොරොත්තු වේ.

දිස්ත්‍රික්කයක සමස්ත භූමි ප්‍රමාණය සැලකූ විට මුළු ප්‍රදේශය ම සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීමේ හැකියාවක් නැත. බොහෝ විට මෙසේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීමට හැකියාවක් නැති ප්‍රදේශ වනුයේ විවිධ හේතු නිසා දැනට ආරක්ෂා කර තිබෙන භූමි ප්‍රදේශ වේ. මෙම ප්‍රදේශ දැනට ආරක්ෂා කර ඇති බැවින්, එම ප්‍රදේශ සඳහා සැලසුම් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් පැන නො නඹී. එබැවින් එවැනි ප්‍රදේශ පළමු පියවරේ දී ම හඳුනාගෙන

වෙන් කර ගැනීම සැලසුම්කරණය සඳහා පහසුවක් වේ. මෙසේ වෙන් කරගත් විට ඉතිරි වන බිම් ප්‍රදේශ සඳහා සැලසුම් සකස් කිරීම සිදු කළ හැකි ය.

දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම සකස් කිරීම පියවර කීපයකින් කරනු ලැබේ. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක් සැකසීම සඳහා තෝරා ගනු ලබන ප්‍රදේශයේ ඇති ඉඩම්, විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ කළමනාකරණය යටතේ පවතින බැවින්, එම ඉඩම් විවිධ කාර්යයන්ට නිර්දේශ කිරීමේදී ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව සිදු කිරීමට වග බලා ගත යුතු වේ. එබැවින් සැලසුම්කරණයේ ආරම්භයේ සිට ම එම ආයතන/ පුද්ගලයින් සමඟ නිරන්තර සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීමත් සැලසුම්කරණය සඳහා ඔවුන්ගේ දායකත්වය ලබා ගැනීමත් සිදු කළ යුතු වේ.

පියවර 1

ආරක්ෂා කළ යුතු ප්‍රදේශ වෙන් කර සිතියම් ගත කිරීම

මෙලෙස ආරක්ෂා කළ යුතු ප්‍රදේශ වන්නේ :

- වන ජීවී රක්ෂිත සහ වන ජීවී මංකඩ
- වන රක්ෂිත
- පුරාවිද්‍යාත්මක සහ ඓතිහාසික රක්ෂිත
- තෙත් බිම්
- වැලි කඳු

මෙයට අමතරව පහත දක්වා ඇති ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීමට හෝ සංවර්ධන කාර්යයකට යොදා ගැනීමට තීරණය කිරීම පිළිබඳව අදාළ ආයතන සහ සියලු ම පාර්ශවකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කර, එම ප්‍රදේශ කවර කාර්යයකට යොදා ගත හැකි දැයි තීරණය කළ යුතු වේ.

- වන රක්ෂිත තුළ අනවසරයෙන් අල්ලා ගෙන ඇති ප්‍රදේශ
- අනවසර වගා බිම්
- ජනාවාස සහ වනාන්තර මායිම් අපැහැදිලි නිසා ගැටලු මතුව ඇති ප්‍රදේශ
- වෙරළ ආරක්ෂිත තීරුව

පියවර 2

ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය නො වන ප්‍රදේශ ප්‍රධාන කාණ්ඩ දෙකකට බෙදිය හැකි වේ.

- (1) වර්තමානයේ භාවිතා කර ඇති බිම්
- (2) ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා භාවිත කළ හැකි බිම්

වර්තමානයේ භාවිත කර ඇති බිම්:

මේ යටතට පහත කාණ්ඩ ඇතුළත් වේ:

- ගොඩනැගිලි සහිත ප්‍රදේශ
- ගෙවතු
- කෘෂිකාර්මික බිම්
 - වතු බෝග සහ අතිරේක ආහාර බෝග වගා බිම්
 - කුඹුරු
- තෘණ බිම්
- ජල ජීවී වගාව සඳහා යොදා ගෙන ඇති බිම්
- කර්මාන්ත සඳහා යොදා ගෙන ඇති බිම්
- සංචාරක කටයුතු සඳහා යොදා ගෙන ඇති බිම්

ඉහත කාණ්ඩ වලින් ගෙවනු කාණ්ඩ දෙකකට බෙදිය හැකි වේ.

(අ) දැනට හොඳ මට්ටමේ පවතින ගෙවනු. මේවා ඒ ආකාරයෙන් ම දිගට ම පවත්වා ගෙන යා හැකි ය.

(ආ) කිසියම් වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය ගෙවනු මෙලෙස වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය ගෙවනු තෝරා ගැනීමේදී පහත නිර්ණායක භාවිත කළ හැකි ය.

- (i) ගෙවන්නේ මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් 50% ක් හෝ ඵයට වඩා අඩුවෙන් භාවිත කර ඇති ගෙවනු.
- (ii) ප්‍රධාන වශයෙන් ගෘහ භාවිතයට පමණක් නිෂ්පාදනය කරන නමුත් වැඩි ඉඩක් සහිත ගෙවනු.
- (iii) සත්ත්ව පාලනය හඳුන්වා දිය හැකි ගෙවනු.

කෘෂිකාර්මික බිම් යටතේ ඇති වනු වගා හා අතිරේක ආහාර බෝග වගා බිම් ප්‍රධාන කාණ්ඩ තුනකට වර්ග කළ හැකි ය.

(අ) වර්තමාන පරිහරණය දිගට ම පවත්වා ගෙන යා හැකි බිම්.

(ආ) කිසියම් වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය බිම්.

(ඇ) විවිධ හේතු නිසා වගාවන්වලට යෝග්‍ය නො වන බැවින් වගා කටයුතු වලින් ඉවත් කළ හැකි බිම්.

කිසියම් වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය බිම් පහත දැක්වෙන නිර්ණායක භාවිත කර තෝරා ගත හැකි ය.

- (i) බිමෙන් 70% ට වඩා අඩුවෙන් භාවිත කර ඇති බිම්.
- (ii) අතුරු බෝග වගාවන් කර නොමැති බිම්.
- (iii) සත්ව පාලනය හඳුන්වා දී නොමැති බිම්.
- (iv) ඒ ඒ බෝග සම්බන්ධයෙන් අදාළ ආයතන විසින් පෙන්වා දී ඇති සාමාන්‍ය අස්වැන්නට වඩා අඩුවෙන් අස්වැන්න ලැබෙන බිම්.

විවිධ හේතු නිසා වගාවන්වලට යෝග්‍ය නො වන බැවින් වගා කටයුතු වලින් ඉවත් කළ හැකි බිම්

- (i) ගොඩනැගිලි සහිත ප්‍රදේශ සහ සේවා මධ්‍යස්ථානවලට ඉතා ආසන්න බිම්.
- (ii) භෞතිකව පවතින සීමාකාරී සාධක නිසා කෘෂිකාර්මයට යෝග්‍ය නො වන බිම්.

කෘෂිකාර්මික බිම් යටතේ ඇති කුඹුරු:

මෙම කුඹුරු බිම් කොටස් දෙකකට බෙදිය හැකි වේ.

(අ) ඒ ආකාරයෙන් ම ඉදිරියට වගා කර ගෙන යා හැකි කුඹුරු.

(ආ) වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය කුඹුරු

වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය කුඹුරු පහත නිර්ණායක භාවිත කර තෝරා ගත හැකි ය.

- (i) දිස්ත්‍රික්කයේ සාමාන්‍ය අස්වැන්නට වඩා අඩු අස්වැන්නක් ඇති කුඹුරු
- (ii) එක් කන්නයක් පමණක් වගා කරන කුඹුරු.

මෙම භාවිත කළ බිම් අතුරින් සමහර බිම් දැනට අත්හැර දමා තිබීමට පුළුවන. එවැනි අත්හැර දමා ඇති බිම් කොටස් දෙකකට වර්ග කළ හැකි ය.

- (1) අත්හරින ලද ජනාවාස.
- මෙම ජනාවාස නැවත කොටස් දෙකකට බෙදිය හැකි ය.

1.1 යුධමය වාතාවරණය නිසා අත්හරින ලද ජනාවාස (උතුරු නැගෙනහිරට පමණක් අදාළ වේ. එමෙන් ම මෙය 2016 පෙර කාලයට පමණක් සීමා විය.)

1.2 අනෙකුත් හේතු නිසා අත්හරින ලද ජනාවාස උදාහරණ: සුනාමි , වන අලි තර්ජන

(2) අත්හරින ලද කෘෂිකාර්මික ප්‍රදේශ

මෙවැනි බිම් පෙර තිබූ භාවිතය අනුව වර්ග කළ හැකි ය.

2.1 වාරි පහසුකම් යටතේ තිබූ කුඹුරු.

2.2 වර්ෂා පෝෂිත ලෙස වගා කළ කුඹුරු.

2.3 ගොඩ බෝග වගා තිබූ ප්‍රදේශ.

එමෙන් ම මෙම බිම් අත්හැර දැමීමට හේතු වූ කරුණු අනුව ද වර්ග කළ හැකි වේ.

උදාහරණ ලෙස ජලය හිඟකම, වන සතුන්ගේ උවදුරු , ලවණතාවය , අයිතිකරු ඉඩමේ නොමැති වීම යනාදිය .

මෙම බිම් නැවත භාවිත කිරීම සඳහා නිර්දේශ ලබා දිය යුතු වේ.

පියවර 3

ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සුදුසු ඉඩම් හඳුනා ගැනීම:

මෙම ඉඩම් පහත දැක්වෙන ඉඩම් වලින් හඳුනාගත යුතු වේ.

- ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම සතු ඉඩම් වලින්
- රජයේ ආයතන සතු ඉඩම් වලින්
- රජයේ භාවිත කර නොමැති ඉඩම්
- ලඳු කැලෑ

මෙහි දී සියලු ම ලඳු කැලෑ තෝරා නො ගත යුතු අතර, ජනාවාසවලට, සේවා මාධ්‍යස්ථානවලට සහ කෘෂිකාර්මික බිම්වලට ආසන්නයේ පිහිටි ලඳු කැලෑ පමණක් තෝරා ගත යුතු වේ. තව ද, තෝරා ගන්නා ලඳු කැලෑ ප්‍රදේශ පාරිසරික වශයෙන් හෝ වෙනත් හේතූන් නිසා සංරක්ෂණය කළ යුතු ප්‍රදේශයක් නම් එවැනි ප්‍රදේශ ද තෝරා නො ගත යුතු වේ. තව ද, එම ලඳු කැලෑ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය කරනු ලබන ආයතනයේ අනුදැනුමක් නොමැතිව එම ප්‍රදේශ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා නිර්දේශ නො කළ යුතු වේ.

පියවර 4

ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා හඳුනාගත් ඉඩම් සඳහා යෝග්‍යතා නිර්දේශ ලබා දීම:

මේ අනුව පහත පරිහරණයන් සඳහා නිර්දේශ ලබා දිය යුතු වේ.

- ජනාවාස
- කෘෂිකර්මය
 - බෝග වගාව
 - තෘණ බිම්
 - ජල ජීවී වගාව
- කර්මාන්ත
- සංචාරක කර්මාන්තය
- වනාන්තර ඇති කිරීම

මෙම කාණ්ඩ සිතියම්ගත කිරීමේ දී යම් ඉඩමක් හෝ ප්‍රදේශයක් අවම වශයෙන් හෙක්ටයාර් කාලක් හෝ ඊට වැඩිනම් පමණක් සිතියමට ප්‍රදේශයක් ලෙස ඇතුළත් කළ හැකි ය.

හෙක්ටයාර් කාලට අඩු බිම් සිතියමේ තිත්ක ලෙස (Point Symbol) ලකුණු කිරීම ප්‍රමාණවත් වේ. හැකි සෑම විට ම දත්ත එකතු කිරීම 1:10,000 පරිමාණයේ සිතියම් භාවිත කර එකතු කිරීම තුළින් වඩා නිවැරදි තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. එසේ වුව ද, පරිහරණයේ පහසුව තකා සැලැස්ම සමඟ ඉදිරිපත් කරනු ලබන සිතියම් 1:50,000 පරිමාණයට ලබා දීම ප්‍රමාණවත් වේ.

ඉහත ක්‍රමවේදය අනුව සැලැස්ම සකස් කළ විට දිස්ත්‍රික්කයේ ඇති මුළු බිම් ප්‍රමාණය ම මෙම සැලැස්මෙන් ආවරණය විය යුතු වේ. එම සැලැස්ම මඟින් ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ මෙන් ම දැනට කෘෂිකාර්මික කටයුත්තකට පරිහරණය කර ඇතත්, තව දුරටත් වැඩි දියුණු කළ යුතු ප්‍රදේශ පිළිබඳවත් ඒ සඳහා නිර්දේශත් ලබා දේ. අවසන් වශයෙන් මෙම ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මෙන් දිස්ත්‍රික්කය සතුව ඇති මුළු භූමි ප්‍රදේශය ම දළ වශයෙන් පහත දක්වා ඇති ලෙස කලාප ලෙස බෙදා දැක්විය හැකි වේ. එලෙස කලාප ලෙස බෙදා ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්ම නිර්මාණය කළ හැකි වේ. මෙලෙස කලාපවලට බෙදීම සඳහා ඉහතින් දක්වන ලද දත්ත හා තොරතුරු පාදක කර ගත යුතු වේ. මෙලෙස කලාප ලෙස බෙදා සකස් කරනු ලබන ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මේ මූලික වශයෙන් පහත දක්වා ඇති ප්‍රදේශ හඳුනාගන්න ද, අවශ්‍යතාවය අනුව මෙය තව දුරටත් වැඩි දියුණු කිරීමේ හෝ අලුත් කලාප හඳුන්වාදීමේ කිසිදු බාධාවක් නැත. එබැවින් මෙය පදනම් කර කාලීන අවශ්‍යතාවයන් අනුව ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මක් නිර්මාණය කිරීම වඩාත් සුදුසු වේ.

- 1) දැනට පවතින පවතින පරිහරණයන් දිගට ම පවත්වාගෙන යා හැකි ප්‍රදේශ.
 - (i) දැනටමත් ආරක්ෂාකර හෝ සංරක්ෂණය කර ඇති ප්‍රදේශ
 - (ii) ප්‍රධාන ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු නොමැති අනෙකුත් ප්‍රදේශ (ගැටලු නොමැති ගෙවතු, ගැටලු නොමැති කෘෂිකාර්මික බිම්, ගොඩනැගිලි සහිත ප්‍රදේශ යනාදිය ඇතුළත් වේ)

- 2) ඉඩම් පරිහරණයේ වෙනස්වීමක් අවශ්‍ය ප්‍රදේශ.
 - (i) ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අලුතින් නිර්දේශ කරනු ලබන අමතර ප්‍රදේශ
 - (ii) ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු/ අනෙකුත් කටයුතු සඳහා නිර්දේශ කරනු ලබන ප්‍රදේශ
 - නිවාස සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ
 - කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ
 - සේවා කටයුතු/ මධ්‍යස්ථාන ව්‍යාප්තිය සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ
 - සංචාරක කර්මාන්තය සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ
 - වන වගාව හෝ වනාන්තර ඇති කිරීම සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ
 - තෘණ වගාව සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රදේශ

- 3) දැනට පවතින ඉඩම් පරිහරණයේ වැඩි දියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය ප්‍රදේශ
 - වැඩි දියුණු කළ යුතු ගෙවතු
 - වැඩි දියුණු කළ යුතු වැවිලි බෝග සහිත ප්‍රදේශ
 - වැඩි දියුණු කළ යුතු අතිරේක අභාර බෝග වගා ප්‍රදේශ
 - වැඩි දියුණු කළ යුතු වී වගා ප්‍රදේශ

මෙම සැලැස්ම සමඟ ම ඉඩම් සම්පත තීරසාර ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නිර්දේශ ද ලබා දිය යුතු වේ. මෙලෙස භූමිය බෙදා වෙන් කිරීමේදී සහ නිර්දේශ සම්පාදනයේදී සියලු ම පාර්ශවකරුවන්ගේ සහාය ලබා ගත යුතු වේ. මෙවැනි වර්ගීකරණයක් භාවිත කර ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා තීරණ ගැනීම ඉතා පහසු වේ.

ඉහත සැලැස්ම පදනම් කර යම් ආකාරයකින් පුළුල් ලෙස ඉඩම් පරිහරණ කලාප බෙදීමක් ද කළ හැකි වේ. ඒ අනුව කලාපකරණ සැලැස්මක් (Zoning Plan) නිර්මාණය කිරීම ද කළ හැකි වේ. ඒ අනුව ඉහත දක්වා ඇති එක් එක් ප්‍රදේශ සැලකිල්ලට ගෙන පහත දැක්වෙන ලෙස කලාපකරණ සැලැස්මක් සැකසිය හැකි අතර, මේ සඳහා අදාළ වන වෙනත් නිර්ණායක ද භාවිත කර තවදුරටත් මෙය වැඩි දියුණු කළ හැකි වේ. පහත දක්වා ඇති කලාප උදාහරණයක් වශයෙන් දක්වා ඇත.

- 1) ආරක්ෂිත/සංරක්ෂිත කලාප
- 2) යෝජිත ආරක්ෂිත/සංරක්ෂිත කලාප
- 3) නේවාසික කලාපය
- 4) යෝජිත නේවාසික කලාපය
- 5) කෘෂිකාර්මික කලාපය
- 6) යෝජිත කෘෂිකාර්මික කලාපය
- 7) යෝජිත කාර්මික කලාපය
- 8) සේවා ව්‍යාප්ති කලාපය
- 9) යෝජිත සේවා ව්‍යාප්ති කලාපය
- 10) පාරිසරික කලාපය
- 11) යෝජිත පාරිසරික කලාපය

3.3 ප්‍රාදේශීය මට්ටම

ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීම

ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රධාන වශයෙන් සෑම දිස්ත්‍රික්කයක ම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස මට්ටමින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීම සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබා දී ඇත. මෙම කාර්යයෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වනුයේ මෙරට භූමි සම්පත තිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මහ පෙත්වීම ලබා දීම ය. එසේ වුව ද බොහෝ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසවල භූමි පරිහරණය සැලකූ විට කොට්ඨාසයේ භූමියෙන් වැඩි ප්‍රතිශතයක් දැනටමත් විවිධ කාර්යයන් සඳහා පරිහරණය කර ඇති බව පැහැදිලි වේ. එබැවින් භූමි පරිහරණයේ විශාල වෙනස්කමක් සිදු කිරීම සඳහා සැලසුම් කිරීම ප්‍රායෝගික නො වන අතර, පවත්නා ඉඩම් පරිහරණයේ අනිවාර්යෙන් ම වෙනස්විය යුතු ප්‍රදේශ ඇත්නම් ඒවා හඳුනා ගැනීමත්, දැනට පවතින ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු අවම කිරීම සඳහා නිර්දේශ ලබා දීමත් මෙම සැලසුමක් තුළින් සිදු කිරීමට බලපොරොත්තු වේ.

මෙවැනි සැලසුමකින් යම් ප්‍රදේශයක:

- (1) ආරක්ෂා කළ යුතු හෝ සංරක්ෂණය කළ යුතු ප්‍රදේශ පෙන්වා දීම.
- (2) භාවිත නො කර ඇති බිම් තාර්කික ලෙස විවිධ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා නිර්දේශ කිරීම.
- (3) ඌණ පරිහරණයන් සහිත ප්‍රදේශවල ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා නිර්දේශ ලබා දීම.
- (4) අවිධිමත් පරිහරණයන් වළක්වා ගැනීමට මහ පෙත්වීම.
- (5) පරිහරණයන් දෙකක් අතර පවතින ගැටුම් අවස්ථා අවම කිරීම සඳහා නිර්දේශ ලබා දීම සිදු කළ යුතු වේ.

මෙම ක්‍රමවේදය පහසුව සඳහා පියවර තුනකින් විස්තර කර ඇත.

පියවර 1:

මෙම පියවරේදී ප්‍රධාන වශයෙන් ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු හඳුනා ගැනීමත්, ඒවා සිතියම් ගත කිරීමත්, අදාළ දත්ත රැස්කිරීමත් සිදු කරනු ලැබේ.

ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු:

සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසවල පවතින ප්‍රධාන ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු පහත දක්වා ඇත.

- (1) ආරක්ෂා කළ යුතු හෝ සංරක්ෂණය කළ යුතු ප්‍රදේශ එසේ ආරක්ෂා කර හෝ සංරක්ෂණය කර නො තිබීම.
- (2) ඉඩම් සඳහා ඉල්ලුමක් තිබුණ ද, භාවිතයට නො ගත් ඉඩම් තව දුරටත් යම් කාර්යයකට යොදා නො ගෙන තිබීම.
- (3) භාවිත කර ඇති බිම්වල ඵලදායිතාවය අඩු මට්ටමක පැවතීම.
- (4) අවිධිමත් භාවිතයන් නිසා භූමියේ තත්ත්වය පහත වැටීම (භූමි භාගයන් වීම).
- (5) පරිහරණයන් දෙකක් අතර තරඟකාරී තත්ත්වයක් උද්ගත වීම නිසා ගැටුම්කාරී අවස්ථා නිර්මාණය වීම (උදාහරණ ලෙස කෘෂිකාර්මික බිම් සහ ජනාවාස අතර ගැටුම්කාරී අවස්ථාවක් ලෙස අනර්ඝ පොල් හෝ රබර් ඉඩම් ගෙවතු සඳහා කැබලි කිරීම සැලකිය හැකි ය.)

කොට්ඨාසය තුළ මෙම ගැටලු හඳුනාගෙන ඒවා සිතියම් ගත කිරීමත් නිර්දේශ ලබා දීම සඳහා අවශ්‍ය වන අනෙකුත් දත්ත සහ තොරතුරු රැස් කර ගැනීමත් සිදු කළ යුතු වේ.

ඉහත ගැටලු හඳුනා ගැනීමටත්, සිතියම් ගත කිරීමටත් පහත දක්වා ඇති ක්‍රම සහ මෙවලම් භාවිත කළ හැකි වේ.

- (අ) ගැටලු සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර මට්ටමේ නිලධාරීන්, ගම්වැසියන් සහ මෙවැනි තොරතුරු ලබා ගත හැකි අනෙකුත් ප්‍රධාන පුද්ගලයින් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම.
- (ආ) සහකාර අධ්‍යක්ෂ (දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ), ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් නිලධාරීන්ගේ සහ සංවර්ධන නිලධාරීන්ගේ ක්ෂේත්‍ර අත්දැකීම් සහ පළපුරුද්ද යොදා ගැනීම.
- (ඇ) ලබා ගත හැකි ද්විතියික දත්ත භාවිත කිරීම.
- (ඉ) GPS උපකරණ භාවිත කරමින් සිදු කරනු ලබන ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ මඟින්.

ඉහත ක්‍රම කිහිපයක් හෝ සියල්ල භාවිත කර මුලින් දක්වා ඇති ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු ක්ෂේත්‍රයේ හඳුනාගෙන සිතියම් ගත කළ හැකි ය. මෙම ගැටලු සිතියම් ගත කිරීමේදී 1:10,000 පරිමාණයේ සිතියම්වල ඒවා ලකුණු කිරීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ. එලෙස 1:10,000 පරිමාණයේ සිතියම් නොමැති අවස්ථාවලදී විකල්පයක් ලෙස වන්දිකා ඡායාරූපවල මුද්‍රිත පිටපත් හෝ එම ඡායාරූප භාවිත කර සකස් කරන ලද සිතියම් භාවිත කළ හැකි වේ. මෙම මට්ටමේ සැලසුම්කරණයේදී අවසන් සිතියම් 1:10,000 පරිමාණයෙන් සැකසිය යුතු වේ. සැලසුම සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන අනෙකුත් දත්ත සහ තොරතුරු රැස්කිරීම සඳහා මෙම දෙපාර්තමේන්තුව මඟින් ලබා දී ඇති ආකෘති පත්‍ර භාවිත කළ හැකි ය. මේ අනුව කොට්ඨාසය තුළ පවත්නා පහත දක්වා ඇති ප්‍රදේශ සිතියම්ගත කිරීම සිදු කළ යුතු වේ.

- (අ) දැනටමත් ආරක්ෂා කර ඇති ප්‍රදේශ.
- (ආ) ආරක්ෂා කිරීම හෝ සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා අලුතින් නිර්දේශ කරනු ලබන ප්‍රදේශ.
- (ඇ) භාවිත නො කරන ලද ප්‍රදේශ.
- (ඉ) උණ පරිහරණයෙන් යුත් ප්‍රදේශ.
- (ඊ) අවිධිමත් පරිහරණයෙන් යුත් ප්‍රදේශ.
- (උ) ඉඩම් පරිහරණයන් අතර ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් ඇති ප්‍රදේශ.

(අ) දැනටමත් ආරක්ෂා කර ඇති ප්‍රදේශ

මෙම ප්‍රදේශ දැනටමත් නිත්‍යානුකූලව ආරක්ෂා ඇති නිසා කර ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම සකස් කිරීමේ දී මෙම ප්‍රදේශය වෙන් කර ඉතිරි ප්‍රදේශය සඳහා සැලසුම සකස් කරනු ලැබේ. එබැවින් කොට්ඨාසය තුළ පහත දක්වා ඇති ප්‍රදේශ වෙන් කර සිතියම් ගත කර ගැනීම ගැනීම ප්‍රථමයෙන් සිදු කළ යුතු වේ.

- වනජීවී රක්ෂිත හා කොරිඩෝර්
- වන රක්ෂිත
- අවශේෂ කැලෑ
- තෘණ බිම්
- පුරාවිද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික වශයෙන් වැදගත් ස්ථාන
- ස්වභාවික සෞන්දර්ය අතින් අනුන හෝ වැඩි වටිනාකමකින් යුත් ස්වභාවික ලක්ෂණ සහිත ප්‍රදේශ.
- ජල තල/ තෙත් බිම්
- සංචාරක කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කර ඇති ප්‍රදේශ
- වෙරළ ආශ්‍රිත ස්වභාවික පරිසරයන්
- නාගරික වන ගොමු සහ නාගරික උද්‍යාන
- ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය මගින් ගැසට් කර ඇති රක්ෂිත ප්‍රදේශ

ඉහත දක්වා ඇති ප්‍රදේශ වලින් බොහොමයක් ම වෙනත් ආයතන මගින් සකස් කර ඇති තොරතුරු සහ දත්ත උපයෝගී කර ගෙන සිතියම්ගත කර ගත හැකි වේ. ඉහත ප්‍රදේශ දැනටමත් ආරක්ෂා කර ඇති ප්‍රදේශ ලෙස වර්ග කළ ද සමහර විට එම ප්‍රදේශ තුළ පහත දක්වා ඇති ගැටලු එකක් හෝ කිහිපයක් තිබීමට පුළුවන. එවැනි ගැටලු ඇත්නම් ඒවා හඳුනා ගෙන ඒ සඳහා යම් නිර්දේශයක් ලබා දීමට හැකි නම් එලෙස නිර්දේශ ලබා දීම කළ යුතු ය.

දැනටමත් ආරක්ෂා කර ඇති ප්‍රදේශවල තිබිය හැකි ගැටලු:

- මායිම් ලකුණු කර නො තිබීම.
- අනවසර අල්ලා ගැනීම්.
- ගවයන් විසින් අධික ලෙස තණ උලා කෑම නිසා භූමිය බාදනය වීම.
- යෝග්‍ය නොවූ භාවිතයන් තිබීම.
- පරිසර දූෂණය.
- ඉඩම් භුක්තියේ ගැටලු.
- ඉඩම් භාවිතයන් අතර ගැටුම්.

දැනටමත් ආරක්ෂා කර ඇති ප්‍රදේශ සම්බන්ධයෙන් පහත දක්වා ඇති දත්ත එකතු කළ යුතු වේ.

- අදාළ ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාස මොනවාද යන්න.
- එම ප්‍රදේශ/ප්‍රදේශය හඳුනා ගැනීමේ බණ්ඩාංක
- එම ප්‍රදේශ/ප්‍රදේශය හැඳින්වෙන නම/නම (ඇත්නම්)

- බිම් ප්‍රමාණය දළ වශයෙන්
- එම ප්‍රදේශය තුළ ඉහත දක්වා ඇති ගැටලු ඇත්නම් ඒවා පිළිබඳ තොරතුරු

(ආ) ආරක්ෂා කිරීම හෝ සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා අලුතින් නිර්දේශ කරනු ලබන ප්‍රදේශ

පහත දක්වා ඇති ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම හෝ සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා අලුතින් නිර්දේශ කළ හැකි වේ.

- නායයාම් අවදානමක් ඇති ප්‍රදේශ*/** (ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානය විසින් සකස් කර ඇති නායයාම් අවදානම් ප්‍රදේශ සිතියම භාවිත කරන්න)
- කන්න බෝග වගා කරනු ලබන 60% වැඩි බෑවුම් සහිත ප්‍රදේශ**
- දැනට ප්‍රකාශයට පත් කර නැති ජල මාර්ග**, වැව්*, ජල මූලාශ්‍ර*, ජල උල්පත්*, වලට අදාළ රක්ෂිත
- දැනට ප්‍රකාශයට පත් කර නැති පුරාවිද්‍යාත්මක හෝ ඓතිහාසික ස්ථාන*
- දැනට රක්ෂිත ලෙස හෝ සංරක්ෂණය සඳහා හෝ ප්‍රකාශයට පත් කර නැති ස්වභාවික සෞන්දර්ය අතින් අනූන හෝ වැඩි වටිනාකමින් යුත් ස්වභාවික ලක්ෂණ සහිත ප්‍රදේශ**
- වැවිලි බෝග සහිත වතු ආශ්‍රිතව ඇති වනාන්තර*
- දැනට ආරක්ෂා කර නොමැති තෙත් බිම්*
- දැනට රක්ෂිත ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර නොමැති එහෙත් ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය වන ජීවී මංකඩ*
- දැනට රක්ෂිත ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර නැති වැලි කඳු*

(*ආරක්ෂා කිරීම සඳහා නිර්දේශිත ප්‍රදේශ/ ** සංරක්ෂණය සඳහා නිර්දේශිත ප්‍රදේශ)

ඉහත ප්‍රදේශ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් දත්ත රැස් කළ යුතු වේ.

- ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ටාශයේ නම:
- නිර්දේශ කරනු ලබන ප්‍රදේශයේ බණ්ඩාංක:
- ප්‍රදේශයට භාවිත කරන නම: (ඇත්නම් පමණක්)
- බිම් ප්‍රමාණය:
- භූමියේ අයිතිය/ භුක්තිය:
- පවතින භූමි පරිහරණය/භූමි ආවරණය:
- අවට ප්‍රදේශයේ පවතින භූමි පරිහරණය/ භූමි ආවරණය
- භූමියේ බෑවුම:
- භූමියේ පෙර පවති ඉඩම් පරිහරණය:
- වෙනත් අදාළ තොරතුරක් ඇත්නම්:

ඉහත දත්ත පහත ක්‍රම භාවිතයෙන් රැස් කළ හැකි වේ.

- ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණ /අධ්‍යයන මගින්
- සිතියම් විශ්ලේෂණ මගින්
- ඉඩම් අයිතිකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන්
- ඉඩම් භාවිත කරන්නන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන්
- ප්‍රශ්නාවලි හෝ පරීක්ෂුම් ලැයිස්තු මගින්

- ප්‍රාදේශීය නිලධාරීන් සමග සාකච්ඡා කිරීමෙන්
- ගමේ ප්‍රධානීන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන්
- ද්විතියික දත්ත භාවිත කිරීමෙන්
- GPS උපකරණ /ගුවන් ඡායාරූප/වන්දිකා ඡායාරූප භාවිතයෙන්
- අදාළ වෙනත් ආයතන වලින් ලබා ගන්නා තොරතුරු භාවිතයෙන්.

(ඇ) භාවිත නො කරන ලද ප්‍රදේශ

මෙම ප්‍රදේශ ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා සලකා බැලිය හැකි ප්‍රදේශ වේ. මෙවැනි සමහර ප්‍රදේශ විවිධ පුද්ගලයන් විසින් විවිධ භාවිතයන් සඳහා අනවසරයෙන් අල්ලාගෙන තිබීමට පුළුවන. මෙවැනි ප්‍රදේශ ද භාවිත නො කළ ප්‍රදේශ ලෙස වර්ග කරන ලද්දේ එවැනි අනවසර අල්ලා ගැනීම් නීත්‍යානුකූල නො වන නිසා යම් සංවර්ධන කටයුත්තකට එවැනි බිම් යොදා ගැනීමට නීත්‍යානුකූල බාධාවක් නොමැති නිසා ය. මෙලෙස අනවසර ලෙස අල්ලා ගෙන ඇති බිම් බොහෝ විට හිස් බිම් ලෙස නො පවතින බව ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණවල දී පැහැදිලි වේ. එසේ වුව ද, එවැනි බිම් සංවර්ධනය සඳහා යොදා ගත හැකි බිම් ලෙස සැලකිය යුතු වේ. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ කළමනාකරණය යටතේ පවතින වනාන්තර නොමැති ප්‍රදේශ හෝ වෙනත් රාජ්‍ය ආයතනයන් සතුව ඇති භාවිත නො කළ ප්‍රදේශ එම ආයතනවල අනුදැනුමක් නොමැතිව සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යෝජනා නො කළ යුතු වේ.

මෙම ප්‍රදේශ සම්බන්ධයෙන් පහත දැක්වෙන දත්තයන් රැස් කළ යුතු වේ.

- පිහිටීමට අදාළ තොරතුරු (ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසය, බණ්ඩාරක යනාදිය)
- බිම් ප්‍රමාණය
- ඉඩම් අයිතිය/භුක්තිය
- පවතින භූමි පරිහරණය/ භූමි ආවරණය
- පෙර පැවති භූමි පරිහරණය/ භූමි ආවරණය
- අවට ප්‍රදේශයේ භූමි පරිහරණය/ භූමි ආවරණය
- භූමියේ බෑවුම
- පස් වර්ගය
- පසේ ගැඹුර
- භූමියේ මතුපිට විසිරී තිබෙන ගල් ප්‍රමාණය
- ජලය ලබා ගත හැකි බව
- ජලවහන තත්ත්වය
- පාංශු වයනය
- පසේ පී.එච්. අගය
- ලවණතාවය (අදාළ නම්)
- බාදන තත්ත්වය
- ඉඩමට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව
- යටිතල පහසුකම්
- ඉඩම භාවිත නො කිරීමට හේතු
- ඉඩම අනවසරයෙන් අල්ලා ගෙන ඇත්නම් එලෙස අල්ලා ගෙන සිටින කාල සීමාව
- වෙනත් අදාළ විය හැකි තොරතුරු

(ඉ) ඌණ පරිහරණයෙන් යුත් ප්‍රදේශ

කෘෂිකාර්මික භූමි මෙන් ම කෘෂිකාර්මික නො වන භූමි ද ඌණ පරිහරණයෙන් යුක්ත විය හැකි ය. එබැවින් මෙම භූමි සම්බන්ධයෙන් වන දත්ත වෙන වෙන ම රැස් කළ යුතු අතර, පහත දැක්වෙන දත්ත හා තොරතුරු ඒ සඳහා ඇතුළත් කළ යුතු වේ.

- ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයේ නම
- බණ්ඩාංක
- ඉඩමේ නම
- ඉඩම් අයිතිය
- ඉඩම භාවිත කර ඇති ස්වභාවය (සම්පූර්ණයෙන් භාවිත කර ඇත, කලාතුරකින් භාවිත කරයි, කොටසක් භාවිත කර ඇත)
- බිම් ප්‍රමාණය
- දැනට ඇති බෝගය
- ඌණ පරිහරණයක් බව සනාථ කළ හැකි සාධක (අඩු බෝග සනත්වය, අඩු බෝග අස්වැන්න හෝ වෙනත් සාධක)
- ඌණ පරිහරණය සඳහා හේතු (හෞතික සාධක, සමාජ ආර්ථික සාධක හා අනෙකුත් සාධක)

කෘෂිකාර්මික නො වන ඌණ පරිහරණයන් සහිත බිම් සඳහා පහත දැක්වෙන දත්ත එකතු කළ යුතු වේ. මෙවැනි බිම් බොහෝ විට විවිධ කාර්යයන් සඳහා ගොඩනැගිලි හෝ වෙනත් ව්‍යුහ ඉදිකිරීම සඳහා භාවිත කර තිබිය හැකි ය. නමුත් සම්පූර්ණ භූමිය ම මේ සඳහා භාවිත කර නොමැත. සැලකිය යුතු බිම් ප්‍රමාණයක් භාවිත නො කර අත්හැර දමා තිබීමට පුළුවන. ගොඩනැගිලි හෝ වෙනත් ව්‍යුහ විසිරී ඇති නිසා භාවිත නො කර ඇති ප්‍රදේශය “භාවිත නො කරන ලද බිම්” ලෙස වර්ග කිරීම ද කළ නො හැකිය. එවැනි බිම් මෙම කාණ්ඩයට අයත් වේ. මෙවැනි ඉඩම් සඳහා පහත තොරතුරු ලබා ගත යුතු වේ.

- ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයේ නම
- බණ්ඩාංක
- ඉඩමේ නම
- ඉඩම් අයිතිය
- මුළු බිම් ප්‍රමාණය
- භාවිත කර ඇති ස්වභාවය (කොටසක් දැනට අත්හැර ඇත, කලාතුරකින් භාවිත කරයි හෝ වෙනත් ආකාරයක්)
- භාවිත කර ඇති මුළු බිම් ප්‍රමාණය
- භාවිත නො කර ඇති බිම් ප්‍රමාණය

(ඊ) අවිධිමත් පරිහරණයෙන් යුත් ප්‍රදේශ

පහත දක්වා ඇති භාවිතයන් අවිධිමත් ලෙස සලකන අතර, එම පරිහරණයන් විධිමත් පරිහරණයකට වෙනස් විය යුතු වේ.

- i. ජලාශවල පෝෂක ප්‍රදේශයේ සහ ජල මාර්ග රක්ෂිතවල සිදු කරනු ලබන සංවර්ධන කටයුතු.
- ii. ස්වාභාවික තණබිම් බෝග වගාවන් සඳහා යොදා ගැනීම.
- iii. දැඩි ලෙස පාංශු බාදනයට ලක්විය හැකි බිම්වල කන්න බෝග වගා කිරීම.
- iv. කෘෂිකර්මයට වඩාත් යෝග්‍ය බිම් ඝන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමට යොදා ගැනීම.

- v. ලවණතාවයට හා දුර්වල ජලවහනයට හේතුවන ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ප්‍රදේශ.
- vi. අතර්ස කෘෂිකාර්මික බිම් පස්, මැටි, බොරළු, මැණික් යනාදිය ලබා ගැනීම සඳහා කැණීම.

පහත දැක්වෙන දත්ත අවිධිමත් පරිහරණයන් සම්බන්ධයෙන් එකතු කළ යුතු වේ.

- ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයේ නම
- බණ්ඩාංක
- ඉඩමේ නම
- අවිධිමත් ලෙස පරිහරණය කර ඇති බිම් ප්‍රමාණය
- ඉඩම් අයිතිය
- අවිධිමත් ක්‍රියාකාරකම්
- දැනට තිබෙන වගාව
- පෙර තිබූ පරිහරණය
- අවිධිමත් ලෙස පරිහරණය කර ඇති කාල සීමාව

(උ) ඉඩම් පරිහරණයන් අතර ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් ඇති ප්‍රදේශ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් පරිහරණයන් අතර ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන් සලකු වීට පහත දක්වා ඇති පරිහරණයන් අතර පවතින තරගකාරී තත්ත්වය/ ගැටුම් ප්‍රධාන වේ.

- i. වනාන්තර හා කෘෂිකාර්මික කටයුතු
- ii. වනාන්තර හා ජනාවාස
- iii. කෘෂිකර්මය හා නාගරීකරණය
- iv. කෘෂිකර්මය හා ජනාවාස
- v. කෘෂිකාර්මය හා තෘණ බිම් (සත්ත්ව පාලනය)

නිශ්චිත ලෙස මෙම ගැටුම් තිබෙන ප්‍රදේශ සිතියමක දැක්වීම අපහසු බැවින් අදාළ පරිහරණයන් දෙක වෙන් වන රේඛාවේ සිට දෙපැත්තට යම් ප්‍රදේශයක් අඳුරු කර දැක්වීම ප්‍රමාණවත් වේ. එමඟින් අදාළ පරිහරණයන් අතර ගැටුම් අවස්ථාවක් ඇති බව විදහා දැක්වේ. කෙසේ වුව ද, මෙවැනි ගැටලු විසඳීමට ජාතික මට්ටමේ ප්‍රතිපත්ති තීරණ අවශ්‍ය වන බැවින් ප්‍රාදේශීය මට්ටමේදී මේ සඳහා නිර්දේශ ලබා දීම සමහරවිට දුෂ්කර වේ. නමුත් පාර්ශවකරුවන් අතර සාකච්ඡාවේ දී වැදගත් නිර්දේශ ඉදිරිපත් වුවහොත් ඒවා සැලැස්මට ඇතුළත් කළ හැකි ය.

පියවර 2

මෙම පියවරේදී හඳුනාගත් ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු සඳහා නිර්දේශ සම්පාදනය සිදු කෙරේ. තාක්ෂණික හා සමාජ ආර්ථික කරුණු සලකා බලා පළමුව තාක්ෂණික නිලධාරීන් විසින් අදාළ ගැටලු සඳහා නිර්දේශ සකස් කළ යුතු වේ. දෙවනුව, මෙම නිර්දේශ පාර්ශවකරුවන්ගේ සාකච්ඡාවේදී සියලු ම පාර්ශවකරුවන් වෙත ඉදිරිපත් කර ඔවුන්ගේ අදහස් ද ලබා ගත යුතු වේ. පාර්ශවකරුවන් වෙත අදාළ ගැටලු සහ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමේදී සිතියම්, වගු, ප්‍රස්තාර, වැනි දෑ භාවිත කිරීමෙන් වඩාත් පැහැදිලි ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම කළ හැකි ය. මෙහිදී ඉදිරිපත් කරනු ලබන නිර්දේශ සඳහා සංශෝධන සෑමගේ එකඟතාවය මත සිදු කළ හැකි ය.

නිර්දේශ පිළියෙළ කිරීමේදී පහත දක්වා ඇති උපදෙස් උපකාරී කර ගත හැකි ය.

වගුව 1: ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු අවම කිරීම සඳහා ලබා දිය හැකි නිර්දේශ
(මෙය උදාහරණයක් පමණි)

ඉඩම් පරිහරණ ගැටලුව	ලබා දිය හැකි නිර්දේශය	
1) දැනටමත් ආරක්ෂා කර ඇති ප්‍රදේශ	මෙවැනි ප්‍රදේශ සඳහා පහත නිර්දේශ තුනෙන් යෝග්‍ය නිර්දේශ/ නිර්දේශය ලබා දිය හැකි ය. (අ) එම ප්‍රදේශය සම්පූර්ණයෙන් ම (100%) ආරක්ෂා කළ යුතු බවට නිර්දේශ කිරීම. (ආ) සමහර පරිහරණයන්ට පමණක් අවසර ලබා දිය හැකි යැයි නිර්දේශ කිරීම. (ඇ) වඩාත් උචිත පරිහරණය නිර්දේශ කිරීම.	
2) ආරක්ෂා කිරීම සඳහා හෝ සංරක්ෂණය සඳහා අලුතින් යෝජනා කරනු ලබන ප්‍රදේශ	ඉහත නිර්දේශ තුන ම භාවිතා කළ හැකි වේ.	
3) දැනට පරිහරණය කර නොමැති භූමි	මෙම ප්‍රදේශ සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍යතා අධ්‍යයනයක් සිදු කර පහත පරිහරණයන්ගෙන් එකක් හෝ කිහිපයක් සඳහා නිර්දේශ කරන්න. - කෘෂිකර්මය සඳහා - සත්ත්ව පාලනය - නිවාස - කර්මාන්ත - සේවා - වෙනත්	
4) උග්‍ර පරිහරණයන් සහිත ප්‍රදේශ	උග්‍ර පරිහරණයක් සහිත වීමට හේතු	ලබා දිය හැකි නිර්දේශය
	ප්‍රපාතාකාර බෑවුම්	සංරක්ෂණ ක්‍රම සහිතව වනාන්තර ඇති කිරීම
	භූමිය භාගයට පත්ව තිබීම	සංරක්ෂණ ගොවිතැන ප්‍රවර්ධනය කිරීම/අවශ්‍ය යෙදවුම් ලබා දීම
	ප්‍රමාණවත් ජල පහසුකම් නොමැති වීම	ජල සංරක්ෂණය ප්‍රවර්ධනය හා වාරි ගැටලු විසඳීම
	දුර්වල ජල වහනය	ජලවහනය වැඩි දියුණු කිරීම/දුර්වල ජලවහන තත්ත්වයට යෝග්‍ය පරිහරණයන් හඳුන්වා දීම
	භූමිය ගල් සහිත වීම	යෝග්‍ය පරිහරණයන් හඳුන්වා දීම
	ප්‍රාග්ධනය නොමැති වීම	කෘෂි ණය/ සහනාධාර ක්‍රම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම
	ශ්‍රමය හිඟ වීම	ශ්‍රමය අඩුවෙන් උපයෝගී වන බෝග/ තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම සහ යන්ත්‍ර සූත්‍ර හඳුන්වා දීම
	ඉඩම් භුක්තියේ ගැටලු	අවස්ථාව අනුව සාකච්ඡා කර සුදුසු නිර්දේශ යෝජනා කිරීම
	බෝග වගාවට සහ ඉඩම් කළමනාකරණයට අදාළව තාක්ෂණික දැනුම අඩු බව	දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් හඳුන්වා දීම
වන සතුන්ගේ හානි	අවස්ථාව අනුව සාකච්ඡා කර සුදුසු නිර්දේශ යෝජනා කිරීම	
5) අවිධිමත් පරිහරණයන් සහිත බිම්	දැනට ඇති පරිහරණය වෙනස් විය යුතු වේ. තාක්ෂණික සාධක සලකා බලා යෝග්‍ය පරිහරණය හඳුන්වා දිය යුතු වේ. අවසන් තීරණයක් ගැනීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කළ යුතු ය.	

පියවර 3

පියවර 1 සහ 2 සම්පූර්ණ කළ පසු ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ කොටසක් සඳහා සැලසුම් කිරීම නිම කර ඇත. එසේ වුව ද, කොට්ඨාසයේ ඉහත දක්වන ලද ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු නොමැති ප්‍රදේශය තවමත් මෙම සැලැස්ම තුළින් අවධානයට ලක් කර නැත. සමහර විට ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු නොමැති ප්‍රදේශයට වැඩි බිම් ප්‍රමාණයක් ඇතුළත් වීමට ඉඩ ඇත. එම ප්‍රදේශය තුළ පහත දැක්වෙන පරිහරණයන් තිබිය හැකි ය.

- (අ) කෘෂිකාර්මික භාවිතයන් සහිත ප්‍රදේශ
- (ආ) සේවා මධ්‍යස්ථාන
- (ඇ) නිවාස/ජනාවාස
- (ඉ) කර්මාන්ත
- (ඊ) සංචාරක කටයුතු

(අ) කෘෂිකාර්මික භාවිතයන් සහිත ප්‍රදේශ

තාක්ෂණික සාධක හා ඉඩම් සඳහා පවතින ඉල්ලුම සලකා බලා දැනට පවතින කෘෂිකාර්මික ප්‍රදේශ ප්‍රධාන කාණ්ඩ තුනකට වර්ග කළ හැකි වේ.

- i. දැනට පවතින කෘෂිකාර්මික පරිහරණය දිගට ම පවත්වාගෙන යා හැකි ප්‍රදේශ.
- ii. දැනට පවතින ඉඩම් භාවිතය සම්බන්ධයෙන් යම් යම් ගැටලු පවතින ප්‍රදේශ.
- iii. දැනට පවතින කෘෂිකාර්මික පරිහරණයේ වෙනසක් කළ හැකි ප්‍රදේශ (මෙම වෙනස් කිරීම අදාළ ආයතන අනුමත කළ යුතු අතර ම ඉඩම් පරිහරණය කරන්නාට දැනට වඩා ප්‍රතිලාභයක් ලැබිය යුතු වේ)

(ආ) සේවා මධ්‍යස්ථාන

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති හෝ ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට යෝජිත ප්‍රදේශ එම ආයතනය විසින් සැලසුම් කරන හෙයින් එම ප්‍රදේශ මෙම සැලසුම්කරණයට යොදා නො ගන්න. ඉතිරි සේවා මධ්‍යස්ථාන වලින් සංවර්ධනය සඳහා වැඩි ම විභවයක් ඇති සේවා මධ්‍යස්ථාන තෝරා ගත යුතු වේ. මෙම තේරීමේ දී නිලධාරීන්, ප්‍රාදේශීය ව්‍යවසායකයන් හා පදිංචිකරුවන්ගේ අදහස් ද සලකා බැලිය යුතු වේ. මෙලෙස මධ්‍යස්ථාන හඳුනා ගත් පසු අදාළ සාධක සලකා බලා එම මධ්‍යස්ථානවල වර්ධනය වීමේ දිශාව හඳුනා ගත යුතු වේ. එමෙන් ම එම මධ්‍යස්ථානවල ඉදිරි පුළුල් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන ඉඩම් හඳුනා ගැනීම කළ යුතු වේ.

ඉහත පියවර තුන ම අවසන් කළ පසු එක් එක් පියවරේ දී පහත දැක්වෙන නිමැවුම් එළි දැක්වේ.

- පියවර 1 - ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු විඳහා දැක්වෙන සිතියම් සහ එයට අදාළ ඉඩම් වපසරියන් දැක්වෙන වගු
- පියවර 2 - ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු අවම කිරීම සඳහා වන නිර්දේශ
- පියවර 3 - ප්‍රධාන ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු දක්නට නො ලැබෙන ප්‍රදේශය සඳහා වන නිර්දේශ

මෙම නිමැවුම් අදාළ සිතියම් සමඟ වාර්තාවක් ලෙස පිළියෙළ කර ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ. වාර්තාවේ මූලික ආකෘතිය පහත දක්වා ඇත.

ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් වාර්තාව පරිච්ඡේද පහකින් යුක්ත වේ.

පළමු පරිච්ඡේදයෙහි පහත දැක්වෙන කරුණු ඇතුළත් විය යුතු වේ.

- හැඳින්වීම සහ අරමුණු
- සැලසුම් කරනු ලබන භූ ගෝලීය ප්‍රදේශය පිළිබඳ හැඳින්වීමක්
 - ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය හා එහි වපසරිය
 - ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාස සංඛ්‍යාව
 - ජනගහනය
 - භූ විෂමතාවය
 - කෘෂි පාරිසරික කලාපය
 - වර්ෂාපතනය හා අනෙකුත් දේශගුණික කරුණු කෙටියෙන්

දෙවන පරිච්ඡේදයට පහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් කළ යුතු වේ.

- හඳුනාගත් ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු සිතියම් හා වගු මාර්ගයෙන් පෙන්විය යුතු ය.
- අවශ්‍ය නම් ඉතා කෙටි විස්තරයක් එක් එක් ගැටලුව සම්බන්ධයෙන් ලබා දිය හැකි ය.

තෙවන පරිච්ඡේදයේ දී පහත සඳහන් කරුණු ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.

- අදාළ ගැටලු සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම
- මෙම නිර්දේශ වගු ලෙස හෝ වෙනත් ක්‍රමයකට ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

සිව්වන පරිච්ඡේදයෙන් පහත සඳහන් කරුණු ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.

- මෙම ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්ම පාදක කර සකස් කළ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම.
- යෝජිත ක්‍රියාකාරකම්.
- ඒවායේ ප්‍රමුඛතාවයන්.
- වගකීම් භාර ආයතන.
- කාල රාමුව.

පස්වන පරිච්ඡේදයට පහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් විය යුතු වේ.

- ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්ම මගින් හඳුනා ගනු ලැබූ ව්‍යාපෘති.
 මෙලෙස කුඩා ව්‍යාපෘති හඳුනාගැනීම තුළින් ඒවා සඳහා ව්‍යාපෘති වාර්තා පිළියෙළ කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීම සිදු කළ යුතු වේ. ඉදිරියේ දී දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකාරකම් මෙලෙස හඳුනාගන්නා ලද ව්‍යාපෘති අනුව සිදු කෙරෙනු ඇත.

ඉහත දක්වා ඇත්තේ මූලික ආකෘතිය වන අතර, විස්තරාත්මක ආකෘතියක් සියලු ම දිස්ත්‍රික් කාර්යාලවලට ලබා දී ඇත.

3.4 ගම් මට්ටම හෝ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක මට්ටම

මෑත කාලීන අත්දැකීම් අනුව ගම් මට්ටම හෝ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක මට්ටම පදනම් කර ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සැකසීමේ දී එය සහභාගිත්ව ප්‍රවේශය අනුගමනය කර සිදු කිරීම වඩාත් සාර්ථක වී ඇත. මෙවැනි සැලසුම් ප්‍රදේශයක් කුඩා ප්‍රදේශයක් බැවින් සහභාගිත්ව ප්‍රවේශය අනුගමනය කිරීම පහසු වේ. එවැනි ක්‍රමවේදයක් තුළින් අදාළ ප්‍රදේශයේ ජනතාව සැලසුම්කරණය සඳහා සෘජුව දායක කර ගැනීමට හැකි වන අතර ම, සකස් කරනු ලබන සැලැස්ම ඔවුන්ගේ ම සැලැස්මක් වන බැවින් ක්‍රියාත්මක කිරීම ද පහසු වේ.

මෙහිදී ගම් මට්ටමේ සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා වන මූලික පියවර විස්තර කෙරේ.

(i) මෙහිදී ප්‍රාදේශීය සැලැස්ම සඳහා තෝරා ගත් කොට්ඨාසය තුළ පිහිටි ගමක් තෝරා ගැනීම වඩාත් පහසුවක් වේ. මෙහිදී ගම තෝරා ගැනීමට පවතින්නා වූ ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු සංඛ්‍යාව පදනම් කර ගැනීම සුදුසු වේ. වැඩි ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු ඇති ගම පළමුව තෝරා ගත යුතු වේ. එමෙන් ම ගම තෝරා ගැනීමේදී සැලසුම සකස් කිරීම සඳහා ගම් වැසියන්ගේ දායකත්වය ලබා ගත හැකිදැයි සොයා බැලිය යුතු වේ. එලෙස දායකත්වයක් ලබා ගත නොහැකි නම්, වෙනත් ගමක් තෝරා ගැනීම සිදු කළ යුතු වේ. ගමක්/ ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂකයක් තෝරා ගැනීමේ නිර්ණායක පහත දක්වා ඇත.

- a) වැඩිපුර ග්‍රාමීය ස්වභාවයක් ඇති ගමක් තෝරා ගැනීම සුදුසු වේ. මෙහි දී වැඩි බිම් ප්‍රමාණයක් කෘෂිකර්මය සඳහා භාවිත කර ඇති, එමෙන් ම යම් ප්‍රමාණයක වනාන්තර හෝ ලඳු කැලෑ බිම් පිහිටා ඇති, ඉඩම් පරිහරණයේ හා භූමි ආවරණයේ විවිධත්වයක් දක්නට ලැබෙන ගමක් වඩා සුදුසු වේ.
- b) ගමෙහි පදිංචි ජනතාවගෙන් බහුතරයක් භූමිය හා බැඳුණු ජීවනෝපායන්හි නිරතව ඇත්නම් මෙම සැලසුම්කරණය වඩාත් ප්‍රයෝගික වේ. එබැවින් ඒ සඳහා අවධානය යොමු කිරීම වැදගත් වේ.
- c) ස්වභාවික සම්පත් [වනාන්තර, වෘක්ෂලතා, ජලය (ගංගා, ඇළ, දොළ), ඛනිජ සම්පත් සහිත මෙන් ම වෙනත් පුරාවිද්‍යාත්මක හා සංස්කෘතික වැදගත්කමින් යුත්] ගමක් ඉතා සුදුසු වේ.
- d) ස්වභාවික ආපදා තත්ත්වයන් (ජලගැලීම්, නායයාම් වැනි, නියගය), භූමි භායනය වීම, පාංශු බාදනය වැනි තත්ත්වයන් මෙන් ම භූමිය වැරදි ලෙස භාවිත කිරීම ද දක්නට ඇත්නම් එවැනි ගමක් තෝරා ගැනීම වඩාත් ප්‍රයෝගික වේ.
- e) ද්විතියික දත්ත හා තොරතුරු (මූලික සිතියම්, ජනගහන තොරතුරු යනාදිය) ලබා ගත හැකි ගමක් නම් එය වඩාත් පහසු වනු ඇත.
- f) වඩාත් දුෂ්කර/දිරිඳුතාවය වැඩි ගමක් තෝරා ගැනීමෙන් මෙම සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභය වැඩි වනු ඇත.
- g) පොදුවේ මූලික කරුණු සැලකූ විට ගමෙහි ඉඩම් පරිහරණය වැඩි දියුණු කිරීමක් හෝ වෙනස් කිරීමක් අවශ්‍ය වේ යැයි හැඟෙන ගමක්:
 - i) උප ජලාධාරා ප්‍රදේශයක් තෝරා ගැනීමේ දී ද ඉහත නිර්ණායකවලට අමතරව පාරිසරික ගැටලු, ජෛව විවිධත්වයට ඇති අහිතකර බලපෑම් වැනි සියල්ල සැලකිල්ලට ගැනීම සුදුසු වේ.

මෙවැනි ගම් කිහිපයක් හෝ උප ජලාධාරා ප්‍රදේශ කිහිපයක් ඇත්නම් ඒ සියල්ල ලැයිස්තුගත කොට ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුවක් සකස් කර, එක දිස්ත්‍රික්කයකින් ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතු ගම් හෝ උප ජලාධාරා ප්‍රදේශ මේ සඳහා තෝරා ගැනීම සුදුසු වේ.

- (ii) ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ කමිටුව ස්ථාපනය කර සැලසුම්කරණය ආරම්භ කළ යුතු ය.
- (iii) ගම පිළිබඳ අවශ්‍ය දත්ත පද්ධතියක් ගොඩනගා ගැනීම සිදු කළ යුතු වේ. උදාහරණ ලෙස භෞතික ලක්ෂණ, ජනගහන තොරතුරු, ඉඩම් භුක්තියේ ස්වභාවය, ආදායම් රටාව යනාදිය. මෙම තොරතුරු ද්විතියික දත්ත මගින්, ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණ තුළින් ලබා ගත හැකි වේ.
- (iv) පවත්නා ඉඩම් පරිහරණය වෙනස් විය යුතු ප්‍රදේශත්, ඉඩම් පරිහරණයේ වැඩි දියුණු කළ යුතු ප්‍රදේශත් හඳුනා ගැනීම කළ යුතු වේ. මෙහි දී ගම වැසියන්ගේ අවශ්‍යතා හා අදහස්වලට ප්‍රමුඛතාවයක් ලබා දිය යුතු වේ.

- (v) ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් යෝජනා ග්‍රාමීය කමිටුව සමඟ සාකච්ඡා කර ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වැඩ පිළිවෙලක් සකස් කිරීම කළ යුතු ය.
- (vi) එමත් ම මෙම කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමටත්, පසුවිපරම් කිරීමටත් ඉඩම් පරිහරණ කමිටුවට වගකීම් පවරීම කළ යුතු ය.

සාමාන්‍යයෙන් ගම්වල පවතින ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු සලකා බැලීමේදී බොහෝ ගම්වල ඉඩම් පරිහරණයට සම්බන්ධ ගැටලුවක් ලෙස ඉඩම් අයිතියේ/ භුක්තියේ පවතින්නා වූ ගැටලු වැඩි වශයෙන් ඉස්මතු වී පෙනේ. උදාහරණ වශයෙන් ඉඩම්වල අයිතිය ලැබී නො තිබීම, බලපත්‍ර වෙනුවට දීමනා පත්‍රයක් නො ලැබීම, ඉඩම්වල හිමිකම දරුවනට පැවරීමේ ගැටලු යනාදිය දැක්විය හැකි ය. මෙවැනි ගැටලු ඉඩම් කළමනාකරණයට ද සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපෑම් ඇති කෙරේ. එසේ වුව ද, මෙවැනි ගැටලු ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමකින් සම්පූර්ණයෙන් ම විසඳීම දුෂ්කර වේ. එහෙත් මෙම ගැටලු හඳුනාගැනීමත්, අදාළ අංශ මේ සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් වීමත් සැලසුම් සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී සිදුවේ. ග්‍රාමීය ඉඩම් පරිහරණ සැලැස්මකින් ප්‍රධාන වශයෙන් ගම තුළ ඇති හිස් ඉඩම් සඳහා යෝග්‍ය පරිහරණයන් හඳුනා ගැනීමත්, ඌන ලෙස පරිහරණය කර ඇති ඉඩම් හඳුනාගැනීමත් ඒවායේ ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීමත්, ස්වභාවික සම්පත් ලෙස සැලකෙන පස, ජලය, වෘක්ෂලතා යනාදිය ආරක්ෂා වන ලෙස නිර්දේශ ලබා දීමත් සිදු කෙරේ. එමෙන් ම මෙහිදී ගමෙහි පවතින යටිතල පහසුකම්වල අඩුපාඩුකම් හඳුනාගැනීම ද සිදු කළ යුතු අතර, එමඟින් අදාළ ආයතන දැනුවත් කර යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පියවර ගැනීමට ද හැකිවේ.

මෙම ක්‍රියාවලියේදී පළමුව අංක i සිට vi දක්වා වූ පියවරයන් අනුගමනය කර, තෝරා ගත් ගම සඳහා සැලැස්ම සකස් කළ යුතු වේ. එම සැලැස්මට ඇතුළත් කර ඇති නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වැඩසටහන් සකස් කළ යුතු වේ. සමහරවිට මෙම වැඩසටහන් වලින් සමහරක් වෙනත් පාර්ශවකාර ආයතනවල විෂය පථයට අයත් වන්නේ නම්, එම ආයතන සම්බන්ධ කර ගැනීමෙන් අදාළ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ. උදාහරණයක් ලෙස සැලැස්ම මඟින් හඳුනාගත් ඌණ පරිහරණයෙන් යුතු ඉඩම් සඳහා ඵලදායිතා ප්‍රවර්ධනට අතුරු බෝගයක් ලෙස ගම්මිරිස් හඳුන්වා දීම නිර්දේශ කර ඇත්නම්, ඒ සඳහා වැඩසටහනක් අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සහාය ඇතිව ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කළ යුතු වේ.

4. භායනයට පත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය සඳහා වැඩසටහන් සැකසීම.

ඕනෑ ම භූමියක් නිසි ලෙස කළමනාකරණය නො කළහොත්, එම භූමියේ තත්ත්වය පහත වැටීම නො වැළැක්විය හැකි ය. මෙලෙස නිසි ලෙස කළමනාකරණය නො කරනු ලබන කෘෂිකාර්මික භූමි ද විවිධ හේතු නිසා නැවත පුනරුත්ථාපනය කළ නො හැකි ලෙස තත්ත්වයෙන් පහත වැටීමට හෙවත් භූමිය භායනයට ලක් වීමට ඉඩ තිබේ. මෙහි දී අප සලකා බැලිය යුත්තේ කෘෂිකාර්මික බිම්වල සිදුවන භූමි භායනය නිසා අඛණ්ඩව සිදු වන අස්වැන්න අඩු වීම අවම කිරීම සිදු කළ හැකි ද යන්න සොයා බැලීම ය. වෙනත් බිම්වලත් භායනය සිදුවිය හැකි වුවත් එමඟින් නිෂ්පාදනයට බලපෑමක් සිදු නො වන බැවින්, ඒ පිළිබඳව සැලසුම් සකස් කිරීම එතරම් ඵලදායි නොවේ.

භූමි භායනය සිදුවන ආකාරය අනුව කොටස් 03 කි.

- (1) භෞතික භූමි භායනය.
- (2) රසායනික භූමි භායනය.
- (3) ජීව විද්‍යාත්මක භූමි භායනය.

(1) භෞතික භූමි භායනය

මෙය බොහෝ විට සිදු වන්නේ පාංශු බාදනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ය. පාංශු බාදන ක්‍රියාවලිය හේතුවෙන් භූමියෙහි මතුපිට පස් තට්ටුව සෝදා ගෙන ගොස් වෙනත් ස්ථානයක තැන්පත් වීම සිදුවේ. පසේ යටි පාංශු ස්ථර සාරවත් නො වන බැවින් සහ නැවත පස නිර්මාණය වීමට ඉතාමත් දිගු කාලයක් ගත වන බැවින් මෙවැනි භූමිවල අස්වැන්න අඛණ්ඩව අඩු වීම සිදුවේ. එබැවින් ගොවීන්ගේ ලාභය අඩු වීම දිගින් දිගට ම සිදුවී ගොවි බිම් අත්හැර දැමීමට සිදුවේ. මෙවැනි භූමි හඳුනා ගැනීම තරමක් පහසු ය. ඒ සඳහා ප්‍රධාන කරුණු දෙකක් කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම කළ යුතු ය.

(අ) වගා බිමෙන් ලැබෙන අස්වැන්න අඩු වීම පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම.

(ආ) භූමිය සෝදා පාලුවට ලක් වන්නේදැයි නිරීක්ෂණය කර බැලීම.

එවැනි ප්‍රදේශ පවතින්නේ නම්, එවැනි ප්‍රදේශ සඳහා භූමි භායනය අවම කිරීම සඳහා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට තෝරා ගත යුතු වේ.

(2) රසායනික භූමි භායනය

රසායනිකව සිදුවන භායනය සමහර විට භෞතික භායනය සමඟ ම බැඳී පවතී. භූමියේ තිබෙන්නා වූ රසායනික සංසටක (බෝග වගාවට අවශ්‍ය ප්‍රධාන මූල ද්‍රව්‍ය සහ අංශු මාත්‍ර මූල ද්‍රව්‍ය) ඉවත් වීම රසායනික භායනයට ප්‍රධාන හේතුවක් වේ. එයට අමතරව පිටතින් වෙනත් රසායන ද්‍රව්‍ය විශාල වශයෙන් භූමිය මත එකතු වීමෙන් ද භූමි භායනය වීමට ඉඩ ඇත. උදාහරණ ලෙස පස තුළ ලවණ එක් රැස් වීම සහ කර්මාන්ත අපද්‍රව්‍ය ලෙස රසායනික ද්‍රව්‍ය භූමියට බැහැර කිරීම් නිසා භූමි භායනය සිදු විය හැකි වේ. භෞතික භායනයේදී සිදුවන පස් සෝදා යාමේදී පසේ ඇති මූල ද්‍රව්‍ය ද ඒ සමඟ ම භූමියෙන් ඉවත්ව යන බැවින්, රසායනික භායනය භෞතික භායනය හා බැඳී පවතී. භෞතික භායනය මෙන් නොව රසායනික භායනය සෘජුව හඳුනා ගැනීම තරමක් අපහසු වේ. ඇතැම් විට මේ සඳහා රසායනාගාරයක් තුළදී පාංශු විශ්ලේෂණයක් සිදු කර පවතින මූල ද්‍රව්‍යවල මට්ටම් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත යුතු වේ.

(3) ජීව විද්‍යාත්මක භූමි භායනය

භූමිය ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත්තේ මතුපිට පෙනෙන ප්‍රදේශය පමණක් නොව පස තුළ පිහිටි පරිසරය සහ භූමිය හා සම්බන්ධ වායව පරිසරය යන පද්ධති සියල්ලන්ම ය. මෙම පද්ධති සියල්ල සමස්තයක් වශයෙන් සලකු විට ඒ තුළ විවිධ වෘක්ෂලතා සහ විවිධ ජීවීන් ජීවත් වේ. මෙවැනි ශාක සහ සත්ත්ව විශේෂ යම් භූ ගෝලීය ප්‍රදේශයකට සුවිශේෂී වන අතර, ඔවුන්ගේ පැවැත්ම භූමියේ තිරසාරත්වය සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. භූමිය මතුපිට මෙන් ම පස තුළ ඇති මෙවැනි සත්ත්ව හා ශාක විශේෂ විනාශ වී යාම නිසා ජීව විද්‍යාත්මක ලෙස භූමිය භායනය වීමකට ලක් වේ. විශේෂයෙන් විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍ය නිරන්තරව භාවිත කිරීම නිසා ද මෙවැනි තත්ත්වයන් ඇතිවිය හැකි වේ.

ජීව විද්‍යාත්මකව සිදුවන භූමි භායනය හඳුනාගැනීම සඳහා එම විෂයයන් පිළිබඳව නිපුණතාවයක් තිබිය යුතු වේ.

මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලබන වැඩසටහන්වලදී විශේෂයෙන් සලකා බලනුයේ භෞතිකව සිදුවන භූමි භායනය පිළිබඳව ය. එවැනි බිම් ක්ෂේත්‍රයේ හඳුනා ගැනීම තරමක් පහසු වන අතර ම, ඒ සඳහා පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන් සකස් කිරීම ද අපගේ විෂය පථයට අදාළව සිදු කළ හැකි වේ. එබැවින් භායනයට පත් බිම් හඳුනා ගැනීම සහ එම බිම්

පුනරුත්ථාපනය සඳහා වැඩසටහන් සැකසීම භෞතිකව සිදු වන භූමි භායනය පදනම් කර විස්තර කර ඇත.

භූමි භායන මට්ටම හඳුනා ගැනීම සඳහා පිළියෙළ කරන ලද පහත වගුව භාවිතයෙන් භූමියක භායන මට්ටම පිළිබඳ යම් අදහසක් ගොඩ නගා ගැනීමට හැකි වේ.

වගුව : භූමි භායන මට්ටම නිර්ණය කිරීමේ දර්ශකයන්

දර්ශකය	අඩු (1)	මධ්‍යස්ථ (2)	වැඩි (3)
<ul style="list-style-type: none"> පස තද වීම (ඔබගේ නිරීක්ෂණ + ගොවි මහතාගේ අදහස) 	<ul style="list-style-type: none"> බුරුල් පසකි. මුල් වර්ධනයට බාධා නැත. ජලය පස තුළට උරා ගැනීම වැඩි ය. උපකරණ භාවිතය පහසු ය. මතුපිට තද ස්ථරයක් නැත. 	<ul style="list-style-type: none"> තද පසකි. මුල් වර්ධනයට තමක් බාධා ඇත. උපකරණ භාවිතය තරමක් අපහසු ය. 	<ul style="list-style-type: none"> ඉතා තද පසකි. මතුපිට තද ස්ථරයක් ඇත. උපකරණ භාවිතය ඉතා දුෂ්කර ය.
<ul style="list-style-type: none"> පාංශු බාදනය (ඔබගේ නිරීක්ෂණ + ගොවි මහතාගේ අදහස) 	<ul style="list-style-type: none"> පස සෝදා යාම ඉතා අඩු ය. මුල් එතරම් මතු වී නැත. භූමි ආවරණය යහපත් වේ, ඇගිලි ලෙස බාදනයක් දක්නට නැත. 	<ul style="list-style-type: none"> තරමක් සෝදා යාම දක්නට ඇත. මතුපිට ජලය සමග රොන් මඩ ගලා යයි. සමහර මුල් මතු වී ඇත. අඩු භූමි ආවරණය. තරමක් ඇගිලි බාදන දක්නට ඇත. 	<ul style="list-style-type: none"> පැහැදිලි ලෙස සෝදා යාම දක්නට ඇත. ඇගිලි හෝ අගල් ලෙස බාදනය දක්නට ඇත. මුල් පැහැදිලිව මතු වී ඇත. භූමි ආවරණයන් නැත.
<ul style="list-style-type: none"> බෝගයේ ස්වභාවය/ දර්ශනය වන ආකාරය (ඔබගේ නිරීක්ෂණ) 	<ul style="list-style-type: none"> නිරෝගී, ශක්තිමත් ඒකාකාර වර්ධනය. පෝෂණ උණනා දක්නට නැත. 	<ul style="list-style-type: none"> සමහර වර්ණයන් වෙනස් වී ඇත. බෝග උසට නො වැඩේ 	<ul style="list-style-type: none"> උසට වැඩී නැත. ඒකාකාරී නො වන වර්ධනය. වර්ණ වෙනස්කම් පැවතීම
<ul style="list-style-type: none"> මුල් (ඔබගේ නිරීක්ෂණ) 	<ul style="list-style-type: none"> ශීඝ්‍ර වර්ධනය. අධික ලෙස තන්තු මුල් ඇත. 	<ul style="list-style-type: none"> තරමක් තන්තු මුල් ඇත. ඒකාකාරී නො වන පැතිරීම. 	<ul style="list-style-type: none"> දුර්වල වර්ධනය. අඩු මුල් ප්‍රමාණයක් සහිත වීම.
<ul style="list-style-type: none"> ගල් සහිත බව (ඔබගේ නිරීක්ෂණ) 	<ul style="list-style-type: none"> ගල් නැත. මතුපිට ගල් ඉතා අඩු වේ. 	<ul style="list-style-type: none"> තරමක් ගල් මතුපිට ඇත 	<ul style="list-style-type: none"> ගල් සුලභව ඇත (>25%)
<ul style="list-style-type: none"> මතුපිට කාබනික ද්‍රව්‍ය (ඔබගේ නිරීක්ෂණ) 	<ul style="list-style-type: none"> මතුපිට පස කළු පැහැති ය. කාබනික ද්‍රව්‍ය තට්ටුවක් දක්නට ඇත. 	<ul style="list-style-type: none"> සමහර ස්ථානවල කාබනික ද්‍රව්‍ය තට්ටුවක් දක්නට ලැබේ 	<ul style="list-style-type: none"> කාබනික ද්‍රව්‍ය තට්ටුවක් නැත.
<ul style="list-style-type: none"> තෙතමනය රඳා පැවතීම (ගොවි මහතාගේ අදහස) 	<ul style="list-style-type: none"> තෙතමනය රඳා පැවතීමේ කාලය සතුටුදායකයි (ජලය යෙදීමේ වාර ගණන අඩු/වැස්සට පසු ජලය නො යොදා සිටිය හැකි කාලය දිගය) 	<ul style="list-style-type: none"> තෙතමනය රඳා පැවතීමේ කාලය කෙටියි. 	<ul style="list-style-type: none"> තෙතමනය රඳා පැවතීමේ කාලය ඉතා කෙටි ය. ජලය යෙදීමෙන් හෝ වර්ෂාවෙන් පසු බෝග ඉතා කෙටි කලකින් මැලවේ.

මෙහිදී වැදගත් වන්නේ භායනයට පත් භූමි නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමත්, භායනය අවම කිරීම සඳහා නිවැරදි ක්‍රියාකාරකම් ඉදිරිපත් කිරීමත් ය.

වගුව 3: භූමි භායනයට බලපෑ හැකි හේතු සහ ඒ සඳහා යෙදිය හැකි ප්‍රධාන තාක්ෂණික උපක්‍රම

භායනය සඳහා බලපෑ හේතු	තාක්ෂණික උපක්‍රම
පාංශු බාදනය	<p>ගෞරවිද්‍යාත්මක ක්‍රම:</p> <ul style="list-style-type: none"> - අවම බිම් සැකසුම - වසුන් දීම - සමෝච්ඡ වගාවන් කිරීම - තීරු ලෙස බෝග වගා කිරීම - දෙ වැටි ක්‍රමය අනුගමනය කිරීම - බහු ස්ථර බෝග වගාව - බෝග මාරුව - කෘෂි වන වගාව - කාබනික පොහොර භාවිතය <p>ඉංජිනේරු/භෞතික ක්‍රම:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ගල් වැටී - පස් වැටී - බැංකු මළ - අඟුල් සහ පිටාර කානු
ලවණතාවය නිසා හානියට පත් ප්‍රදේශ	<p>කුඹුරු සඳහා:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ජලවහනය දියුණු කිරීම තුලින් වැඩි පුර ඇති ලවණ සෝදා යැවීම. - වර්ෂා ජලය කුඹුරේ එකතු කර එය පිට කර යැවීමෙන් ලවණ සෝදා යැවීම. - කුඹුරු නිසි ලෙස පෝරු ගා ජලය තැන් තැන්වල නොදැන ලෙස මට්ටම් කිරීම. - කිවුල් ඇළ නිසි ලෙස නඩත්තු කිරීම. - ලවණතාවයට ඔරොත්තු දෙන වී වර්ග වගා කිරීම. - කාබනික පොහොර භාවිතය. <p>ගොඩ ඉඩම් සඳහා:</p> <ul style="list-style-type: none"> - පීප්සම් සහ කාබනික පොහොර භාවිතය. - ලවණතාවයට ඔරොත්තු දෙන බෝග තෝරා ගැනීම.

ගම මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සහ භායනයට පත් ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය යන කාර්යයන් සියල්ල ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය හා සම්බන්ධතාවයක් දක්වයි. මෙම කුඩා පරිමාණ සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා බිම් තෝරා ගැනීමේදී ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම උපයෝගී කර ගැනීමේ හැකියාවක් ඇත. එබැවින් මෙම ක්‍රියාකාරකම් සියල්ල එකිනෙක හා බැඳුණු ක්‍රියාකාරකම් මිස එකිනෙකින් ස්වායක්ත ක්‍රියාකාරකම් නො වන බව අවබෝධ කර ගත යුතු වේ.

දෙවන පරිච්ඡේදය

2.1 භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණය කිරීම

යම් භූමියකට කුමන පරිහරණයක් වඩාත් යෝග්‍ය දැයි නිර්ණය කිරීම ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ ප්‍රමුඛ කාර්යයකි. මේ සඳහා ක්‍රම කිහිපයක් ඇති අතර, ඒවා පිළිබඳ විස්තරයක් මෙම පරිච්ඡේදයේ දී ඉදිරිපත් කෙරේ. මේ පිළිබඳව න්‍යායාත්මකව ඉදිරිපත් කර ඇති කරුණු ප්‍රයෝගිකව අත්හදා බලා තවදුරටත් තම දැනුම දියුණු කර ගැනීම සිදු කර ගත යුතු වේ.

සාමාන්‍යයෙන් හිස් බිම් ප්‍රදේශයක් පහත දක්වා ඇති පරිහරණ එකකට හෝ කිහිපයකට භාවිත කළ හැකි වේ.

- කෘෂිකර්මය සඳහා
- සත්ත්ව පාලනය සඳහා
- නිවාස සඳහා
- කර්මාන්ත සඳහා
- සංචාරක කටයුතු සඳහා
- සේවා මධ්‍යස්ථාන සඳහා
- වනාන්තර හෝ වනජීවී සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා

ඉහත දක්වා ඇති පරිහරණ එකක් හෝ කිහිපයක් සඳහා භූමියක යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම විද්‍යාත්මක පදනමක් මත අනෙකුත් සාධක ද සලකා බලා තීරණය කළ යුතු වේ. ඉහත දක්වා ඇති පරිහරණයන් සැලකූ විට එම පරිහරණයන් සඳහා යම් භූමි කොටසක /භූමි ප්‍රදේශයක එම පරිහරණයන්ට සුදුසු තත්ත්වයන් තිබිය යුතු වේ. උදාහරණ ලෙස වැඩි බෑවුම් සහිත බිමක් වනාන්තරවලට යොදා ගත හැකි වුවත් එය නිවාසවලට හෝ කෙටි කාලීන බෝග වගා කිරීමට යෝග්‍ය නොවේ. ඒ අනුව යම් භූමි ප්‍රදේශයක පවතින තත්ත්වය අධ්‍යයනය කිරීම තුළින් එම භූමි ප්‍රදේශයට යෝග්‍ය පරිහරණය හඳුනා ගැනීමට හැකි වේ.

මෙලෙස භූමි යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමේ දී ඉඩම් පරිහරණ මූලධර්ම සහ ප්‍රතිපත්ති සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. විශේෂයෙන් අතර්ඝ කෘෂිකාර්මික බිම් හැකි තරම් දුරට කෘෂිකර්මය සඳහා ම යොදා ගැනීමත් වෙනත් පරිහරණයන් සඳහා ඒවා යොදා ගැනීම අවමව සිදු කිරීමත් ප්‍රධාන ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මූලධර්මයක් වේ. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වනුයේ කෘෂිකාර්මික බිම් සීමා සහිත ප්‍රමාණයක් තිබීමත්, සෑම බිමක ම කෘෂිකාර්මික කටයුතු සිදු කළ නො හැකි වීමත් නිසාත් ය. සම්මතව ඇති ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තියට අනුව භූමියේ භෞතික යෝග්‍යතාවය අනුව ඉඩම් භාවිතය තීරණය කළ යුතු වේ. මේ සියලු කරුණු සැලකූ විට භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ මූලික අවශ්‍යතාවයක් බව පැහැදිලි වන අතර ම, එමගින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මූලධර්ම හා ප්‍රතිපත්තින් අනුගමනය කිරීමක් ද සිදුවේ.

භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණයේදී අවස්ථා දෙකක් දක්නට ලැබේ:

- (අ) යම් භූමි ප්‍රදේශයකට කුමන පරිහරණයක් යෝග්‍ය දැයි නිර්ණය කිරීම
මෙහිදී යම් භූමි ප්‍රදේශයකට පරිහරණයන් කිහිපයක් සලකා බලා වඩාත් යෝග්‍ය පරිහරණය තීරණය කිරීම සිදු කෙරේ.
- (ආ) නිශ්චිත පරිහරණයකට අදාළ භූමිය යෝග්‍යයි නිර්ණය කිරීම.

මෙම අවස්ථාවේදී සිදු කරනුයේ අප යොදා ගැනීමට අපේක්ෂිත පරිහරණය පරීක්ෂා කරනු ලබන ඉඩමට යෝග්‍යදැයි තීරණය කිරීම ය. උදාහරණ ලෙස අපට ඉඩමක් පෙන්වා, එය තේ වගාව සඳහා සුදුසුදැයි පරීක්ෂා කර නිර්දේශ ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලීමක් කළ හොත් අප සලකා බැලිය යුත්තේ එම නිශ්චිත පරිහරණය සඳහා එය සුදුසු ද නුසුදුසු ද යන්න ය. මෙහිදී

වෙනත් පරිහරණයන් ගැන සලකා බැලීමක් සිදු නොවේ. එක් අවස්ථාවකදී මෙම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් උක් වගාව සඳහා සුදුසු ඉඩම් ඇත්නම් ඒවා සඳහා යෝග්‍යතා වාර්තා ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලීමක් කරන ලද අතර, එහිදී නිර්ණය කරනු ලැබූයේ හඳුනා ගන්නා ලද ඉඩම් උක් වගාවට යෝග්‍ය ද නැද්ද යන කරුණ පමණි.

කෙසේ වුව ද, ඉහත අවස්ථා අනුව යෝග්‍යතා නිර්ණය ක්‍රමවේදයන්හි වෙනසක් නොමැති අතර, මෙම අවස්ථා දෙකේදී ම එකම යෝග්‍යතා නිර්ණය ක්‍රමවේදයන් භාවිතා කරනු ලැබේ.

2.1 භූමි ශක්‍යතා අධ්‍යයනය තුළින් යෝග්‍යතාවය පිලිබඳ තීරණය කිරීම.

මෙහි දී සරළව ගත් විට භූමි ශක්‍යතාව යනු, භූමියක පවතින විභවය හෝ හැකියාව ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. මෙහිදී එක්වර ම පැන නගින ගැටලුව නම් ඉඩමේ/ භූමියේ කුමක් සඳහා වන හැකියාවක් ද යන්න ය. මෙය සැබවින් ම භූමියක කෘෂිකර්ම කටයුතු සඳහා වන හැකියාව වේ. වෙනත් අයුරකින් පැහැදිලි කළ හොත් යම් භූමියක් කොතරම් දුරකට කෘෂිකර්මයට නැතිනම් ගොවිතැනට යොදා ගත හැකි වේ ද යන්න ය. මෙහි දී වෙන් වෙන් වශයෙන් බෝග සඳහා යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමක් සිදු නො කරන අතර, අදාළ භූමි ප්‍රදේශය කෘෂිකර්මයට යෝග්‍ය ද නැද්ද යන්න පමණක් සොයා බැලේ.

මෙය ඉතා සරළ ක්‍රමයකින් නිර්ණය කළ හැකි වේ. මේ සඳහා භූමියක පවතින ස්ථිර සීමාකාරී සාධක සලකා බැලීමක් සිදුවේ. ස්ථිර සීමාකාරී සාධක යනු ගොවිතැනට බාධා පමුණුවන පහසුවෙන් ඉවත් කළ නො හැකි සාධක වේ. උදාහරණ ලෙස ඉඩමේ බෑවුම, මතුපිට ඇති ගල් ප්‍රමාණය, දුර්වල ජලවහනය යනාදිය සැලකිය හැකි වේ. අධික බෑවුම් සහිත සෑම තැන ම ගල් විසිරුණු භූමියක් සැලකූ විට, එම භූමියේ කෘෂිකාර්මික හැකියාව ඉතා පහළ මට්ටමක ඇත. එවැනි භූමියක් කෘෂිකර්මයට යෝග්‍ය නොවේ. එමෙන් ම සමතලා, මනා ජලවහනයකින් යුත්, මතුපිට ගල් නොමැති භූමියක් සැලකූ විට එම භූමියේ කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය ඉතා ඉහළ ය. මෙම අවස්ථා දෙකට අතරමැදිව තවත් අවස්ථාවන් සහිත භූමි දක්නට ලැබේ. එබැවින් භූමි ශක්‍යතාව වර්ගීකරණයක් කර භූමිය පන්තීවලට බෙදා ඇත. උදාහරණ ලෙස පළමු පන්තිය, දෙවන පන්තිය, තෙවන පන්තිය යනාදී වශයෙනි. පළමු පන්තියේ ඉඩමක් කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අතින් ඉතා ඉහළ වන අතර, පන්තියේ අගය ඉහළට (උදාහරණ: පස්වන පන්තිය, හයවන පන්තිය) යාමේදී කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අඩු වන බව අවබෝධ කර ගත යුතු වේ. එමෙන් ම කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අතින් ඉහළ බිම්වල භෞතික තත්ත්වය සලකූ විට, එම බිම් අනෙකුත් පරිහරණයන් වන ජනාවාස, කර්මාන්ත වැනි පරිහරණයන් සඳහා ද යෝග්‍ය වේ. එබැවින් පරිහරණයන් අතර තරඟකාරී තත්ත්වයක් ඇති විට වෙනත් සාධක ද සලකා බලා තීරණයකට පැමිණිය යුතු වේ.

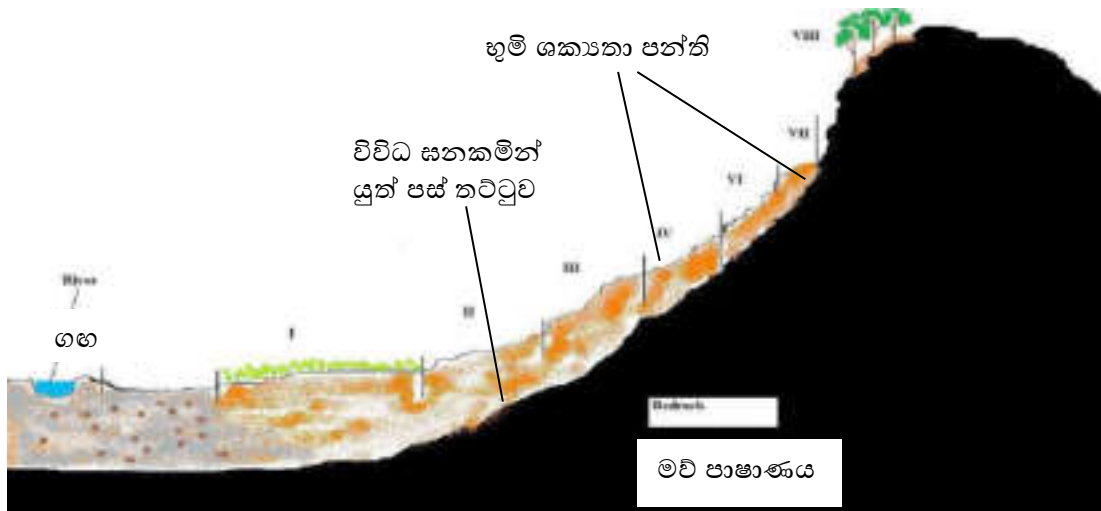
මුලින් ම ක්‍රමානුකූල ලෙස ඉඩම් ශක්‍යතා වර්ගීකරණය කිරීමේ ක්‍රමවේදය බටහිර රටවල සංවර්ධනය කළ අතර, එම ක්‍රමවේදයන් සුළු වශයෙන් සංශෝධනය කර හෝ නො කර අනෙකුත් රටවල භාවිතයට ගැනේ. ඇමෙරිකාවේ සංවර්ධනය කළ ක්‍රමවේදයට අනුව ඉඩම් ශක්‍යතා පන්ති 8 ක් පෙන්වා දී ඇත. බ්‍රිතාන්‍ය හා කැනේඩියානු ක්‍රම අනුව ශක්‍යතා පන්ති 7 ක් නම් කර ඇත. පන්ති 8 කට බෙදා ඇති ඇමෙරිකානු කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව (USDA Classification) සකස් කළ ඉඩම් ශක්‍යතා වර්ගීකරණය 2.1 වගුව මගින් පැහැදිලි කර ඇත. මේ අනුව යම් භූමියක භෞතික තත්ත්වය පරීක්ෂාකර බලා, එම බිම කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අනුව කුමන පන්තියකට අයත් වන්නේ දැයි තීරණය කළ හැකි වේ.

මෙවැනි විශ්ලේෂණයක් භූමියේ දක්නට ලැබෙන තත්ත්වය අනුව සිදු කරන බැවින්, ඉක්මනින් හා පහසුවෙන් කළ හැකි වේ. එබැවින් භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණයේ දී පළමුව භූමි

ශක්‍යතා වර්ගීකරණයක් සිදු කර, කෘෂිකර්මයට යෝග්‍ය බිම් වෙන් කර ගැනීම පහසු වේ. ඉන් පසු අවශ්‍ය නම් කුමන ආකාරයේ කෘෂිකාර්මික කටයුත්තක් කළ හැකි දැයි (කුමන බෝගයක් හා එය කුමන පරිමාණයකට ද යන වග) භූමි ඇගයීමක් මගින් තීරණය කළ හැකි වේ. කෘෂිකර්මයට යෝග්‍ය නැති බිම් වෙන් පරිහරණයන් සඳහා සලකා බැලිය හැකි වේ.

වගුව 4: භූමි ශක්‍යතා පන්ති සහ ඒවායේ ශක්‍යතාවය

ශක්‍යතා පන්තිය	සීමාකාරී සාධකවල ප්‍රබල බව	ශක්‍යතාවය	ඉඩමේ ස්වාභාවය
I	ඉතාමත් අඩු ය. නොසලකා හැරිය හැකි තරම් වේ	සාමාන්‍ය ඉඩම් කළමනාකරණ ක්‍රම සමග සියලුම කෘෂිකාර්මික පරිහරණයන් සඳහා යෝග්‍ය වේ.	සමතලා, මනා ජල වහනයකින් යුත් සාරවත් ඉඩම්
II	සීමාකාරී සාධක මද වශයෙන් ඇත	සියලුම කෘෂිකාර්මික පරිහරණයන් සඳහා යෝග්‍ය වේ. නමුත් වාර්ෂික බෝග සඳහා මධ්‍යස්ථ ලෙස සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිතා කළ යුතු වේ.	මද බෑවුමක් සහිත සුළු වශයෙන් බාදනය වූ බිම්
III	සීමාකාරී සාධක මධ්‍යස්ථ මට්ටමේ ඇත	සියලු ම කෘෂිකාර්මික පරිහරණයන් සඳහා යෝග්‍ය වේ. නමුත් වාර්ෂික බෝග සඳහා දැඩි සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිතා කළ යුතු වේ.	බෑවුම් සහිත මධ්‍යස්ථ වශයෙන් බාදනය වූ බිම්
IV	III මට්ටමට වඩා වැඩි වශයෙන් සීමාකාරී සාධක දක්නට ලැබේ.	සියලු ම කෘෂිකාර්මික පරිහරණයන් සඳහා යෝග්‍ය වේ. නමුත් වාර්ෂික බෝග දැඩි සංරක්ෂණ ක්‍රම සහිතව කලාතුරකින් වගා කිරීමට උචිත ය.	මද ප්‍රපාතාකාර බෑවුම් සහිත මධ්‍යස්ථ වශයෙන් බාදනය වූ බිම්
V	දැඩි ලෙස සීමාකාරී සාධක දක්නට ලැබේ.	කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අඩු ය. බෝග වගා කිරීමට නො හැකි හෝ වගා කළ ද හොඳ අස්වැන්නක් බලපොරොත්තු විය නො හැකි වේ. වගා කළ ද, එසේ කළ හැකි වන්නේ සමහර කාලවලදී පමණක් වන අතර, සමහරවිට වී වැනි බෝගයක් හැර වෙනත් වගාවක් කළ නො හැක.	වගුරු බිම් හෝ නිරන්තර ජල ගැලීම්වලට භාජනය වන නිම්න ප්‍රදේශ.
VI	දැඩි ලෙස සීමාකාරී සාධක දක්නට ලැබේ.	මධ්‍යස්ථ සංරක්ෂණ ක්‍රම සහිතව තණ වගාව හෝ බහුවාර්ෂික බෝග වගාව. එසේ නොමැති නම්, වන වගාව	මද ප්‍රපාතාකාර බෑවුම් සහිත ගල් සහිත බාදනය වූ බිම්
VII	උග්‍ර වශයෙන් සීමාකාරී සාධක දක්නට ලැබේ.	වනාන්තර සඳහා පමණක් යෝග්‍ය වේ.	ප්‍රපාතාකාර, ගල් සහිත බාදනය වූ බිම්
VIII	ඉතා උග්‍ර වශයෙන් සීමාකාරී සාධක දක්නට ලැබේ.	රක්ෂිත හෝ වනජීවී කටයුතු සඳහා යෝග්‍ය වේ.	ඉතා පහසුවෙන් විනාශ විය හැකි බිම්

රූප සටහන 2: භූමි පැතිකඩක දළ වශයෙන් ශක්‍යතා පන්ති වෙන් කර ඇති ආකාරය

රූප සටහන 3: කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අනුව පළමු පන්තියේ ඉඩමක් (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය)

රූප සටහන 4: කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අනුව දෙවන පන්තියේ ඉඩමක් (මාතලේ දිස්ත්‍රික්කය)

රූපසටහන 5: කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අනුව තෙවන පන්තියේ ඉඩමක් (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය)

රූපසටහන 6: කෘෂිකාර්මික ශක්‍යතාවය අනුව හයවන පන්තියේ ඉඩමක් (අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය)

මෙම ශක්‍යතා අධ්‍යයනයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ භූමිවල ස්වභාවය අනුව සලකා බැලිය යුතු ප්‍රධාන සාධක පහත දක්වා ඇත.

- (1) භූමියේ බෑවුම , (2) භූමියේ මතු පිට ස්වභාවය (ගල් සහිත ද යන වග) (3) ජල වහනය,
- (4) පාංශු බාදන තත්ත්වය, (5) පාංශු ගැඹුර, (6) පසේ යට තද තට්ටුවක් (මුල් වැටීමට බාධා කරන) තිබේ ද යන වග, (7) පසේ ජලය රඳවා ගැනීමේ හැකියාව, (8) ජලය ලබා ගත හැකි බව. මෙයින් අදාළ සාධක තෝරා ගෙන, ඒ අනුව භූමි ශක්‍යතා වර්ගීකරණයක් කළ හැකි වේ.

2.3 කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා භූමි ඇගයීම

කෘෂිකාර්මය සඳහා භූමියක යෝග්‍යතාවය නිර්ණය සඳහා තවත් ක්‍රමයක් වශයෙන් භූමි ඇගයීම භාවිතා කළ හැකි ය. භූමි ඇගයීම තරමක් සංකීර්ණ කාර්යයකි. මෙහිදී භූමියේ ඇති ලක්ෂණ හා ගුණාංග සමඟ බෝග අවශ්‍යතා ගැලපීමක් සිදු කර, යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කරනු ලැබේ. මෙලෙස සිදු කිරීමේ දී ආර්ථික විශ්ලේෂණයක් ද සිදු කර, යෝජිත බෝගය වගා කිරීමෙන් ආර්ථික වශයෙන් ලාභයක් අත් වන්නේදැයි සොයා බලා යෝග්‍යතාවය නිර්ණය

කළ යුතු වේ. සරළව මෙම ක්‍රියාවලිය පැහැදිලි කිරීම සඳහා ආර්ථික විශ්ලේෂණයන් පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක් මෙහිදී කර නැත.

භූමි ඒකක වෙන් කිරීම:

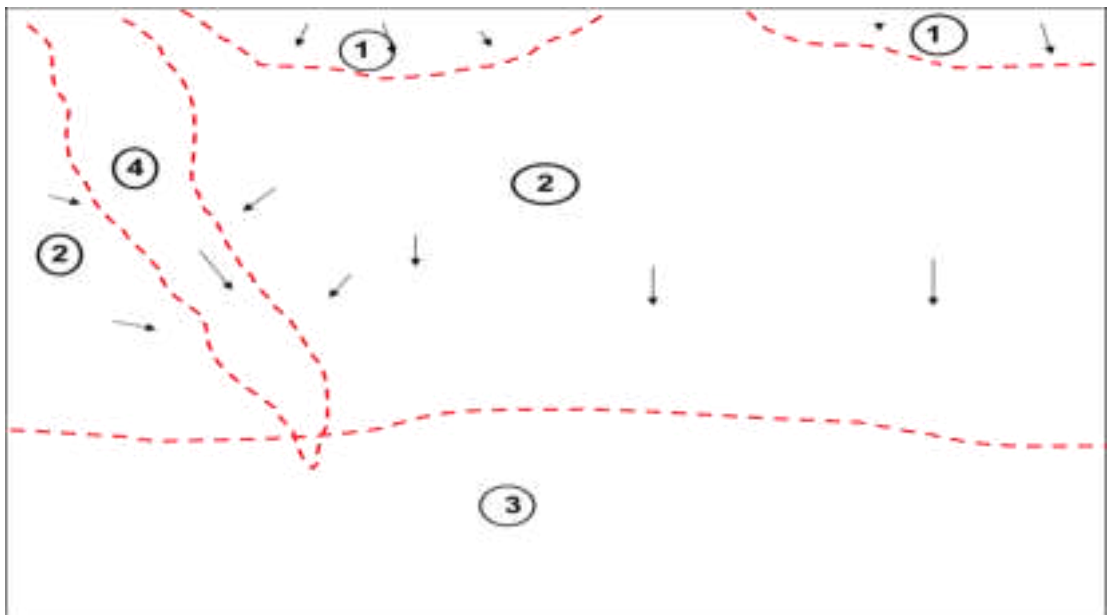
භූමියක සෑම කොටසක් ම එක හා සමාන නො වන බව අප සියලු දෙනා ම දන්නා කරුණකි. එක ම භූමියේ වුව ද සමහර ප්‍රදේශ තැනිතලා, මනා ජලවහනයකින් යුත්, සියුම් පසක් සහිත විය හැකි අතර ම, එම භූමියේ ම සමහර කොටස් කඳු ගැට සහිත, රළු පසකින් යුත්, ඉක්මනින් වියළෙන ස්වභාවයෙන් යුක්ත විය හැකි ය. මෙලෙස විවිධ ලක්ෂණ වලින් යුත් භූමි කොටස් සඳහා එක ම බෝගය යෝග්‍ය නොවේ. එබැවින් භූමි ඇගයීමක දී එය සිදු කරනු ලබන ප්‍රදේශය භූ විෂමතාවය අනුව කුඩා භූමි ඒකකවලට පළමුව බෙදා ගත යුතු වේ. සමහර විට භූමි ප්‍රදේශය කුඩා නම් සහ එක ම ආකාරයේ භූ දර්ශනයකින් යුක්ත නම් (උදාහරණ ලෙස විෂමතාවයක් නැති සම්පූර්ණ තැනිතලා ප්‍රදේශයක්) එම ප්‍රදේශය සඳහා අනු භූමි කොටස් වෙන් කිරීමේ හැකියාවක් නොමැති අතර, එවැනි ප්‍රදේශයකට එක ම ආකාරයේ භූමි පරිහරණයක් යෝග්‍ය වේ.

විශාල ප්‍රදේශයක මෙලෙස භූ විෂමතාවය අනුව භූමි කොටස් වෙන් කර ගැනීමට ප්‍රධාන වශයෙන් ගුවන් ඡායාරූප භාවිත කළ හැකි වේ. කුඩා භූමි ප්‍රදේශයකට නම්, සිතියම් සහ වෙනත් මෙවලම් භාවිත කර, දළ වශයෙන් භූ විෂමතාවය අනුව ඒකක වෙන් කර ගත හැකි වේ. මෙලෙස ඒකක වෙන් කිරීමේ දී භූමියේ ඇති ස්ථාවර ලක්ෂණ අනුව ඒකක වෙන් කර ගත යුතු වේ. මෙය වඩාත් පැහැදිලි කිරීම සඳහා ඉඩමක සත්‍ය ඡායාරූපයක් අංක 7 රූප සටහනෙන් පෙන්වා ඇති අතර, එහි භූ විෂමතාවය අනුව දළ වශයෙන් භූමි ඒකක වෙන් කිරීම විදහා දක්වා ඇත. එමෙන් ම එය කඩදාසියක ඇඳි පසු පෙනෙන ආකාරය අංක 8 රූපයෙන් පෙන්වා ඇත. මෙය හුදෙක් පැහැදිලි කිරීම සඳහා කරන ලද නිරූපණයකි. නියම භූමි ඇගයීමක දී පරිමාණයක් ඇතිව සිතියමක් ලෙස භූමි ඒකක සකස් කළ යුතු වේ.

භූ දර්ශනයක මෙම ඒකකවල පිහිටීම අනුව එම ඒකක විවිධ භූමි ලක්ෂණ හා ගුණාංග වලින් යුක්ත වේ. උදාහරණ ලෙස අංක 7 සහ අංක 8 රූප සටහන් සැලකූ විට, එම භූමියේ මුදුන (8 රූපයේ අංක 1 වශයෙන් දක්වා ඇති ප්‍රදේශය) නො ගැඹුරු පසකින් යුත් ඉතාමත් ඉක්මනින් පසේ ජලය ඉවත්වන, ගල් සහිත, පාංශු බාදනය වැඩි ප්‍රදේශයක් වේ. එම භූමියේ ම අංක 3 වශයෙන් හඳුන්වා ඇති ප්‍රදේශය මධ්‍යස්ථ, ගැඹුරකින් යුත් පසක් සහිත, මනා ජල වහනයකින් යුත්, ගල් රහිත, බාදනය අඩු ප්‍රදේශයක් වේ. එබැවින් එක ම භූමියේ වුව ද, භූමි ඒකකවල තිබෙන්නා වූ භූමි ලක්ෂණ හා ගුණාංග අනුව එම ඒකකවලට යෝග්‍ය බෝගය වෙනස් වේ. එවැනි වෙනස්කම් පිළිබඳ තැකීමක් නො කර, සෑම භූමි ඒකකයක් සඳහා ම එක ම බෝගය තෝරා ගත හොත් ආර්ථික වශයෙන් අලාභයක් මෙන් ම දිගු කාලයක් යාමේ දී භූමියේ තත්ත්වය නැවත පුනරුත්ථාපනය කළ නො හැකි ලෙස පහත වැටීමකට ද ලක්වේ. එබැවින් භූමි ඇගයීමක් කර බෝග තෝරා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ.

රූප සටහන 7 : භූමි කොටසක ඡායාරූපයක් සහ භූ විෂමතාවය අනුව භූමි ඒකක දළ වශයෙන් වෙන් කර ඇති ආකාරය පැහැදිලි කිරීමක්

රූප සටහන 8: ඉහත 7 ඡායාරූපයේ වෙන් කරන ලද භූමි ඒකක පැහැලි තලයක (කඩදාසියක) නිරූපණය කර ඇති අයුරු හා එහි බැවුමේ දිශාව ඊතල මගින් පෙන්වා ඇත.

එසේ වුව ද, සෑම අවස්ථාවක දී ම මෙවැනි සංකීර්ණ භූමි ඇගයීමක් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය නො වන බව සිහි තබා ගත යුතු වේ. උදාහරණ ලෙස භූමි යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමට යෝජිත භූමියේ භූ විෂමතාවයට සමාන භූ විෂමතාවයකින් යුත් එයට යාබද පිහිටි භූමියක යම් බෝගයක් ඉතා සාර්ථකව වගා කර ඇත්නම්, එම බෝගය ම නිර්දේශ කිරීම සඳහා යෝජිත භූමියට භූමි ඇගයීමක් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නැත. නමුත් ආගන්තුක බෝගයක් සඳහා නිර්දේශ කරන්නේ නම්, භූමි ඇගයීමක් කිරීම සුදුසු වේ. උදාහරණ ලෙස රබර් වගාව සාමාන්‍යයෙන් පැනිරි ඇති තෙත් සහ අතරමැදි කලාපය හැර, වියළි කලාපයේ කිලිනොච්චි වැනි දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ව්‍යාප්ත කිරීමේ වැඩසටහනක් අදාළ ආයතන විසින් මෑත කාලයේ දී

ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එවැනි අවස්ථාවක දී අවට තිබෙන වගාවන් නිරීක්ෂණය කර, රබර් වගාව සම්බන්ධයෙන් තීරණයකට පැමිණීමට නො හැකි වේ. මෙහි දී එවැනි වගාවකට මෙම ප්‍රදේශය සුදුසු ද යන්න භූමි ඇගයීමකින් වඩා පහසුවෙන් තීරණය කළ හැකි වේ.

භූමි යෝග්‍යතා පන්ති (Land Suitability Classes):

යම් බෝගයක් සඳහා සලකනු ලබන භූමියක් යෝග්‍ය හෝ අයෝග්‍ය ලෙස පමණක් ප්‍රකාශ කිරීම සම්පූර්ණ නොවේ. එයට හේතු වනුයේ එම අවස්ථා දෙක අතර තවත් අවස්ථාවන් අනිවාර්යෙන් ම තිබෙන බැවිනි. (උදාහරණ ලෙස මධ්‍යස්ථව යෝග්‍ය, ආන්තිකව යෝග්‍ය වැනි අවස්ථා) එබැවින් යෝග්‍යතාවය ප්‍රකාශ කිරීම පන්ති කිහිපයකට වර්ගීකරණය කර ඇත. එම වර්ගීකරණය වගුව 5 මගින් පෙන්වා දී ඇත.

වගුව 5: භූමි යෝග්‍යතා වර්ගීකරණය

යෝග්‍යතා පන්තීන්	විස්තරය
S1 - වඩාත් යෝග්‍යවූ	සැලකිය යුතු ලෙස සීමාකාරී සාධක නොමැති භූමි මෙම පන්තියට අයත් වේ. එමෙන් ම ඉතාමත් සුළු වශයෙන් සීමාකාරී සාධක තිබෙන එහෙත් එමගින් සැලකිය යුතු තරමේ ඵලදායිතාවය හෝ ප්‍රතිලාභ අඩු වීමක් නො වන අතර, එම සීමාකාරී සාධක හේතුවෙන් යෙදවුම්වල කැපී පෙනෙන වැඩි කිරීමක් අවශ්‍ය නො වන්නා වූ බිම්.
S2 - මධ්‍යස්ථව යෝග්‍යවූ	මධ්‍යස්ථ ලෙස සීමාකාරී සාධක පවතින භූමි මෙම පන්තියට අයත් වන අතර, මෙම සීමාකාරී සාධක මගින් ඵලදායිතාවය හෝ ප්‍රතිලාභ අඩු වීමක් සිදු වේ. එමෙන් ම යෙදවුම් වැඩිපුර භාවිතා කිරීමක් අවශ්‍ය වේ. එසේ වුව ද මෙම භූමි යම් පරිහරණයකට යෙදවීමෙන් සමස්තයක් වශයෙන් යම් වාසි තත්ත්වයක් ලබා ගත හැකි ය. එම නිසා තවදුරටත් මෙම බිම් යම් පරිහරණයකට ආකර්ශනීය වන නමුත්, S1 පන්තියට වඩා පහත් මට්ටමක පිහිටයි.
S3 - ආන්තිකව යෝග්‍යවූ	මෙම භූමිවල සීමාකාරී සාධක වැඩි හෙයින් ඵලදායිතාවය හෝ ප්‍රතිලාභ අඩු වේ. එමෙන් ම යෙදවුම් වැඩියෙන් භාවිතා කිරීමට සිදුවන අතර, එම යෙදවුම් ප්‍රමාණය ලැබෙන ප්‍රතිලාභ සමග ආන්තික ලෙස සාධාරණීකරණය වේ.
N1 - දැනට යෝග්‍ය නොවූ	දැනට තිබෙන දැනුම භාවිතා කර, සහ එකඟ විය හැකි පිරිවැයක් දරා සීමාකාරී සාධක අවම කළ නොහැකි බිම් මෙම පන්තියට අයත් වේ. මෙම සීමාකාරී සාධක බලපෑම ඉතාමත් අධික නිසා එම බිම් ඵලදායි ලෙස භාවිතය අපහසු වේ. තාක්ෂණිකව මෙම බිම් භාවිතා කළ හැකි නමුත්, ආර්ථික වශයෙන් ඒවා සුදුසු නොවේ.
N2 - ස්ථිරවම යෝග්‍ය නොවූ	සීමාකාරී සාධක ඉතාමත් අධික බිම් මෙම පන්තියට අයත් වන අතර, ඒවා ඉවත් කිරීම හෝ අවම කිරීම අපහසු වේ. ප්‍රපාතාකාර බෑවුම්, ගොහොරු බිම්, ගල් අධිකව ඇති බිම් යනාදිය මේ ගණයට අයත් වේ.

ඉහත වර්ගීකරණය තව දුරටත් උප පන්තීන්ට සහ ඒකකවලට බෙදිය හැකි ය. මෙම විස්තරය වඩා සංකීර්ණ වන බැවින් එම අනු බෙදීම් මෙහි දී විස්තර නො කෙරේ. යමෙකුට මේ පිළිබඳව තවදුරටත් දැනුම ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය වන්නේ නම්, ලෝක අහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ (FAO, 2007 Land Evaluation) මේ සම්බන්ධයෙන් ඇති ප්‍රකාශන මෙන් ම අන්තර්ජාලය භාවිතයෙන් ද තොරතුරු ලබා ගත හැකි වේ. (www.fao.org/nr/land/land-policy-and-planning/eval/en)

විවිධ බෝග සඳහා භූමි අවශ්‍යතා:

විවිධ බෝග වර්ග සඳහා භූමි අවශ්‍යතා එකිනෙකට වෙනස් වේ. උදාහරණ ලෙස, තේ බෝගය සඳහා භූමි අවශ්‍යතා පොල් බෝගයේ භූමි අවශ්‍යතාවලට වඩා වෙනස් වේ. වී බෝගයේ භූමි අවශ්‍යතාවයන් ඉහත බෝග දෙකට ම වඩා වෙනස් වේ. එබැවින් මෙම භූමි අවශ්‍යතා දැනගෙන සිටීම භූමි ඇගයීමක පූර්ව අවශ්‍යතාවයකි. බෝග වර්ග කිහිපයකට භූමි අවශ්‍යතා

ඩී.එල්. ඩෙන්ට් හා ආර්. බී. රිජ්චේ විසින් 1986 දී සකස් කර ඇති ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණ අත්පොතෙහි විස්තර කර ඇත. එය සෑම දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කාර්යාලයක ම ඇති බැවින්, අවශ්‍ය වීම් තොරතුරු එමගින් ලබා ගත හැකි ය. මෙහි දී තෝරාගත් එක් බෝගයක් සඳහා පමණක් භූමි අවශ්‍යතා විස්තර කර ඇත.

යම් බෝගයකට භූමි අවශ්‍යතා විස්තර කිරීමේ දී එම බෝගයට වඩාත් සුදුසු භූමියක තිබිය යුතු අවශ්‍යතා මොනවා ද, මධ්‍යස්ථව සුදුසු භූමියක තත්ත්වය කෙසේ ද, ආන්තික භූමියක ලක්ෂණ මොනවාද යන්න පැහැදිලි කර ගත යුතු වේ. යම් බෝගයකට ආන්තිකව සුදුසු භූමියක් වෙනත් බෝගයකට වඩා යෝග්‍ය වීමට ඉඩ ඇති බව මෙහිදී මතක තබා ගත යුතු වේ. පොල් බෝගය සඳහා භූමි අවශ්‍යතා පහතින් විස්තර කර ඇත.

පොල් සඳහා වඩාත් සුදුසු භූමියක තිබිය යුතු ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- 1) භූමිය මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 300 දක්වා වූ උසකින් පිහිටීම.
- 2) සාමාන්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 27 ට වඩා වැඩි වීම.
- 3) වර්ෂය තුළ සූර්යාලෝකය ලැබෙන පැය ගණන පැය 2500 ට වඩා වැඩිවීම.
- 4) වියළි මාසවල දී අවම ආර්ද්‍රතාවය 85% ක් වීම.
- 5) සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලි මීටර් 2500 ට වැඩි වීම.
- 6) පාංශු ගැඹුර සෙන්ටිමීටර් 150 ට වඩා වැඩි වීම.
- 7) පසේ වයනය මැටි, මැටි ලෝම සහිත සිල්ට් වීම.
- 8) මනා ජල වහනයේ සිට මධ්‍යස්ථ ජලවහන පරාසයකින් යුක්ත වීම.
- 9) පාංශු පී.එච්. අගය 5.4 සිට 6.5 දක්වා පරාසයක වීම.
- 10) සමතලා භූමිවල පිහිටි දියළු පස් වර්ගය තිබීම.
- 11) ලවණතාවය සෙන්ටිමීටරයට මිලි සෙමෙන්ස් 4 ට වඩා අඩු වීම.
- 12) බැවුම් ප්‍රතිශතය 16% ට වඩා අඩු වීම.
- 13) භූමියේ මතුපිට විසුරුණු ගල් නොමැති වීම.

පොල් සඳහා මධ්‍යස්ථව යෝග්‍ය භූමියක තිබිය යුතු ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- 1) භූමිය මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 300-600 දක්වා වූ උසකින් පිහිටීම.
- 2) සාමාන්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 26-27 අතර වීම.
- 3) වර්ෂය තුළ සූර්යාලෝකය ලැබෙන පැය ගණන පැය 2250-2500 ට අතර වීම.
- 4) වියළි මාසවල දී අවම ආර්ද්‍රතාවය 75- 85% අතර වීම.
- 5) සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලි මීටර් 2000-2500 අතර වීම.
- 6) පාංශු ගැඹුර සෙන්ටිමීටර් 100-150 අතර වීම.
- 7) පසේ වයනය ලෝම, වැලි මැටි, වැලි මැටි ලෝම, මැටි ලෝම, වැලි ලෝම වීම.
- 8) මනා ජල වහනයේ සිට මධ්‍යස්ථ ජලවහන පරාසයකින් යුක්ත වීම.
- 9) පාංශු පී.එච්. අගය 6.5-7.0 සහ 5-5.5 දක්වා පරාසයක වීම.
- 10) පස් වර්ගය මද රැළි බිම්වල පිහිටි රතු කහ ලැටසොල් පස, රතු කහ පොඩ්සෝලික පස, රතු දුඹුරු ලැටසොල් පස, ලටසොල් සහ රෙගොසොල් පස .
- 11) ලවණතාවය සෙන්ටිමීටරයට මිලි සෙමෙන්ස් 4-8 අතර වීම.
- 12) බැවුම් ප්‍රතිශතය 16-30% අතර වීම.
- 13) භූමියේ මතුපිට විසුරුණු ගල් ප්‍රතිශතය 1-5% අතර වීම.

පොල් සඳහා ආන්තිකව යෝග්‍ය භූමියක තිබිය යුතු ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- 1) භූමිය මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 300-900 දක්වා වූ උසකින් පිහිටීම.
- 2) සාමාන්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 23-26 අතර වීම.
- 3) වර්ෂය තුළ සූර්යාලෝකය ලැබෙන පැය ගණන පැය 2000-2250 ට අතර වීම.
- 4) වියළි මාසවල දී අවම ආර්ද්‍රතාවය 65-75 % අතර වීම.
- 5) සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලි මීටර් 1300-2000 අතර වීම.
- 6) පාංශු ගැඹුර සෙන්ටිමීටර් 100-75 අතර වීම.
- 7) පසේ වයනය ලෝම, වැලි මැටි, වැලි මැටි ලෝම, මැටි ලෝම, වැලි ලෝම වීම.
- 8) අසම්පූර්ණ ජලවහනයකින් යුක්ත වීම.
- 9) පාංශු පී.එච් අගය 7-8 සහ 4.5- 5 දක්වා පරාසයක වීම.
- 10) පස් වර්ගය කඳුකර රතු කහ පොඩ්සෝලික පස, කඳුකර නොමේරූ දුඹුරු ලෝම පස, ලටසොල් සහ රෙගොසොල් පස.
- 11) ලවණතාවය සෙන්ටිමීටරයට මිලි සෙමෙන්ස් 8-12 අතර වීම.
- 12) බැචුම් ප්‍රතිශතය 30-50 % අතර වීම.
- 13) භූමියේ මතුපිට විසුරුණු ගල් ප්‍රතිශතය 5-15% අතර වීම.

පොල් සඳහා යෝග්‍ය නො වන භූමියක තිබිය හැකි ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- 1) භූමිය මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 900 ට වැඩි උසකින් පිහිටීම.
- 2) සාමාන්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 23 අඩු වීම .
- 3) වර්ෂය තුළ සූර්යාලෝකය ලැබෙන පැය ගණන පැය 2000 ට අඩු වීම.
- 4) වියළි මාසවල දී අවම ආර්ද්‍රතාවය 65% ට අඩු වීම.
- 5) සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය මිලි මීටර් 1300 ට වඩා අඩු වීම.
- 6) පාංශු ගැඹුර සෙන්ටිමීටර් 75 ට අඩු වීම.
- 7) දුර්වල හෝ ඉතා වැඩි ජලවහනයකින් යුක්ත වීම.
- 8) පාංශු පී.එච් අගය 8 ට වැඩි හෝ 4.5 ට අඩු වීම..
- 9) පස් වර්ගය: සොලඩයිස්ඩ් සොලනෝටිස්, ගාමොසොල්ස් (නිවර්තන කළු මැටි පස්), කඳුකර රතු කහ පොඩ්සෝලික්, හැල් පස්
- 10) ලවණතාවය සෙන්ටිමීටරයට මිලි සෙමෙන්ස් 12 ට වැඩි වීම.
- 11) බැචුම් ප්‍රතිශතය 50 % ට වැඩි වීම.
- 12) භූමියේ මතුපිට විසුරුණු ගල් ප්‍රතිශතය 15% ට වැඩි වීම.

ඉහත ලක්ෂණ/ ගුණාංග යම් භූමියක පිහිටා තිබෙන ආකාරය අනුව, එම භූමිය පොල් වගාව සඳහා වඩාත් සුදුසු ද, මධ්‍යස්ථව සුදුසු ද, ආන්තිකව සුදුසු ද නැතිනම් නුසුදුසු ද යන්න තීරණය කළ හැකි වේ.

සරළ ව පැහැදිලි කළ හොත්, භූමි ඇගයීමක දී බෝගයට හොඳින් වැඩිමට අවශ්‍ය කරන භූමියේ සාධක අදාළ භූමිය සතුව තිබේ දැයි සංසන්දනය කර බැලීමක් සිදු වේ.

මෙලෙස භූමි ශක්‍යතා අධ්‍යයනයකින් හෝ භූමි ඇගයීමකින් භූමියක කෘෂිකාර්මික යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කළ ද, එම භූමිය වෙනත් පරිබාහිර හේතු නිසා නිර්ණය කළ කාර්යයට ම වෙන් කළ නො හැකි වේ. මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් බලපානුයේ සමාජීය සාධක ය. උදාහරණ ලෙස නගරයක් සමීපව හොඳ කෘෂිකාර්මික බිමක් තිබුණ හොත්, එය ඉහත ඇගයීම් ක්‍රම වලින් කෘෂිකර්මයට යෝග්‍ය බව ප්‍රකාශ වුව ද, එම ප්‍රදේශයේ ඇති වෙනත්

අවශ්‍යතා මත පදනම් වූ ඉල්ලුම අනුව, මෙය රෝහලක් ගොඩ නැගීම සඳහා භාවිත කිරීමට සිදු විය හැකි ය. මෙවන් අවස්ථාවක අනෙකුත් සාධක (පාංශු සාධක හැර) වෙන් වෙන්ව සලකා ඒවා බර තැබීමේ ක්‍රමයක් තුළින් යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කළ හැකි වේ. මෙම විස්තරය වඩා සංකීර්ණ හා දීර්ඝ වන බැවින්, ඒ පිළිබඳව මෙහිදී විස්තර කර නොමැති අතර, යමෙකුට ඒ පිළිබඳව විස්තර අවශ්‍ය වන්නේ නම් අන්තර්ජාලය පරිහරණයෙන් නවත ම විස්තර ලබා ගත හැකි වේ. (අන්තර්ජාලයට පිවිස “Land Evaluation and Site Assessment” යනුවෙන් සොයා බැලීම තුළින් අදාළ වෙබ් පිටුවලට පිවිසිය හැකි වේ)

අනෙකුත් පරිහරණයන්ට මැදිව පිහිටි කුඩා ඉඩම් සඳහා ශක්‍යතා අධ්‍යයනයන් හෝ භූමි ඇගයීම් කිරීම මුදල් හා කාලය වැය වන එතරම් ප්‍රතිඵලයක් නොමැති අභ්‍යාසයකි. එබැවින් එවැනි බිම්වල යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා සංකීර්ණ වඩා පහසු ක්‍රමවේදයන් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් හඳුන්වා දී ඇත. ඒ පිළිබඳ විස්තරයක් පහතින් දක්වා ඇත.

2.4 ඉඩම් පරිහරණ යෝග්‍යතා වාර්තා

විවිධ භාවිතයන් සඳහා ඉඩම් යොදා ගැනීමට පෙර එම ඉඩම් පරීක්ෂා කර යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ වාර්තා කිරීම ඉඩම් පරිහරණ වාර්තාවක මූලික අරමුණ වේ. පරීක්ෂණයට භාජනය කරන ලද ඉඩම සඳහා සුදුසු විකල්ප පරිහරණයන් හඳුනා ගැනීම සඳහා ද මෙම ඉඩම් පරීක්ෂණ වැදගත් වේ. ඉඩම් පරීක්ෂා කිරීමේ දී අවශ්‍ය දත්ත එක් රැස් කිරීම සඳහා භාවිත කළ යුතු ආකෘතියක් පහතින් දක්වා ඇත. මෙහි දී විවිධ කාර්යන් සඳහා ඉඩම් හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායක ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී ඉඩම් පරීක්ෂණයේ අරමුණට අදාළ නිර්ණායක හඳුනාගෙන පරීක්ෂණ වාර්තාව වඩා විද්‍යාත්මක පදනමක් මත සකස් කළ යුතු ය. එම තොරතුරු රැස්කළ පසු එකී ඉඩමේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ වාර්තාවක් සැපයිය යුතු අතර, එම වාර්තාවේ අඩංගු විය යුතු මූලික කරුණු පිළිබඳ ආකෘතියක් ද පහත ඉදිරිපත් කර ඇත.

ඉඩම් යෝග්‍යතා වාර්තාවක් සඳහා දත්ත රැස් කිරීමේ ආකෘතිය.

- 01. දිස්ත්‍රික්කය :-.....
- 02. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය :-.....
- 03. ප්‍රාදේශීය සභා බල ප්‍රදේශය :-.....
- 04. ගොවිජන සංවර්ධන බල ප්‍රදේශය :-
- 05. ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසය හා අංකය :-
- 06. ගමේ නම :-
- 07. ඉඩමේ නම :-
- 08. පිඹුරුපත් අංකය හා ලොට් අංකය :-.....
- 09. අභලේ සිතියම් :-
- කෘෂි පාදක 1:50,000 සිතියමේ අංකය :-
- ග්‍රිඩ් අංක :- නැ උ
- 10. පරීක්ෂාවට යොමු කළ මුළු බිම් ප්‍රමාණය :- හෙක්ටයාර්..... /අ.....රූ.....පර්.....
- 11. ඉඩමේ අයිතිය/ භුක්තිය
 - I. පුද්ගලිකද/ රජයේද :-
 - II. රජයේ නම් අදාළ ආයතනයේ නම :-
- 12. භෞතික කරුණු
 - I. ඉඩමේ උන්නතාංශය මීටර්/ අඩි :- අවම..... උපරිම.....
 - II. භූමියේ ස්වභාවය:- (කඳු, තැනිතලා, රැලිබිමක්, වගුරු වශයෙන්)
 -

III. බැවුම් කලාප :- (අදාළ භූමි ප්‍රමාණය ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වන්න)

%	අංශක
0 – 8	(4.5 ට අඩු)
8 – 16	(4.5 – 09)
16 – 30	(09 – 17)
30 – 45	(17 – 31)
60 ට වැඩි	(31 ට වැඩි)

IV. පසේ ස්වභාවය

ප්‍රධාන පස් වර්ගය	එහි ගැඹුර *	අක්කර/ හෙක්ටයා: ප්‍රමාණය	මුළු ඉඩමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	මතුපිට ගල් ප්‍රතිශතය

(ගල් සහිත ප්‍රදේශ ඇත්නම් එය ද සඳහන් කළ යුතු යි)

* 1.. ගැඹුරු පස (සෙ. මී. 100 ට වැඩි) 2. මධ්‍යස්ථ ගැඹුරු පස (සෙ. මී. 60 – 100) 3. නොගැඹුරු පස (සෙ.මී. 60 ට අඩු)

V. භූ විද්‍යාත්මක කරුණු :- (ප්‍රධාන පාෂාණ වර්ගය/ මතුපිට දැකිය හැකි වෙනත් ලක්ෂණ)

VI. කෘෂි දේශගුණික කලාපය :-

VII. ජල මූලාශ්‍රය :- ඒවාට ඇති දුර(කි.මී.)

VIII. භූගත ජල මට්ටමට ඇති ගැඹුර මීටර් :-

IX. භූමියේ ජලවහන තත්ත්වය :-

ජලවහනය	භූමි ප්‍රමාණය/ අක්/පර්:	ප්‍රතිශතය
මනා ජලවහනය		
මධ්‍යස්ථ ජලවහනය		
දුර්වල ජලවහනය		

13. පවත්නා ඉඩම් පරිහරණය හා එහි තත්ත්වය:-

ඉඩම් පරිහරණ	කළමනාකරණ තත්ත්වය *	ප්‍රමාණය	ප්‍රතිශතය
එකතුව			

* WM = මනා කළමනාකරණය MM = මධ්‍යස්ථ කළමනාකරණය PM = දුර්වල කළමනාකරණය

(ඉඩමේ දළ සටහනක ඉඩම් පරිහරණ අනුව කොටස් කර දක්වන්න)

13.1 ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාව හා වර්ග ප්‍රමාණය :- (ව. අඩි)

13.2 අවට ඉඩම් පරිහරණය:-

13.3 ඉඩමේ පෙර පැවති ඉඩම් පරිහරණය:-

14. රක්ෂිත සඳහා වෙන් වී ඇති ප්‍රමාණය:-

I. ජල රක්ෂිත (ගංඟා, ඇළළ දොළළ වැව්) වෙන් කර ඇත්නම් එම ප්‍රමාණය හෙක්:-.....

II. මාර්ග රක්ෂිත වෙන් කර ඇත්නම් එම ප්‍රමාණය හෙක්:-
.....

III. වෙනත් (වන, වනජීවී, පුරාවිද්‍යා ආදී වශයෙන් නම් කරන්න)

15. අනවසර ලෙස භුක්ති විදින ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් හා කට්ටි සංඛ්‍යාව :-.....

16. වෙනත් අහිතකර ලක්ෂණ ඇති භූමි තිබේ නම් එහි ප්‍රමාණය හෙක්:-.....

17. ඉහත 14,15,16 හැර ඉතිරිව ඇති බිම් ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර්:-.....

18. සමාජ ආර්ථික තොරතුරු:-

18.1 ඉඩමේ පදිංචි පවුල් පිළිබඳ විස්තර

පවුල්	කට්ටි සංඛ්‍යාව	පවුලේ සංඛ්‍යාව	ජනසංඛ්‍යාව
නීත්‍යානුකූල			
නීත්‍යානුකූල නොවන			

18.1.1 ඉඩමේ පදිංචි කරුවන්ගේ ආදායම් මාර්ග

ආදායම්	පවුල් සංඛ්‍යාව

19. යටිතල පහසුකම්:-

I. ඉඩමට ප්‍රවේශ වන මාර්ගයන් :-

මාර්ගය	මාර්ගයේ නම	පාරේ පළල	ඉඩමේ සිට දුර
ප්‍රධාන මාර්ගය			
අප්‍රධාන මාර්ගය			
කරත්ත පාර			
අඩිපාර			

II. සේවා මධ්‍යස්ථාන :-

සේවා	සේවා මධ්‍යස්ථානයේ නම	එයට දුර කි.මී.
ආසන්න		
ආසන්න නගරය		
ප්‍රධාන නගරය		

III. විදුලි පහසුකම් :-

ඉඩමේ සිට විදුලි පහසුකම්වලට ඇති දුර කි. මී.	
දෙකලා	තෙකලා

IV. ජල පහසුකම් :-

නළ ජල පහසුකම් ඇත්නම් එයට ඇති දුර කි.මී.

V. දුරකථන පහසුකම්:-

ඉඩමේ සිට දුරකථන සන්ධිස්ථානයට ඇති දුර කි.මී.	
---	--

VI. පාසලට ඇති දුර (කි.මී.):-

කනිෂ්ඨ පාසලට	
ජ්‍යෙෂ්ඨ පාසලට	

VII. රෝහල / සෞඛ්‍ය මධ්‍යස්ථානය:-

20. වෙනත් තොරතුරු:- (පාරිසරික සංවේදී ප්‍රදේශ, පුරා විද්‍යාත්මක, ජෛව විද්‍යාත්මක, සංස්කෘතික හා සංචාරක වශයෙන් වැදගත් ප්‍රදේශ, යාබද රක්ෂිතයක් ඇත්නම් එයට ඉඩමේ සිට ඇති දුර සඳහන් කරන්න.)

.....

ඉඩමේ ස්වභාවය පෙන්වන දළ සටහන:- (ඇමුණුමක් ලෙස දක්වන්න)

විමර්ශනය කළ දිනය:-

විමර්ශනය කළ නිලධාරියා:-

තනතුර:-

ආයතනය/ දෙපාර්තමේන්තුව:-

අත්සන:-

(සැ.යු. - මෙම ආකෘති දිස්ත්‍රික් කාර්යාල සතුව පවතින බැවින් අලුතින් සකස් කළ යුතු නොවේ)

ඉඩම් යෝග්‍යතා වාර්තාව සඳහා ආකෘතිය

1. ඉල්ලීම් කළ ආයතනයේ නම :-
2. පිහිටීම :-
- 2.1 දිස්ත්‍රික්කය :-
- 2.2 ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය :-
- 2.3 ප්‍රාදේශීය සභාව :-
- 2.4 ගොවිජන සංවර්ධන බල ප්‍රදේශය :-
- 2.5 ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ නම හා අංකය:-
- 2.6 ගම :-
- 2.7 ග්‍රිඩ් අංක (පිහිටීම දක්වන සිතියම අමුණන්න) :- උ නැ.....
- 2.8 අහලේ සිතියම/ ABMP සිතියම :-
- 2.9 ගම් පිඹුර හා ලොට් අංකය :-
- 2.10 ප්‍රවේශ මාර්ගය :-
3. ඉඩම් ප්‍රමාණය:- අක් රූඩ් පර් (හෙක්)
4. ඉඩමේ අයිතිය හා භුක්තිය :-
5. භෞතික ලක්ෂණ :-

5.1 භූ විෂමතාවය :-

5.2 පස :-

5.3 මධ්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය :-

(ලභම ඇති කාලගුණ මධ්‍යස්ථානයේ නමත් සමඟ වර්ෂාපතනය දක්වන්න)

5.4 මධ්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්වය :-

5.5 කෘෂි දේශගුණික කලාප :-

5.6	බැච්චම් කලාප	ප්‍රතිශතය
	0 – 8 %	(4.5 ට අඩු)
	8 – 16 %	(4.5 – 09)
	16 – 30%	(09 – 17)
	30 – 45%	(17 – 31)
	60 ට වැඩි%	(31 ට වැඩි)

ඉඩමේ දළ සටහන මත බැච්චම් කලාප ලකුණු කර දක්වන්න

5.7 ජලය ලබා ගත හැකි මාධ්‍යය :-.....

6. වර්තමාන ඉඩම් පරිහරණය :-

7. යටිතල පහසුකම් :-

7.1 ඉඩමට ඇති ප්‍රවේශ මාර්ගය හා එහි පළල :-

7.2 ලභම ඇති ප්‍රධාන මාර්ගය හා එහි පළල :-

7.3 ලභම ඇති අප්‍රධාන මාර්ගය හා එහි පළල :-

7.4 ලභම ඇති ග්‍රාමීය සේවා මධ්‍යස්ථානය :-

7.5 ග්‍රාමීය සේවා මධ්‍යස්ථානයට ඇති දුර :-

7.6 ඉඩමේ සිට විදුලි පහසුකම්වලට දුර කි. මී. තෙකලා දෙකලා

7.7 ඉඩමේ සිට දුරකථන සන්ධිස්ථානයට දුර කි.මී.:-

7.8 ඉඩමේ සිට නලජල පහසුකම්වලට දුර කි.මී.:-

8. නිර්දේශිත ඉඩම් යෝග්‍යතාවය:-

.....
.....
.....

9. නිරීක්ෂණ නිගමන හා යෝජනා :-

.....
.....
.....

10. සහභාගී වූ අනෙක් අයගේ නම:-

.....

දිනය :-

නම:-

තනතුර:-

දිස්ත්‍රික්කය :-

ඉහත ආකෘතිය හුදෙක් මහ පෙන්වීම සඳහා පිළියෙල කර ඇති අතර, පරීක්ෂා කර බලනු ලබන ඉඩමේ ස්වභාවය අනුව අඩංගු කරුණුවල යම් යම් වෙනස්කම් සිදු කර ගත හැකි වේ.

විවිධ අවශ්‍යතා සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමේ දී සලකා බැලිය යුතු සාධක පහතින් දක්වා ඇත. ඒ අනුව එම සාධක භාවිත කර යම් භූමියක් කුමන කටයුත්තකට සුදුසුදැයි තීරණය කළ හැකි වේ. එසේ තීරණය කිරීම සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි ආකාරය වග උපයෝගී කර ඉදිරිපත් කර ඇත.

වගුව 6: කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම.

පරාමිතීන්	1 මට්ටම	2 මට්ටම	3 මට්ටම	4 මට්ටම
1) බෑවුම	0-30%	30-40%	40-60%	>60%
2) පසේ ගැඹුර	ඉතා ගැඹුරු (>150 සෙ. මී.)	ගැඹුරු (සෙ.මී.90-150)	මධ්‍යස්ථ ගැඹුරු (සෙ.මී.50-90)	නො ගැඹුරු (සෙ.මී.25-50)
3) බාදන තත්ත්වය	නැත	සුළු	මධ්‍යස්ථ	උග්‍ර
4) පසේ වයනය	ලෝම	මධ්‍යස්ථ වශයෙන් වැලි සහිත	වැලි පසකි	ගල් කැට සහිත වැලි අධික
5) ජලවහනය	මනා ජල වහනයෙන් යුත්	මධ්‍යස්ථ ජල වහනයෙන් යුත්	අසම්පූර්ණ ජල වහනයෙන් යුත්	දුරවල ජල වහනයෙන් යුත්
6) ගල් සහිත බව	ගල් නැත	සුළු වශයෙන් ඇත	සැලකිය යුතු ලෙස ඇත	අධිකව ඇත
7) ජලය ලබා ගත හැකි බව	ඉඩම තුළ ම ජල මූලාශ්‍රයක් ඇත	ඉඩමට සමීපව ජල මූලාශ්‍රයක් ඇත	ලබා ගත හැකි දුරක ජල මූලාශ්‍රය පිහිටා ඇත	ජලය ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ.
8) යෙදවුම් හා නිෂ්පාදන ප්‍රවාහනය කිරීමේ පහසුකම්	ඉඩම වෙතම ප්‍රවාහන පහසුකම ලබා ගත හැකි ය.	ඉඩම සමීපයට ප්‍රවාහන පහසුකම ලබා ගත හැකි ය.	දැනට නැත. නමුත් සංවර්ධනය කළ හැකි ය.	ප්‍රවාහන පහසුකම් ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ.

යෝග්‍යතාවය

පරාමිතීන් තිබිය යුතු මට්ටම්

ඉතා යෝග්‍ය

1 සිට 6 දක්වා පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම සහ 7 සිට 8 දක්වා පරාමිතීන් තුන්වන මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම.

යෝග්‍ය

1 සිට 6 දක්වා පරාමිතීන් දෙවෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම සහ 7 සිට 8 දක්වා පරාමිතීන් තුන්වෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම.

මධ්‍යස්ථව යෝග්‍ය

1 සිට 8 දක්වා පරාමිතීන් තුන්වෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම.

අයෝග්‍ය (නුසුදුසු)

කිසියම් පරාමිතියක් සිව්වන මට්ටමේ තිබීම.

වගුව 7: පදිංචිය සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම.

පරාමිතීන්	1 මට්ටම	2 මට්ටම	3 මට්ටම	4 මට්ටම
1) ජලය ලබා ගත හැකි බව	ඉඩම තුළම ජල මූලාශ්‍රයක් ඇත	ඉඩමට සමීපව ජල මූලාශ්‍රයක් ඇත	ලබා ගත හැකි දුරක ජල මූලාශ්‍රය පිහිටා ඇත	ජලය ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ.
2) විදුලි බලය	දැනටමත් ඇත	ලබා දීමට යෝජිතව ඇත	ලබා ගැනීමට හැකියාව ඇත	ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ
3) දුරකථන	රැහැන් සහිත හෝ රහිත දුරකථන පහසුකම් ඇත.	රැහැන් සහිත හෝ රහිත දුරකථන පහසුකම් ලබා දීමට යෝජිතව ඇත.	ජංගම දුරකථන සඳහා පමණක් ආවරණය ඇත	කිසිම ආකාරයක ආවරණයක් නැත.
4) නාගරික පහසුකම්වල නුදුරු බව	කි.මී. 01 ක් තුළ ඇත	කි.මී. 10 ක් තුළ ඇත	කි.මී. 20 ක් තුළ ඇත	කි.මී. 20 කට වඩා දුරින් ඇත
5) අසල්වැසි	ඉතා හොඳයි	හොඳයි	මධ්‍යස්ථයි	සතුටුදායක නැත
6) බැඳුම	60% අඩු ය	60% වැඩි ය		
7) ජලවහනය	යෝග්‍ය ආකාරයට සකස් කර ගත හැකි ය.	යෝග්‍ය ආකාරයට සකස් කර ගත නොහැකි ය.		
8) ගල් සහිත බව	ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමට හැකියාව ඇත	ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීමට හැකියාව නැත		

යෝග්‍යතාවය

පරාමිතීන් තිබිය යුතු මට්ටම්

ඉතා යෝග්‍ය

සියලු පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම .

යෝග්‍ය

1 සිට 5 දක්වා පරාමිතීන් දෙවෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම සහ 6 සිට 8 දක්වා පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම.

මධ්‍යස්ථව යෝග්‍ය

1 සිට 5 දක්වා පරාමිතීන් තුන්වෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම සහ 6 සිට 8 දක්වා පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම .

අයෝග්‍ය (නුසුදුසු)

1 සිට 5 දක්වා යම් පරාමිතියක් සිව්වන මට්ටමේ තිබීම හෝ 1 සිට 8 දක්වා පරාමිතීන් දෙවෙනි මට්ටමේ තිබීම.

වගුව 8: කර්මාන්ත ස්ථානගත කිරීම සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම

පරාමිතීන්	1 මට්ටම	2 මට්ටම	3 මට්ටම	4 මට්ටම
1) කර්මාන්ත සඳහා ජලය ලබා ගත හැකි බව	ඉඩම තුළම ජල මූලාශ්‍රයක් ඇත	ඉඩමට සමීපව ජල මූලාශ්‍රයක් ඇත	ලබා ගත හැකි දුරක ජල මූලාශ්‍රය පිහිටා ඇත	ජලය ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ.
2) විදුලි බලය	තෙකලා විදුලිය ඇත	තෙකලා විදුලිය ලබා දීමට යෝජිතව ඇත	තෙකලා විදුලිය ලබා ගැනීම දුෂ්කරය	කිසිදු ආකාරයක විදුලි බලයක් ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ
3) දුරකථන	රැහැන් සහිත හෝ රහිත දුරකථන පහසුකම් ඇත.	රැහැන් සහිත හෝ රහිත දුරකථන පහසුකම් ලබා දීමට යෝජිතව ඇත.	ජංගම දුරකථන සඳහා පමණක් ආවරණය ඇත	කිසිම ආකාරයක ආවරණයක් නැත.
4) යෙදවුම් හා නිෂ්පාදන ප්‍රවාහනය සඳහා පහසුකම්	ඉඩම වෙතම ප්‍රවාහන පහසුකම් ලබා ගත හැකි ය.	ඉඩම සමීපයට ප්‍රවාහන පහසුකම් ලබා ගත හැකි ය.	දැනට නැත. නමුත් සංවර්ධනය කළ හැකි ය.	ප්‍රවාහන පහසුකම් ලබා ගැනීම දුෂ්කර වේ.
5) කර්මාන්තය ස්ථානගත කළ පසු අවට පරිසරයට වන බලපෑම	සැලකිය යුතු පාරසරික බලපෑමක් නැත.	ඉතා සුළු බලපෑමක් ඇත	ගැටලු මතු විය හැකි ය. නමුත් නියම ලෙස සැලසුම් කිරීම තුලින් ඒවා මඟහරවා ගත හැක.	පාරසරික බලපෑම ඉතා සංවේදී ගැටලුවක් වේ.
6) අවට ජනගහනය	අවට ප්‍රදේශ ජන ඉතා ඉහළ වේ.	ඉතා සුළු ජනගහනයක් ඇත	මධ්‍යස්ථ ජනගහනයක් ඇත	අධික ජනගහනයක් ඇත
7) සේවා නියුක්තියන් සඳහා නාගරික පහසුකම්	කි.මී. 01 ක් තුළ ඇත	කි.මී. 10 ක් තුළ ඇත	කි.මී. 20 ක් තුළ ඇත	කි.මී. 20 කට වඩා දුරින් ඇත
8) බෑවුම	60% අඩු ය	60% වැඩි ය		
9) ජලවහනය	යෝග්‍ය ආකාරයට සකස් කර ගත හැකි ය.	යෝග්‍ය ආකාරයට සකස් කර ගත නොහැකි ය.		
10) ගල් සහිත බව	ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමට හැකියාව ඇත	ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීමට හැකියාව නැත		

යෝග්‍යතාවය

ඉතා යෝග්‍ය

යෝග්‍ය

මධ්‍යස්ථව යෝග්‍ය

අයෝග්‍ය (නුසුදුසු)

පරාමිතීන් තිබිය යුතු මට්ටම්

සියලු පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම .

1 සිට 7 දක්වා පරාමිතීන් දෙවෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම සහ 8 සිට 10 දක්වා පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම.

1 සිට 7 දක්වා පරාමිතීන් තුන්වෙනි මට්ටමේ හෝ ඊට අඩු මට්ටමක තිබීම සහ 8 සිට 10 දක්වා පරාමිතීන් පළමු මට්ටමේ තිබීම .

1 සිට 7 දක්වා යම් පරාමිතියක් සිව්වන මට්ටමේ තිබීම හෝ 8 සිට 10 දක්වා යම් පරාමිතියක් දෙවෙනි මට්ටමේ තිබීම.

තෘණ වගාව සඳහා සුදුසු ඉඩම් හඳුනා ගැනීම.

1 මූලික තොරතුරු

- 1.1 දිස්ත්‍රික්කය :-
- 1.2 ප්‍රා.ලේ.කො. :-
- 1.3 ග්‍රා.නි.කො. :-
- 1.4 ග්‍රා.නි.කො.අංකය :-
- 1.5 ගමේ නම:-
- 1.6 ඉඩමේ නම (ඇත්නම්):-
- 1.8 පිඹුරු/කැබලි අංකය (ඇත්නම්):-
- 1.9 කණ්ඩාංක: නැ. :- උ :-
- 1.10 පරික්ෂා කළ බිම් ප්‍රමාණය (ha) :-
- 1.11 ඉඩම් අයිතිය/භුක්තිය :-

2. භෞතික හා සමාජ ආර්ථික සාධක

- 2.1 උච්චත්වය (m) :-
- 2.2 ඉඩමේ සාමාන්‍ය බෑවුම (%) :-
- 2.3 වර්තමාන පරිහරණය/භූමි ආවරණය:- (අනවසර අල්ලා ගැනීම් ඇත්නම් එම ප්‍රමාණය දළ වශයෙන් සඳහන් කරන්න)
- 2.4 අවට භූමි පරිහරණය/භූමි ආවරණය
 - උතුර -
 - දකුණ -
 - නැගෙනහිර -
 - බටහිර -
- 2.5 කාලගුණික හා පාංශු සාධක
 - 2.5.1 මාධ්‍ය වාර්ෂික වර්ෂාපතනය :-
 - 2.5.2 මාධ්‍ය වාර්ෂික උෂ්ණත්වය :-
 - 2.5.3 පස් වර්ගය ¹ :-
 - 2.5.4 පසේ ගැඹුර² :-
 - 2.5.5. ජලවහනය ³ :-
 - 2.5.6 පසේ වයනය⁴ :-
 - 2.5.7 pH අගය ⁵ :-
 - 2.5.8 ලවණතාවය :-
 - 2.5.9 ගල් සහිත බව ⁶ :-

¹ පාංශු සිතියම භාවිතයෙන් ප්‍රධාන පාංශු කාණ්ඩය දළ වශයෙන් සොයා ගන්න.

² පසේ සමාන්‍ය ගැඹුර දක්වන්න (a) ඉතා ගැඹුරු >120 cm, (b) ගැඹුරු 60-120(c)මධ්‍යස්ත ගැඹුරු 60-30 cm, (c) නොගැඹුරු <30cm

³ මේ ආකාරයෙන් අදාළ පන්තිය දක්වන්න (a) හොඳ ජලවහනය, (b) අසම්පූර්ණ ජලවහනය, (c) දුර්වල ජලවහනය

⁴ ස්පර්ශ ක්‍රමය භාවිතයෙන් දළ අදහසක් ලබා ගන්න. පාංශු වයන පන්ති පහත වගුවේ දක්වා ඇත. .

⁵ උපකරණ හා අනෙකුත් පහසුකම් ඇත්නම් අහඹු සාම්පල ලබා ගෙන pH සහ ලවණතාවය නිර්ණය කරන්න.

⁶ මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් ගල් සහිත ප්‍රමාණය ප්‍රතිශතයක් ලෙස දෙන්න. බිම් තණකොළ හෝ ලදු කැලෑවකින් යුහුටු නම් මෙහා කල නොහැකි වේ. එවැනි අවස්ථාවක මෙය නොසලකා හරින්න.

2.6 ජල මූලාශ්‍ර : (ඉඩමට ආසන්නයේ ගඟක්/ඔයක් ඇත් ද යන වග/භූගත ජලය ලබා ගත හැකි ද යන වග /වාරි ඇලක් සමීපයේ පිහිට ඇත් ද යන වග/වෙනත් මූලාශ්‍රයක් තිබේ ද යන වග)

2.7 යටි තල පහසුකම් :

a. වාහන යා හැකි මාර්ග :(ඉඩමට ඇත/ ආසන්නයේ ඇත/ දුරින් පිහිටා ඇත (දුර දක්වන්න)

b. විදුලිය (ඉඩම ආසන්නයේ ඇත/ දුරින් පිහිටා ඇත (දුර දක්වන්න)

3. තෘණ වගාව සඳහා යෝග්‍යතාවය (පහත අංක 9 වගුව භාවිත කර තීරණය කරන්න)

තීරණයක් ගැනීමට පෙර සත්ත්ව සංවර්ධන උපදේශක සහ කණ්ඩායමේ අනෙකුත් නිලධාරීන් විමසා ඔවුන්ගේ ද අදහස් ලබා ගන්න. ඉඩම් ඉතා විශාල නම් සහ ඒකාකාරී නොවේ නම් ඉඩම භූ විෂමතාවය අනුව (හැකි නම් පමණක්) භූමි ඒකකවලට බෙදා ගන්න. ඉඩම් විශාල බැවින් ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණයකින් භූමි ඒකක වෙන් කිරීම දුෂ්කර වේ. එම නිසා භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති භාවිත කර (DEM භාවිතයෙන්) භූමි ඒකක වෙන් කිරීම සමහරවිට කළ හැකි වේ. එසේ නො හැකි නම් ඉඩමේ සාමාන්‍ය තත්ත්වය සලකා කටයුතු කරන්න.

නිර්දේශය : තෘණ වගාව සඳහා නිර්දේශ කරමි /නිර්දේශ නොකරමි ⁷

4. වෙනත් කරුණු : (යම් සීමාකාරී සාධක ඇත්නම් ඒවා හෝ වෙනත් අමතරව කිව යුතු කරුණු ඇත්නම් ඒවා)

(ඉඩමේ දළ සටහනක් අමුණන්න)

⁷අනවශ්‍ය වචනය කපා හරින්න .

වගුව 9: තෘණ වගාව සඳහා යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමේ නිර්ණායක

අංකය	පරාමිතිය	මට්ටම -1	මට්ටම -2	මට්ටම -3	මට්ටම -4
1	බැවුම	0-30%	30-40%	40-60%	> 60 % කොන්දේසිය: සැමවිට ම හුම් ආවරණය නඩත්තු කළ යුතු ය.
2	පාංශු ගැඹුර	ඉතා ගැඹුරු > 120 cm	ගැඹුරු (120 – 60 cm)	මධ්‍යස්ථ ගැඹුරු (60 – 30 cm)	නො ගැඹුරු < 30 cm කොන්දේසි: පාංශු බාදනය අවම කළ යුතු ය. තෘණ උලෑ කැමට නො දිය යුතු අතර, තෘණ කපා කැමට දෙන ක්‍රමය අනුගමනය කළ යුතු වේ
3	පාංශු බාදන උපද්‍රවය	නො ගිනිය හැකි තරම්	සුළු වශයෙන්	මධ්‍යස්ථ	අධික කොන්දේසි: පාංශු බාදනය අවම කළ යුතු ය. තෘණ උලෑ කැමට නො දිය යුතු අතර, තෘණ කපා කැමට දෙන ක්‍රමය අනුගමනය කළ යුතු වේ
4	පාංශු වයනය	ලෝම	වැලි ලෝම	වැලි	ගල් සහිත වැලි පස
5	ජලවහනය	හොඳ	මධ්‍යස්ථ හොඳ	කළමනාකරණය කළ හැකි මට්ටමේ ඇත	දුර්වල හෝ අසම්පූර්ණ නමුත් කළමනාකරණය කළ හැකි ය.
6	ගල් සහිත බව	නැත	අඩු	තරමක්	මධ්‍යස්ථ සිට අධික නමුත් වගාව යම් තරමක් දුරට කළමනාකරණය කළ හැකි වේ.
7	වගාව සඳහා ජලය ලබා ගත හැකි බව	ජල මූලාශ්‍රය ඉඩම තුළ ඇත	ජල මූලාශ්‍රය ඉඩම සමීපයේ ඇත	ජල මූලාශ්‍රය සමීපයේ නොමැති නමුත් පහසු දුරකින් පිහිටා ඇත	ජලය ලබා ගත හැකි වුවත් ඒ සඳහා වැඩි පිරිවැයක් දැරිය යුතු වේ. 3 මට්ටමට වඩා දුෂ්කර ය
8	මාර්ග පහසුව	ඉඩමටම ඇත	ඉඩම සමීපයේ ඇත	තරමක් පහසු දුරකින් පිහිටා ඇත	යම් දුරකින් පිහිටා ඇත. 3 මට්ටමට වඩා දුෂ්කර වේ.

ඉහත නිර්ණායක අනුව පහත වගුව භාවිතයෙන් නිර්දේශය සකස් කර ගන්න.:

නිර්දේශය	විස්තරය	පරාමිතීන්
තෘණ වගාවට නිර්දේශ නො කෙරේ	මෙය කෘෂිකර්මය සඳහා සුදුසු වේ. එමෙන්ම තෘණ වගාව සඳහා ද සුදුසු ය. එසේ වුව ද, කෘෂිකර්මය සඳහා සුදුසු බැවින් තෘණ වගාව සඳහා නිර්දේශ නො කෙරේ.	1-6 දක්වා පරාමිතීන් 1 මට්ටමේ නම් සහ , 7-8 පරාමිතීන් 3 මට්ටම හෝ ඒයට පහළ මට්ටමක නම් 1-6 දක්වා පරාමිතීන් 2 මට්ටමේ නම් හෝ අඩු නම් සහ 7-8 පරාමිතීන් 3 මට්ටම හෝ ඒයට පහළ මට්ටමක නම්
තෘණ වගාවට නිර්දේශ කළ හැක	කෘෂිකර්මය සඳහා මධ්‍යස්ථ වශයෙන් යෝග්‍ය වේ. තෘණ වගාව සඳහා තාක්ෂණිකව යෝග්‍යය වේ. පවතින තත්ත්වය අනුව සහ සමාජ ආර්ථික සාධක සලකා බලා තෘණ වගාවට නිර්දේශ කළ හැකි ය..	1-8 දක්වා පරාමිතීන් 3 මට්ටමේ හෝ ඒයට පහළ නම්
කොන්දේසි සහිතව තෘණ වගාවට නිර්දේශ කළ හැකි ය.	කෘෂිකර්මයට යෝග්‍ය නැත. ඉහත වගුවේ කොන්දේසි සපුරන්නේ නම් තෘණ වගාවට නිර්දේශ කළ හැකි ය.	ඕනෑම පරාමිතියක් 4 මට්ටමේ නම්

Common names of soils (General texture)	Sand %	Silt%	Clay%	Textural class
Sandy soils (Coarse texture)	86-100	0-14	0-10	Sand
	70-86	0-30	0-15	Loamy sand
Loamy soils (Moderately coarse texture)	50-70	0-50	0-20	Sandy loam
Loamy soils (Medium texture)	23-52	28-50	7-27	Loam
	20-50	74-88	0-27	Silty loam
	0-20	88-100	0-12	Silt
Loamy soils (Moderately fine texture)	20-45	15-52	27-40	Clay loam
	45-80	0-28	20-35	Sandy clay loam
	0-20	40-73	27-40	Silty clay loam
Clayey soils (Fine texture)	45-65	0-20	35-55	Sandy clay
	0-20	40-60	40-60	Silty clay
	0-45	0-40	40-100	Clay

භාවිත නො කළ රජයේ ඉඩම් සඳහා යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමේ දී දත්ත රැස් කළ යුතු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර

මූලික තොරතුරු

1. හඳුනා ගැනීමේ අංකය (මේ සඳහා සුදුසු අංකයක් ඔබ විසින් ලබා දිය යුතු ය):-.....
2. දිස්ත්‍රික්කය :-
3. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය:-
4. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස කේත අංකය (පරිගණකය මගින් ලබා දේ) :-
5. ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසය හා අංකය:-.....
6. ඉඩමේ නම:-.....
7. ඉඩම් කැබලි අංකය:-.....
8. ඉඩමේ ප්‍රමාණය (දළ වශයෙන්):-.....
9. ඉඩමේ අයිතිය හෝ භුක්තිය:-.....
10. බණ්ඩාංක :- නැ:-..... උ:-.....
11. ඉඩමට ආසන්න ම ප්‍රධාන පාරේ නම:-.....
12. ඉඩමේ සිට එම ප්‍රධාන පාරට දුර:-.....
13. ආසන්න ම ප්‍රධාන නගරය:-.....
14. එම ප්‍රධාන නගරයට ඇති දුර:-.....
15. විදුලි සැපයුම ලබා ගැනීම සඳහා ඉඩමේ සිට ඇති දුර:-
16. ඉඩමට ඇති ජල සැපයුම:-

තාක්ෂණික තොරතුරු

17. කෘෂි පාරිසරික කලාපය:-
18. ප්‍රධාන පස් වර්ගය:-
19. භූ විෂමතාව:-
20. ජලවහනය:-
21. වර්තමාන භූමි ආවරණය:-
22. පාංශු ගැඹුර:-
23. මතුපිට ගල් සහිත බව:-
24. ලවණතාවය:-
25. පාංශු බාදන තත්ත්වය:-

26. පෙර තිබූ භූමි ආවරණය:-

27. පාංශු වයනය:-

ඉහත සාධක සලකා බැලීමෙන් පසු අදාළ ඉඩම පහත සඳහන් කාර්ය වලින් කුමන කාර්යයකට සුදුසු ද යන්න තීරණය කළ යුතු ය.

- කෘෂිකර්මය
- නිවාස
- කර්මාන්ත
- වන වගාව
- තෘණ වගාව
- සංචාරක කටයුතු
- වෙනත්

පහත කාර්යයන් සඳහා භූමියක් තෝරා ගැනීමේදී අදාළ කරුණු සලකා බැලිය යුතු වේ.

• **බණිජ ද්‍රව්‍ය ගවේෂණය සහ කැණීම සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම.**

1. ජනාවාස වලින් බැහැර ප්‍රදේශවල පිහිටි නිධි විය යුතු ය.
2. රක්ෂිත වලින් බැහැර ප්‍රදේශ විය යුතු ය. (ජලාශ්‍ර, ඇළ කන්දී, වැව්, ගංගා)
3. පිවිසුම් මාර්ග හා ජල මාර්ගවලට මෙම කැණීම් වලින් හානි නො පැමිණිය යුතු ය.
4. 1992 පතල් හා බණිජ ද්‍රව්‍ය පනතේ සඳහන් විධි විධානවලට අනුකූල විය යුතු ය.

• **කුඩා පරිමාණයේ ජල විදුලි බලාගාර ඉදි කිරීම සඳහා ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම.**

1. භාවිතයට ගන්නා ජලය එම ජල මාර්ගයට මුදා හැරීමට හැකි විය යුතු ය.
2. ජලාශ නිර්මාණය වන පරිදි ජල මාර්ග හරස් නො විය යුතු ය.
3. ජලාධාරයේ වෙනත් කටයුතු සඳහා ජලය භාවිත කරන්නේ නම්, ඒ සඳහා බාධා නොවිය යුතු ය. (සම්පූර්ණ ජල ධාරිතාව භාවිත නො කළ යුතු ය.)
4. නළ මාර්ග ඉදිරිමේ දී ස්වාභාවික පරිසරයට වන හානිය අවම විය යුතු ය.

• **අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමට ඉඩම් යෝග්‍යතාව හඳුනා ගැනීම**

1. ජනාවාසවලට අහිතකර බලපෑම් ඇති කරන ප්‍රදේශයක් නො විය යුතු ය .
2. භූ ගත ජලයට හා මතුපිට ජලයට අපද්‍රව්‍ය මිශ්‍ර නො වන ප්‍රදේශයක් විය යුතු ය.
3. නිරන්තරයෙන් ගං වතුරට යට නො වන ප්‍රදේශයක් නො විය යුතු ය.
4. සුළං හමන දිශාව සහ ජනාවාසවල පිහිටීම සැලකිය යුතු වේ.
5. ස්වාභාවික වනාන්තර හා පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිත නො විය යුතු ය.
6. පාරිසරික හා සංචාරක වශයෙන් හඳුනාගනු ලැබූ ස්ථාන වලින් බැහැර විය යුතු ය.
7. අධි ජන ඝනත්ව කලාප වලින් බැහැර විය යුතු ය.
8. කිසියම් යෝජිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයක් නො විය යුතු ය.
9. බනිජ සම්පත් සහිත ප්‍රදේශයක් නො විය යුතු ය.
10. තණ බිම් තෝරා නො ගත යුතු ය.
11. වැලි පස් සහිත අධික පාරගම්‍යතාවයකින් යුත් භූමි තෝරා නො ගත යුතු ය.
12. පුරා විද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික වටිනාකමක් සහිත ප්‍රදේශ තෝරා නො ගත යුතු ය.
13. පිවිසුම් මාර්ග අසල බිම් තෝරා නො ගත යුතු ය.
14. ගෘහස්ථ සතුන්ට බලපෑම් ඇති නො වන ප්‍රදේශයක් විය යුතු ය.

ඉහත පොදු කරුණු යටතේ හඳුනා ගනු ලැබූ භූමිය ඉන් අනතුරුව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මගින් සකස් කර ඇති නිශ්චිත ඇගයීම් නිර්ණායක මත අවසන් තීරණයකට එළඹිය යුතු වේ. නිදසුනක් ලෙස “Sanitary Land Filling” ක්‍රමය සඳහා ඇති පාරිසරික බලපෑම් නිර්ණායක “Open Dumping” ක්‍රමයකදී සලකා බලන නිර්ණායකවලට හාත්පසින් ම වෙනස් වන බැවිනි.

තෙවන පරිච්ඡේදය

3.1 ඉඩම් දත්ත බැංකු

3.1.1 හැඳින්වීම.

භූමි පරිහරණ සිතියම් පරීක්ෂා කිරීමේ දී සහ ක්ෂේත්‍රයේ තොරතුරු රැස් කිරීමේදී අනුව ප්‍රයෝජනයට නො ගන්නා හිස් ඉඩම් හෝ වගාව අත්හළ ඉඩම් විශාල ප්‍රමාණයක් පවතින බව අනාවරණය වී ඇත. මේ තත්ත්වය රජයේ ඉඩම් සහ රජයට අනුබද්ධ ආයතනවල අයිතිය යටතේ පවතින ඉඩම් මෙන් ම පුද්ගලික අංශය සතු ඉඩම්වල ද පොදුවේ දක්නට ලැබේ. මෙවැනි ඉඩම් ඵලදායී සුදුසු පරිහරණයන් සඳහා යොමු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ මෙන් ම ප්‍රාදේශීය මට්ටමේදී කෘෂිකර්ම හා ඉඩම් කටයුතුවලට අදාළ රැස්වීම්වල දී ද සාකච්ඡාවලට භාජනය වන ප්‍රධාන කරුණකි.

ඉහත දක්වා ඇති ආකාරයේ ඉඩම් විවිධ කාර්යයන් සඳහා නැවත යොදා ගැනීමට කටයුතු කිරීමේ දී පොදුවේ මුහුණපාන ප්‍රධාන ගැටලුවක් වනුයේ, ඵවැනි ඉඩම් පිළිබඳව නිවැරදි තොරතුරු අවශ්‍ය අවස්ථාවට ලබා ගැනීමට අපහසු වීමයි. මෙම තොරතුරු රැස් කිරීමේ දී විවිධ ආයතන සමඟ සම්බන්ධ වීමට සිදු වන බැවින්, ඒ සඳහා විශාල කාලයක් මෙන් ම මුදලක් ද වැය කිරීමට සිදු වේ. මෙවැනි ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීම විවිධ ආයතන මගින් සිදු කළ ද එම තොරතුරු වෙනත් ආයතනයක අවශ්‍යතා සඳහා ලබා ගැනීමට බොහෝ විට නො හැකි තත්ත්වයක් ව පවතී. ඊට අමතරව මෙම තොරතුරු යාවත්කාලීන වීමක් බොහෝ විට සිදු වන්නේ ද නැත.

මෙම තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින් ජාතික අවශ්‍යතාවයක් ලෙස සලකා ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව ඉහත දක්වන ලද තොරතුරු දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් එකතු කර ඉඩම් දත්ත බැංකුවක් පිහිටුවා ඇත.

මෙම දත්ත බැංකුව සැලකිය යුතු කාලයක සිට ක්‍රියාත්මක වුව ද, මෙහි හඳුනාගත් ප්‍රධාන ගැටලු කිහිපයක් ඇත. භාවිත නො කර ඇති හිස් ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීමේ දී අදාළ සෑම ඉඩමක් පිළිබඳව ම තොරතුරු නො ලැබීම එක් ගැටලුවක් වේ. දෙවෙනි ගැටලුව වනුයේ එම ඉඩම් යම් සංවර්ධන කාර්යයකට යොදා ගනු ලැබුව හොත් එය දත්ත පද්ධතියෙන් ඉවත් කිරීම සඳහා ඒ පිළිබඳ තොරතුරු දිස්ත්‍රික් කාර්යාලයට හෝ ප්‍රධාන කාර්යාලයට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල වලින් නො ලැබීමයි. තෙවැනි ගැටලුව වනුයේ මෙම තොරතුරු නිසි ආකාරයට ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා වැඩපිළිවෙලක් නොමැතිවීම වේ. මෙම තොරතුරු සැමට ම නිදහසේ ලැබීමට සැලසුම්වහොත් එයින් අනවශ්‍ය ගැටලු මතු වීමට ඉඩ ඇති හෙයින් අවශ්‍ය ම පුද්ගලයින්/ආයතන හට නිත්‍යානුකූල ක්‍රමයකට තොරතුරු ලබා ගත හැකි ලෙස වැඩ සටහන සකස් විය යුතු වේ.

3.1.2 ඉඩම් දත්ත බැංකුවක් පිහිටුවීමේ අරමුණු

1. ප්‍රධාන අරමුණ :-

භූමි ඒකකයකින් ලබා ගත හැකි ඵලදායීතාවය වැඩි කිරීමට හැකි වන අයුරින් භූමියේ පවතින ශක්‍යතාවය මත තර්කානුකූලව භූමිය වෙන් කිරීම තුලින් ප්‍රශස්ථ භූමි පරිහරණයක් ඇති කිරීම.

2. විශේෂිත අරමුණු:-

- I. රජයේ සහ පෞද්ගලික අයිතිය යටතේ පවතින ප්‍රයෝජනය නො ගන්නා හිස් ඉඩම් හා කිසියම් කාර්යයක් සඳහා බෙදා දෙන ලද/ වෙන් කරන ලද, එහෙත් භාවිත නො කළ හෝ භාවිත කර අත්හළ ඉඩම් ලේඛනගත කිරීම සහ එම තොරතුරු ඇතුළත් පරිගණකගත තොරතුරු පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම.
- II. එම ඉඩම් භූමිය ඇගයීමේ ක්‍රියාවලියකට භාජනය කර යෝග්‍ය පරිහරණයන් හඳුනාගැනීම සහ එමඟින් ඵලදායී භූමි පරිහරණයන් කරා යොමු කිරීම.
- III. සංවර්ධන කාර්යයන් සඳහා සුදුසු ඉඩම් ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාපටිපාටියේ දී ඇති වන ප්‍රමාද වීම් අවම කිරීම.

3.1.3 තොරතුරු රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය සහ ක්‍රියාවලිය

- I. ඉඩම් දත්ත බැංකුව සඳහා ඇතුළත් කළ හැකි ඉඩම් පිළිබඳව මූලික තොරතුරු සෑම බිම් කට්ටියක් සඳහා ම වෙන් වෙන් වශයෙන් ලබා ගැනීම සිදු කළ යුතු වේ. එම තොරතුරු ලබා ගැනීම ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්ගේ මඟ පෙන්වීම අනුව ග්‍රාම නිලධාරීන් හෝ කෘෂි පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාරවරුන්ගෙන් ලබා ගත යුතු වේ. එම තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා අදාළ නිලධාරීන් වෙත පූර්ව පුහුණුවක් ලබා දිය යුතු ය.
- II. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් නිලධාරීන්/ සංවර්ධන නිලධාරීන් විසින් ඉඩම් බැංකුව වෙත වාර්තා වූ ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරුවල නිවැරදිතාවය පිළිබඳ ග්‍රාම නිලධාරීන්/ කෘෂි පර්යේෂණ නිෂ්පාදන සහකාරවරුන් සමඟ සාකච්ඡා කර ඉඩම් බැංකු වැඩසටහන සඳහා ඵලදායී ලෙස යොදා ගත හැකි ඉඩම් නිශ්චය කර ගැනීම කළ යුතු ය.
- III. ඉඩම් බැංකු වැඩසටහන සඳහා හඳුනාගත් සෑම ඉඩම් කට්ටියක් පිළිබඳව ම ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් නිලධාරීන්/ සංවර්ධන නිලධාරීන් විසින් ක්ෂේත්‍රයේදී පරීක්ෂා කිරීමක් කළ යුතු ය.
- IV. භූමියේ යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම සහ එම යෝග්‍යතාව අනුව ප්‍රමුඛතා ගත කිරීම. මෙහිදී එක ම ඉඩම් කට්ටියක් ලෙස වාර්තා වුව ද අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී භූමියේ ස්වරූපය අනුව භූමි ඒකක වෙන් වෙන් වශයෙන් කොටස් කර යෝග්‍යතා වර්ගීකරණයට භාජනය කළ යුතු අතර, ඉඩම් යෝග්‍යතා වර්ගීකරණය සහ ඉඩමේ පිහිටීම පිළිබඳ දළ සටහන් සැකසීම කළ යුතු ය.
- V. ඉඩම් පිළිබඳව ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ සිදු කරන අවස්ථාවේදී එම ඉඩම්වල පිහිටීම Global Positioning System (GPS) මඟින් එහි භූ ගෝලීය පිහිටීම සිතියම්ගත කිරීම කළ යුතු ය.
- VI. යෝග්‍යතා වර්ගීකරණය කිරීමෙන් අනතුරුව දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් ඉඩම් බැංකු දත්ත පද්ධතියක් ලෙස පරිගණක ගත කිරීම කළ යුතු ය.
- VII. අනතුරුව එම තොරතුරු ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ පිහිටා ඇති ජාතික මට්ටමේ ඉඩම් බැංකු තොරතුරු පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීම සඳහා යොමු කළ යුතු ය.
- VIII. මාස තුනකට වරක් තොරතුරු යාවත්කාලීන කිරීම සහ ප්‍රධාන දත්ත පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීම සඳහා යාවත්කාලීන තොරතුරු ප්‍රධාන කාර්යාලයට එවීම ද කළ යුතු ය.

3.1.4 ඉඩම් දත්ත බැංකුව සඳහා හඳුනාගත් ඉඩම්වලට යෝග්‍ය භූමි පරිහරණ වර්ග නිර්ණය කිරීම.

ඉඩම් දත්ත බැංකුවට වාර්තා වූ ඉඩම් සඳහා ප්‍රධාන භූමි පරිහරණ වර්ග 8 ක් සඳහා මූලික යෝග්‍යතා හඳුනාගනු ලැබේ.

1. කෘෂිකර්මය.
2. නිවාස.
3. කර්මාන්ත.
4. සත්ත්ව පාලනය (ගව පාලනය)
5. වාණිජ වන වගාව.
6. සංරක්ෂණ කටයුතු.
7. පාරිසරික සංචාරක කටයුතු.
8. වෙනත්. (සඳහන් කරන්න).

මෙම එක් එක් ප්‍රධාන භූමි පරිහරණ වර්ග සඳහා යෝග්‍යතාවයන් නිර්ණය කිරීමේ දී යෝජිත ඉඩමට අදාළ භෞතික, සමාජ, ආර්ථික හා පාරිසරික සාධක සැලකිල්ලට ගනිමින් මූලික භූමි ඇගයීමක් කරනු ලැබේ. (නිශ්චිත බෝගය හෝ නිශ්චිත පරිහරණයන් හඳුනාගත යුතු අවස්ථාවල දී විස්තරාත්මක භූමි ඇගයීමක් කළ යුතු වේ.)

3.1.5 ඉඩම් දත්ත බැංකුවෙහි ඇතුළත් තොරතුරු:-

01. මූලික තොරතුරු

1. අනු අංකය :-
2. දිස්ත්‍රික් අනු අංකය :-
3. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස අනු අංකය :-
4. ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයේ නම :-
5. ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයේ අංකය :-
6. පිඹුරුපත් අංකය :-
7. කට්ටි අංකය :-
8. නැගෙනහිර බණ්ඩාංකය :-
9. උතුරු බණ්ඩාංකය :-
10. ඉඩමේ නම :-
11. රක්ෂිත සඳහා වෙන් කළ ප්‍රමාණය :-
12. දැනටමත් සංවර්ධනය සඳහා යෝජිත/ භාවිතයට ගනු ලබන ඉඩම්:-
13. යෝජිත භූමියේ බෑවුම :-
14. යෝජිත භූමියේ අනවසර අල්ලා ගැනීම් :-
15. බෑවුම 60% ට වඩා වැඩි බිම් ප්‍රමාණය :-
16. සීමාකාරී සාධක නිසා භාවිත කළ නොහැකි ප්‍රමාණය:-
17. සංවර්ධන කාර්යයන් සඳහා නිදහස්ව පවතින බිම් ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්):-

02. ඉඩමේ අයිතිය හා පරිහරණය පිළිබඳ තොරතුරු

- 18. ඉඩමේ අයිතිය :-
- 19. බලපත්‍ර/ අවසර පත්‍රයක් දී ඇත්නම් එහි වර්ගය :-
- 20. බලපත්‍ර/ අවසර පත්‍ර දී ඇත්නම් එහි කාලය :-
- 21. මෙම ඉඩම භාවිතයට නො ගත් කාලසීමාව :-
- 22. මෙම ඉඩම භාවිතයට නො ගැනීමට හේතු :-
- 23. වර්තමාන ඉඩම් පරිහරණය :-
- 24. පෙර පැවති ඉඩම් පරිහරණය :-

03. ඉඩමට අදාළ යටිතල පහසුකම් පිළිබඳ විස්තර

- 25. ප්‍රධාන පාරේ නම :-
- 26. ඉඩමේ සිට ප්‍රධාන පාරට දුර :-
- 27. අප්‍රධාන පාරේ නම සහ එයට ඇති දුර :-
- 28. ඉඩමේ සිට වාහන යා හැකි පාරට දුර :-
- 29. එම පාරේ පළල (මීටර්) :-
- 30. ප්‍රධාන නගරය :-
- 31. ඉඩමේ සිට ප්‍රධාන නගරයට ඇති දුර :-
- 32. ආසන්න කඩමණ්ඩිය :-
- 33. ආසන්න කඩමණ්ඩියට ඇති දුර :-
- 34. දෙකලා විදුලියට ඇති දුර :-
- 35. තෙකලා විදුලියට ඇති දුර :-
- 36. ජල මූලාශ්‍ර :-
- 37. ජල මූලාශ්‍රයට ඇති දුර :-
- 38. ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාව :-
- 39. ගොඩනැගිලිවල වර්ග ප්‍රමාණය (වර්ග අඩි) :-
- 40. දුරකථන සංධිස්ථානයට ඇති දුර :-

04. ඉඩමේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ විස්තර

- 41. කෘෂි කාර්මික යෝග්‍යතාවය :-
- 42. නිවාස සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
- 43. කාර්මාන්ත සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
- 44. සත්ත්ව පාලන කටයුතු සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
- 45. වාණිජ වන වගාව සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
- 46. සංරක්ෂණය සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
- 47. පරිසර සංචාරක කටයුතු සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
- 48. වෙනත් කටයුතු සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
- 49. වෙනත් සඳහන් කළ යුතු තොරතුරු :-

රජයේ සහ රජයට අනුබද්ධ ආයතන සතු හිස් ඉඩම්/ බෙදා දෙන ලද හෝ වෙන් කරන ලද එහෙත් භාවිත නො කළ හෝ භාවිතා කර අත්හළ ඉඩම් පිළිබඳ විස්තර රැස් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රය.

01. අනු අංකය :-
02. දිස්ත්‍රික්කය :-
03. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය :-
04. ග්‍රා. නි. වසම සහ අංකය :-
05. ඉඩමේ නම :-
06. පිඹුරුපත් අංකය :-
07. කට්ටි අංකය :-
08. ඉඩමේ මුළු ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්) :-
09. රක්ෂිත සඳහා වෙන් කළ ප්‍රමාණය :-
10. දැනටමත් සංවර්ධනය සඳහා යෝජිත බිම්. :-
11. යෝජිත භූමියේ බැඳීම් සහිත බිම් තිබේද? :-
12. අනවසර අල්ලා ගැනීම් ප්‍රමාණය :-
13. බැවුම 60% ට වැඩි බිම් ප්‍රමාණය :-
14. මතුපිට ගල් සහිත බව හෝ වෙනත් සීමාකාරී සාධක නිසා භාවිත කළ නො හැකි ප්‍රමාණය :-
15. ලබා ගත හැකි බිම් ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්) :-
16. ඉඩමේ අයිතිය :-
 - a. වර්තමාන අයිතිය දක්වන ආයතනය :-
 - b. බලපත්‍රයක්/ අනවසර බලපත්‍රයක් දී ඇත්නම් එහි වර්ගය :-
 - c. බලපත්‍රයක් ලබා දුන් වර්ෂය :-
 - d. මෙම ඉඩම භාවිතයට නො ගත් කාලසීමාව :-
 - e. මෙම ඉඩම භාවිත නො කිරීමට හේතු :-
 - f. මෙම ඉඩම භාවිත වූයේ කුමක් සඳහා ද? :-
17. නැගෙනහිර බණ්ඩාංකය :-
18. උතුරු බණ්ඩාංකය :-
19. ප්‍රධාන පාරේ නම :-
20. ප්‍රධාන පාරට ඇති දුර (කි. මී.) :-
21. ළඟ ම ඇති අතුරු පාර :-
22. ඉඩමේ සිට වාහන යා හැකි පාරට ඇති දුර (කි. මී.) :-
23. පාරේ පළල (මීටර්) :-
24. ප්‍රධාන නගරය :-
25. ප්‍රධාන නගරයට ඇති දුර (කි. මී.) :-
26. යාබද කඩමණ්ඩිය :-
27. යාබද කඩමණ්ඩියට ඇති දුර (කි. මී.) :-
28. දෙකලා විදුලියට ඇති දුර (කි. මී.) :-
29. තෙකලා විදුලියට ඇති දුර (කි. මී.) :-
30. වර්තමාන ජල මූලාශ්‍ර :-
31. ජල මූලාශ්‍රයට ඇති දුර (කි. මී.) :-
32. ඉඩමේ ඇති ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාව :-
33. ගොඩනැගිලිවල වර්ග ප්‍රමාණය :-

34. ළඟ ම දුරකථන සංවිස්ථානයට ඇති දුර (කි. මී.) :-
35. භූමියේ පිහිටීම. (කරු. දළ සටහනක් අමුණන්න) :-
36. වර්තමාන භූමි පරිහරණය :-
37. කෘෂි කාර්මික යෝග්‍යතාවය :-
38. නිවාස සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
39. කාර්මාන්ත සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
40. සත්ත්ව පාලන කටයුතු සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
41. වාණිජ වන වගාව සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
42. සංරක්ෂණය සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
43. පරිසර සංචාරක කටයුතු සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
44. වෙනත් කටයුතු සඳහා වූ යෝග්‍යතාවයන් ඇත්නම් :-

ඉඩම පරීක්ෂා කළ නිලධාරීන් :-

නම	තනතුර
1.
2.
3.

ඉඩම පරීක්ෂා කළ දිනය:-

අත්හළ හෝ වගා නො කරන ලද පුද්ගලික ඉඩම් සඳහා තොරතුරු රැස් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රය

01. අනු අංකය :-
02. දිස්ත්‍රික්කය :-
03. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය :-
04. ග්‍රා. නි. වසම සහ අංකය :-
05. ඉඩමේ නම :-
06. පිඹුරුපත් අංකය :-
07. කට්ටි අංකය :-
08. ඉඩමේ මුළු ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්) :-
09. දැනටමත් සංවර්ධනය සඳහා යෝජිත බිම්. :-
10. යෝජිත භූමියේ බැඳීම් සහිත බිම් තිබේද? :-
11. අනවසර අල්ලා ගැනීම් ප්‍රමාණය :-
12. බැවුම 60% ට වැඩි බිම් ප්‍රමාණය :-
13. මතුපිට ගල් සහිත බව හෝ වෙනත් සීමාකාරී සාධක නිසා භාවිත කළ නො හැකි ප්‍රමාණය :-
14. ලබා ගත හැකි බිම් ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්) :-
15. ඉඩමේ අයිතිය හා භුක්තිය:-
 - a. පුද්ගලික අයිතිය :-
 - b. හවුල් අයිතිය :-
 - c. තට්ටුමාරු/ කට්ටි මාරු අයිතිය :-
 - d. අද අයිතිය :-
 - e. බදු අයිතිය :-
 - f. අනවසර අයිතිය :-

16. නැගෙනහිර බණ්ඩාංක :-
17. උතුරු බණ්ඩාංක :-
18. ප්‍රධාන පාරේ නම :-
19. ප්‍රධාන පාරට ඇති දුර (කි. මී.) :-
20. ළඟ ම ඇති අතුරු පාර :-
21. ඉඩමේ සිට වාහන යාහැකි පාරට ඇති දුර (කි. මී.) :-
22. පාරේ පළල (මීටර්) :-
23. ප්‍රධාන නගරය :-
24. ප්‍රධාන නගරයට ඇති දුර (කි. මී.) :-
25. යාබද කඩමණ්ඩිය :-
26. යාබද කඩමණ්ඩියට ඇති දුර (කි. මී.) :-
27. දෙකලා විදුලියට ඇති දුර (කි. මී.) :-
28. තෙකලා විදුලියට ඇති දුර (කි. මී.) :-
29. වර්තමාන ජල මූලාශ්‍ර :-
30. ජල මූලාශ්‍රයට ඇති දුර (කි. මී.) :-
31. ඉඩමේ ඇති ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාව :-
32. ගොඩනැගිලිවල වර්ග ප්‍රමාණය :-
33. ළඟ ම දුරකථන සංදීප්ථනයට ඇති දුර (කි. මී.) :-
34. භූමියේ පිහිටීම. (කරු. දළ සටහනක් අමුණන්න) :-
35. වර්තමාන භූමි පරිහරණය :-
36. කෘෂි කාර්මික යෝග්‍යතාවය :-
37. නිවාස සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
38. කාර්මාන්ත සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
39. සත්ත්ව පාලන කටයුතු සඳහා යෝග්‍යතාවය :-
40. වාණිජ වන වගාව සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
41. සංරක්ෂණය සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
42. පරිසර සංචාරක කටයුතු සඳහා වූ යෝග්‍යතාවය :-
43. වෙනත් කටයුතු සඳහා වූ යෝග්‍යතාවයන් ඇත්නම් :-

ඉඩම පරීක්ෂා කළ නිලධාරීන් :-

නම	තනතුර
1.
2.
3.

ඉඩම පරීක්ෂා කළ දිනය:-

සිව් වන පරිච්ඡේදය

4. ඉඩම් පරිහරණ කමිටු

4.1 හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් පරිහරණය විධිමත් ආකාරයෙන් පවත්වා ගෙන යාම සඳහා අවශ්‍ය වන ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම් සකස් කිරීමේදී විවිධ තොරතුරු, දත්ත හා උපදෙස් ලබා ගැනීමටත් සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් විවිධ දෙපාර්තමේන්තු/ ආයතනවල නියෝජනයක් සහිත ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය වේ. මේ සඳහා පහත සඳහන් පරිදි විවිධ සැලසුම් මට්ටම් සඳහා ඉඩම් පරිහරණ කමිටු ස්ථාපනය කළ යුතු ය.

1. ජාතික මට්ටම - ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මෙහෙයුම් කමිටුව.
2. දිස්ත්‍රික් මට්ටම - දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව.
3. ප්‍රාදේශීය මට්ටම - ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව.
4. ග්‍රාමීය මට්ටම - ග්‍රාමීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව.

4.2 ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මෙහෙයුම් කමිටුව

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉඩම් පරිහරණය හා සැලසුම්කරණය පිළිබඳ ජාතික මට්ටමේ තීරණ ගැනීම මෙම කමිටුව මගින් සිදු කෙරේ. ඉඩම් ක්ෂේත්‍රයට අදාළ සියලු ම අමාත්‍යාංශ/ දෙපාර්තමේන්තු හා ආයතනවල අදහස් සමාලෝචනයට භාජනය කර මෙම තීරණ ගනු ලැබේ.

ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මෙහෙයුම් කමිටුවේ කාර්යභාරය.

1. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයට අදාළ ජාතික මට්ටමේ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම.
2. වෙනත් ආයතන වලින් ක්‍රියාවට නගන්නා වූ සමගාමී ප්‍රතිපත්ති, ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තීන් සමඟ ගැලපීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාළ මඟ පෙන්වීම.
3. දිස්ත්‍රික්, ප්‍රාදේශීය හා ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ කමිටු සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ තීරණ හා උපාය මාර්ග දැනුම් දීම.
4. භූමි පරිහරණය, සංවර්ධන හා කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික මට්ටමේ උපදේශක සභාවක් ලෙස කටයුතු කිරීම.
5. රටේ ඉදිරි සංවර්ධන අවශ්‍යතා සඳහා ඉඩම් හඳුනා ගැනීමට හා වෙන් කිරීමට කටයුතු කිරීම.
6. ඉඩම් පරිහරණයට සම්බන්ධ ආයතන අතර අන්තර් සම්බන්ධීකාරක වශයෙන් කටයුතු කිරීම.
7. ජාතික සංවර්ධන අරමුණුවලට අනුකූල වන පරිදි ඉඩම් පරිහරණයේ ප්‍රවණතාවයක් ඇති කිරීම.
8. ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු සඳහා අවශ්‍ය විසඳුම් ලබා දීමට ජාතික මට්ටමේ තාක්ෂණික උපදේශක සභාවක් ලෙස කටයුතු කිරීම.
9. දිස්ත්‍රික්, ප්‍රාදේශීය හා ග්‍රාමීය මට්ටමින් සකස් කරනු ලබන ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය කරන නෛතික පසුබිම ලබා දීමට කටයුතු කිරීම.
10. ජාතික මට්ටමින් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් තොරතුරු පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීමට අවශ්‍ය මඟ පෙන්වීම.
11. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් ක්ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ විධිමත් ආයතන ව්‍යුහයක් ස්ථාපිත කිරීම.

ජාතික ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් මෙහෙයුම් කමිටුවේ සංයුතිය.

1. ඉඩම් විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් (කමිටුවේ සභාපති)
2. කෘෂිකර්ම විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
3. වාරි මාර්ග අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
4. පශු සම්පත් විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්.
5. වැවිලි කර්මාන්ත විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
6. පරිසර විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
7. වන සම්පත් විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
8. වනජීවී විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
9. මහවැලි විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
10. වෙරළ සංරක්ෂණ විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
11. පළාත් ප්‍රධාන ලේකම්වරු
12. නාගරික සංවර්ධන හා භෞතික සැලසුම් විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
13. පළාත් පාලන විෂය භාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්
14. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් විෂය සම්බන්ධ ප්‍රවීණතාවයක් ලබා ඇති විද්වතුන් දෙදෙනෙක්.

මෙම කමිටුව ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සම්බන්ධීකරණය කරන අතර, ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් කමිටුවේ සම්බන්ධීකාරක ලෙස කටයුතු කරනු ඇත.

4.3 දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව

ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ උපදෙස් සහ මහපෙන්වීම මත දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව ක්‍රියාත්මක වේ. දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා මෙම කමිටුවේ සභාපති ලෙස කටයුතු කරන අතර සහකාර අධ්‍යක්ෂ (දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ) කමිටුවේ ලේකම් ලෙස කටයුතු කරනු ඇත. දිස්ත්‍රික් මට්ටමෙන් පිහිටුවා ඇති ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කාර්යාල හරහා මෙම කමිටුවේ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය සිදු වේ. මෙම කමිටුව අවම වශයෙන් කාර්තුවකට වරක් රැස්වීම් පැවැත්විය යුතු අතර, විශේෂ හා හදිසි රැස්වීම් කැඳවීමට දිසාපති/දිස්ත්‍රික් ලේකම් ට හැකියාව ඇත.

කමිටුවට ඉදිරිපත් වන කරුණක් පිළිබඳව තීරණයක් ගැනීම සඳහා විස්තරත්මක අධ්‍යයනයක් කළ යුතු යැයි හැඟෙන අවස්ථාවලදී ඒ සඳහා කමිටු සාමාජිකයන් කීපදෙනෙකුගෙන් සමන්විත අනු කමිටුවක් පත්කළ හැකි අතර, අවශ්‍ය පරිදි ඒ ඒ විෂයන් සඳහා විශේෂඥයන් ද අනු කමිටුවට පත් කළ හැකි ය.

කමිටුවේ කාර්යභාරය

1. දිස්ත්‍රික්කය තුළ පවතින ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි දැනට හිස්ව පවතින ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු සොයා බැලීම සහ වාර්තා කිරීම.
2. ඉඩම් පරිහරණ ක්ෂේත්‍රය තුළ යෝජිත සංවර්ධන වැඩසටහන්වලට අනුව ප්‍රමුඛතාවය දිය යුතු අංශ නිශ්චය කිරීම.
3. නාගරික සහ ග්‍රාමීය අංශයේ ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ඉඩම් හඳුනා ගැනීම.
4. දිස්ත්‍රික්කය තුළ ක්‍රියාවට නැගෙන විවිධ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ඉඩම් හඳුනා ගැනීම සහ නිදහස් කිරීම.

ඉහත ප්‍රධාන කර්‍යන්ට අමතරව පහත සඳහන් කරුණු ද දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුවේ කාර්යභාරයට අයත් වේ.

1. දිස්ත්‍රික්කය තුළ පවතින ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු සම්බන්ධව ජාතික මට්ටමේ කමිටුවට පූර්ව දැනුම් දීමට අදාළ කටයුතු කිරීම.
2. ඉඩම් පරිහරණ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සකස් කරනු ලබන ප්‍රාදේශීය හා ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනය සඳහා මඟ පෙන්වීම.
3. දිස්ත්‍රික්කය තුළ පවතින ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන තොරතුරු පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම.
4. දිස්ත්‍රික්කය සඳහා සකස් කර ඇති ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්වල ක්‍රියාකාරීත්වය සහ භූමි පරිහරණය සම්බන්ධ පසුපරම් කටයුතු කිරීම.
5. දිස්ත්‍රික්කය තුළ ඉඩම් පරිහරණයට සම්බන්ධ ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණය ඇති කිරීම.

දිස්ත්‍රික්ක ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුවේ සංයුතිය.

1. දිස්ත්‍රික් ලේකම් (සභාපති).
2. ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරු
3. සහකාර අධ්‍යක්ෂ (දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ) -ලේකම්
4. පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස්/ සහකාර ඉඩම් කොමසාරිස්.
5. නියෝජ්‍ය කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ.(ව්‍යාප්ති)
6. දිසා වන නිලධාරී.
7. මිනින්දෝරු අධිකාරී.
8. ගොවිජන සංවර්ධන සහකාර කොමසාරිස්
9. නියෝජ්‍ය වාරිමාර්ග අධ්‍යක්ෂ
10. පළාත් පාලන සහකාර කොමසාරිස්
11. සහකාර අධ්‍යක්ෂ අපනයන බෝග
12. කළමනාකරු -කුඩා තේ වතු සංවර්ධන අධිකාරිය
13. නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ -රබර් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
14. ප්‍රාදේශීය කළමනාකරු - පොල් වගා කිරීමේ මණ්ඩලය.
15. සහකාර අධ්‍යක්ෂ - මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

මීට අමතරව අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී දිස්ත්‍රික් ලේකම්ගේ අවසරය පරිදි වෙනත් දෙපාර්තමේන්තු/ ආයතන සඳහා සාමාජිකත්වය ලබා දිය හැකි ය.

4.4 ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව

දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුවේ උපදෙස් හා මඟපෙන්වීම මත ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස මට්ටමින් මෙම කමිටුව ක්‍රියාත්මක වේ. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අදාළ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් වැඩසටහන් හා ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙම කමිටුවේ සම්බන්ධීකරණය මත සිදු වේ. ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා සභාපතිත්වය දරණ මෙම කමිටුවේ ලේකම්වරයා ලෙස ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් නිලධාරී/ සංවර්ධන නිලධාරී කටයුතු කරනු ඇත.

කමිටුවේ කාර්යභාරය

1. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස සඳහා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනය හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කිරීම.
2. ඉඩම් පරිහරණය සම්බන්ධව ප්‍රමුඛතාව දිය යුතු ක්ෂේත්‍ර හඳුනා ගැනීම.

3. කොට්ඨාසය තුළ පවතින ඉඩම් පරිහරණ ගැටලු හඳුනාගැනීම, ඒවාට විසඳුම් ලබා දීම සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී දිස්ත්‍රික් කමිටුව වෙත වාර්තා කිරීම.
4. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් යෝජනා මත පදනම් වූ දිගු කාලීන සහ කෙටි කාලීන යෝජනා සඳහා ක්‍රියාත්මක වැඩපිළිවෙලක් සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කළ යුතු කාර්යයන් ප්‍රමුඛතාවය අනුව පෙළ ගැස්වීම. මෙය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ වාර්ෂික සැලැස්මට ඇතුළත් කර ගත යුතු ය.
5. ජාතික සහ දිස්ත්‍රික් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුවලට ඉඩම් පරිහරණ කාර්යයන් පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම.
6. ඉඩම් බෙදා දී, වෙන් කර දීම හා ඉඩම් කව්චේරි පැවැත්වීම ප්‍රාදේශීය ඉඩම් පරිහරණ කමිටුව විසින් අනුමත කිරීම.
7. රජයේ කටයුතු සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම කමිටුවේ නිර්දේශය මත සිදු කිරීම.
8. ග්‍රාමීය මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක වන ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් හා මඟ පෙන්වීම.
9. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය තුළ ඉදිරි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ඉඩම් හඳුනා ගැනීම.
10. විවිධ කටයුතු සඳහා ඉඩම් වෙන් කිරීමේ දී යෝග්‍යතාවය පදනම් කර ගෙන අවශ්‍ය නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම.
11. ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් ඉඩම් පරිහරණ දත්ත පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම හා දිස්ත්‍රික් දත්ත පද්ධතිය හා ඒකාබද්ධ කිරීම.

කමිටුවේ සංයුතිය

1. ප්‍රාදේශීය ලේකම් (සභාපති)
2. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් නිලධාරී/ සංවර්ධන නිලධාරී (ලේකම්)
3. ඉඩම් නිලධාරී/ ජනපද නිලධාරී
4. කෘෂිකර්ම උපදේශක
5. ගොවිජන සංවර්ධන නිලධාරී
6. අඩවි වන නිලධාරී
7. සහකාර මිනින්දෝරු අධිකාරී.
8. පොල්/ තේ/ රබර්/ බහු වාර්ෂික බෝග සඳහා වූ ව්‍යාප්ති නිලධාරී
9. පශු වෛද්‍ය නිලධාරී/ සත්ත්ව සංවර්ධන උපදේශක
10. පරිසර නිලධාරී.
11. ගොවි සංවිධානයේ සභාපති
12. වැවිලි හා වතු වගා අංශයේ අදාළ නියෝජිතයින්
13. ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයට අදාළ වන රාජ්‍ය නො වන සංවිධානවල නියෝජිතයින්.

4.5 ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කමිටුව

ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක් සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙවැනි කමිටු පිහිටුවා ගත හැකි ය. මෙම කමිටුවල සාමාජිකත්වය හිමි විය යුත්තේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයට අදාළ වූ රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු / ආයතනවල ග්‍රාමීය මට්ටමේ නිලධාරීන් සහ ගමේ ගොවි සංවිධාන ඇතුළු අනෙකුත් එම කටයුතුවලට අදාළ වන රාජ්‍ය නො වන සංවිධානවල නියෝජිතයන් ය. මෙම කමිටුවේ ප්‍රධාන කාර්යය වන්නේ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය තුළ පිහිටමින් ගමේ විධිමත් ඉඩම් පරිහරණ සැලසුමක් සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කටයුතු කිරීමයි.

පස්වන පරිච්ඡේදය

5.1 ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කරණය සඳහා භාවිත කරනු ලබන මෙවලම් හා උපකරණ

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය සඳහා විවිධ මෙවලම් (Tools) භාවිත කරනු ලැබේ. මේ වන විට තාක්ෂණය දියුණු වී ඇති බැවින් විවිධ උපකරණ මෙන් ම විවිධ මෘදුකාංග ද (Software) ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය සඳහා භාවිත කෙරේ. එසේ වුව ද, මේවා සියල්ල ම ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය පහසු කරනු ලබන අංග මිස ඒවා ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය කරනු ලබන ක්‍රමවේද නො වන බව වටහා ගත යුතු වේ. එබැවින් මෙම මෙවලම් පිළිබඳව දැනුම ලබා ගන්නා අතර ම ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය පිළිබඳ නිවැරදි අවබෝධයක් ලබා ගැනීමත්, එය නිරන්තරව වර්ධනය කර ගැනීමත් ඉතා වැදගත් වේ.

මෙම පරිච්ඡේදයේ දී අදාළ මෙවලම් හා උපකරණ පිළිබඳ මූලික හැඳින්වීමක් ඉදිරිපත් කෙරේ. විශේෂයෙන් නිෂ්පාදකයා අනුව උපකරණවල ක්‍රියාකාරකම් වෙනස් වන බැවින්, මෙහි දී පොදු විස්තරයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

(අ) භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධතිය (Geographical Information System – GIS)

භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ දී භාවිත කරනු ලබන ජනප්‍රිය මෙවලමකි. අතීතයේදී මෙන් නොව වර්තමානයේ දී මෙම පහසුකම නිසා ඉතා ඉක්මනින් අවකාශීය තොරතුරු යාවත්කාලීන කිරීමටත්, එම තොරතුරු විවිධාකාරයෙන් විශ්ලේෂණය කිරීමටත් හැකියාව ලැබී ඇත.

භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති යනු සරළව ගත කළ එය අවකාශීය දත්ත කළමනාකරණය කරනු ලබන ක්‍රමයකි (**Marble, 1983**). මෙය තව දුරටත් දීර්ඝව අර්ථ දැක්වුව හොත්, එය අවකාශීය දත්ත එක්රැස් කිරීම, ගබඩා කිරීම, නැවත ලබා ගැනීම, පරිවර්ථනය කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ප්‍රබල මෙවලමකි (**Burrough,1986**).

(ආ) භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති භාවිත වන ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර

(a) මාර්ග ජාල කළමනාකරණය සඳහා භාවිතය.

මෙහිදී ලිපිනයන් සංසන්දනය, වාහන කළමනාකරණය, ස්ථාන තෝරා ගැනීම හා විශ්ලේෂණය, හදිසි අවස්ථාවන්හි දී ජනතාව ඉවත් කිරීම සඳහා මාර්ග තෝරා ගැනීම යනාදිය සඳහා උපයෝගී කර ගැනේ.

(b) ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා භාවිතය.

- වනාන්තර කළමනාකරණය
- වනජීවී කලාප කළමනාකරණය
- සෞන්දර්යාත්මක සම්පත් සැලසුම්කරණය
- ජල ගැලීම් නිමිත කළමනාකරණය
- භූගත ජලය පිළිබඳ මොඩලයන් සැකසීම
- පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම

(c) ඉඩම් කළමනාකරණය

- කලාපකරණය
- ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම
- ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳ කටයුතු
- ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය

(d) පහසුකම් කළමනාකරණය

- පොළොව යට නළ මාර්ග සහ කේබල ස්ථාන ගත කිරීම
- විදුලි සැපයුම් ජාලයන්හි ධාරිතා සමතුලිත කිරීම
- පහසුකම් කළමනාකරණය සැලසුම් කිරීම.
- බලශක්ති භාවිත ප්‍රමාණය හඳුනා ගැනීම

(e) කෘෂිකාර්මික කටයුතු

(f) පුරාවිද්‍යාත්මක කටයුතු

(g) භූ විද්‍යාව

(h) ජල පෝෂක ප්‍රදේශ කළමනාකරණය

(i) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය

(ඇ) භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධතිහි අංග

මෙහි ප්‍රධාන අංග පහකි. එනම්

1. දෘඩාංග (Hardware)
2. මෘදුකාංග (Software)
3. දත්ත (Data)
4. ක්‍රමවේද (Methods)
5. භාවිත කරන්නන් (People/User).

මෙම අංග පහ එකතුව මෙම පද්ධතිය සැකසී ඇත. මෙහි එක් අංගයක් හෝ නොමැති වුව හොත් මෙය ක්‍රියාත්මක කළ නො හැකි වේ.

(ඇ) ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය සඳහා භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති භාවිතය
දැනට ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රධාන කාර්යාලයේ සහ දිස්ත්‍රික් කාර්යාලවල ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කටයුතු සඳහා භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති භාවිත කරනු ලැබේ. විශේෂයෙන් ඉඩම් පරිහරණ සිතියම් යාවත්කාලීන කිරීම, විවිධ ආකාරයේ ඉඩම් පරිහරණයට අදාළ සිතියම් සැකසීම, සිතියම් විශ්ලේෂණය මේ ආශ්‍රයෙන් සිදු කරනු ලැබේ. එසේ වුව ද, විවිධ තොරතුරු සිතියම් ආශ්‍රයෙන් විශ්ලේෂණය කිරීම සහ ඒවා ඉදිරිපත් කිරීම තවදුරටත් දියුණු කිරීමේ හැකියාව ඇත.

(ඉ) GPS උපකරණ (Global Positioning System)

GPS උපකරණ ද දැනට විවිධ කටයුතු සඳහා බහුලව භාවිත වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් මිලිටරි කටයුතු, කැනීම කටයුතු, නාවික හා ගුවන් කටයුතු, ඉදිකිරීම්, ඉඩම් මැනීම්, වාහන ගමනාගමනයන් යනාදිය ඒ අතර ප්‍රධාන වේ.

මෙම උපකරණ අභ්‍යවකාශයේ රඳවා ඇති චන්ද්‍රිකා වලින් ලැබෙන සංඥා අනුව ක්‍රියාත්මක වේ. අමෙරිකානු ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙම චන්ද්‍රිකා නඩත්තු කරනු ලබන අතර, දැනට චන්ද්‍රිකා 24 ක් පමණ පෘථිවියේ සිට කි.මී. 20,200 ක් දුරින් කක්ෂගතව ඇත. මේවායින් ලැබෙන සංඥා අනුව GPS උපකරණය මගින් පිහිටීම පෙන්වා දෙනු ලැබේ. මෙහි දී අක්ෂාංශ, දේශාංශ අනුව හෝ ජාතික ජාලය අනුව පිහිටීම ලබා ගත හැකි ය. පිහිටීමේ නිවැරදිතාවය භාවිත කරන උපකරණය මත රඳා පවතී. වඩා නිවැරදි තොරතුරු ලබා දෙන උපකරණ මිලෙන් අධික වේ.

මෙම උපකරණ භාවිතයෙන් ලබා ගන්නා දත්ත භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති මගින් විශ්ලේෂණය කිරීමේ පහසුකම ඇත.

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ දී ඉඩමක හෝ යම් ස්ථානයක ස්ථානීය පිහිටීම ලබාගැනීමට මෙම උපකරණය භාවිතා කළ හැකි වේ. එමෙන් ම ඉඩම් පරිහරණය යාවත්කාලීන කිරීමේ දී ද GPS උපකරණ ඉතා වැදගත් වේ. දැනට සියලු ම දිස්ත්‍රික් කාර්යාල සඳහා මෙම උපකරණ ලබා දී ඇත.

GPS උපකරණයක් (Garmin Oregon 550)

(ඊ) පාංශු උපකරණ

පසේ යම් යම් ලක්ෂණ මැනීම සඳහා පාංශු උපකරණ භාවිත වේ. දැනට සියලු ම දිස්ත්‍රික් කාර්යාල සඳහා පී.එච්. මීටර් සහ සන්තායකතා මාන (ලවණතාවය මැනීම සඳහා) ලබා දී ඇත. පසේ ආම්ලිකතාවය සහ ලවණතාවය මැනීම සඳහා මෙම උපකරණ භාවිත වේ. විශේෂයෙන් භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණයේ දී මෙම උපකරණ ඉතා වැදගත් වේ.

(උ) අනෙකුත් උපකරණ සහ මෙවලම්

මේ යටතේ මාලිමාව, ක්ලිනොමීටරය සහ විවිධ සිතියම් හඳුන්වා දිය හැකි වේ. සිතියම් කියවීමේ දී මෙන් ම ක්ෂේත්‍රයේ දී දිශාවන් නිර්ණය කර ගැනීම සඳහා මාලිමාව භාවිත වේ. ක්ලිනොමීටරය හෙවත් බැවුම් මානය ක්ෂේත්‍රයේ දී බැවුම් නිර්ණය කිරීම සඳහා භාවිත වේ. විවිධ සිතියම් වර්ග ද ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේ දී මෙවලම් ලෙස භාවිතයට ගැනේ.

බැවුම්මානයක් (Clinometer)

මාලිමා යන්ත්‍ර

පී.එච්. මීටරයක්

ලවණතාවය මනිනු ලබන උපකරණයක්

පරිශීෂ්ටය 1

1. භූමි ගුණාංග හා ලක්ෂණ

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයේදී භූමි යෝග්‍යතා නිර්ණය සඳහා භූමි ගුණාංග හා ලක්ෂණ පිළිබඳවත් ඒවා මනිනු ලබන උපකරණ හා ක්‍රම පිළිබඳවත් අවබෝධයක් තිබිය යුතු වේ. එබැවින්, වඩාත් වැදගත් භූමි ගුණාංග හා ලක්ෂණ පිළිබඳව කෙටි විස්තරයක් වෙනම පරිශීෂ්ටයක් ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇත.

භූමියක විවිධ ගුණාංග හා ලක්ෂණ දක්නට ලැබෙන අතර, ඒවා අතර සම්බන්ධතාවයක් ද පවතී. භූමි ගුණාංග සැලකූවිට මේවා භූමියේ යම් ගුණයක් හඟවන බැවින් ප්‍රමාණාත්මකව මැනීම කළ නො හැකි ය. එමෙන් ම යම් භූමි ගුණාංගයක් සඳහා භූමි ලක්ෂණ කිහිපයක් බලපානු ලබයි. මෙය තවදුරටත් උදාහරණ මගින් පැහැදිලි කළ විට වටහා ගැනීම පහසු වේ. පහත දක්වා ඇති සටහන මගින් භූමි ගුණාංග කිහිපයක් හා ඒ සඳහා බලපානු ලබන භූමි ලක්ෂණ කිහිපයක් දක්වා ඇත.

භූමි ගුණාංග	එම ගුණාංගවලට අදාළ භූමි ලක්ෂණ	විස්තරය
<ul style="list-style-type: none"> පසේ ජල සුලභතාවය 	<ul style="list-style-type: none"> පාංශු වයනය පාංශු ගැඹුර ගල් සහිත බව 	ජල සුලභතාවය පසක ගුණාංගයක් වන අතර, ඒ සඳහා භූමි ලක්ෂණ කිහිපයක් බලපානු ලබයි. එම ලක්ෂණ ප්‍රමාණාත්මකව මැනිය හැකි වේ. උදාහරණ ලෙස පාංශු ගැඹුර මැනිය හැකිය. එමෙන් ම වයනය (පසක ඇති මැටි, වැලි, ලෝමවල ප්‍රමාණයන්) ප්‍රමාණාත්මකව මැනිය හැකි වේ.
<ul style="list-style-type: none"> ජල වහනය 	<ul style="list-style-type: none"> භූමියේ බෑවුම පාංශු ගැඹුර පාංශු වයනය 	ජල වහනය ද ගුණාංගයකි. එය ප්‍රකාශ කල හැක්කේ හොඳ, අසම්පූර්ණ හා දුර්වල ජලවහනය යනුවෙනි. ප්‍රමාණාත්මකව එය දැක්විය නො හැක. නමුත් එයට බලපාන ලක්ෂණ ප්‍රමාණාත්මකව දැක්විය හැකි ය.
<ul style="list-style-type: none"> පසේ පෝෂක සුලභතාවය 	<ul style="list-style-type: none"> පාංශු වයනය පී.එච්. අගය පාංශු ගැඹුර 	පසක් සාරවත් හෝ නිසරු ලෙස හැඳින්වීමේදී එය ගුණයක් වේ. මෙහිදී ද එයට බලපාන ලක්ෂණ මැනිය හැකි වේ.
<ul style="list-style-type: none"> පාංශු බාදන උපද්‍රවය 	<ul style="list-style-type: none"> භූමියේ බෑවුමේ කෝණය බෑවුමේ දිග 	පාංශු බාදන තත්වය ද ගුණාංගයකි. එයට බලපාන ලක්ෂණ වන බෑවුමේ කෝණය හා බෑවුමේ දිග සංඛ්‍යාත්මකව මැනිය හැකි වේ.

භූමියක් කුමන බෝගයක් සඳහා යෝග්‍ය ද යන්න තීරණය කිරීමට මෙම භූමි ලක්ෂණ හඳුනාගැනීමක් කළ යුතු වේ. එලෙස භූමි ලක්ෂණ හඳුනාගෙන භූමි ඇගයීමක් කිරීම තුළින් යම් භූමියක් කුමන භූමි පරිහරණ කාණ්ඩයකට (Land Utilization Type) යෝග්‍ය වේ දැයි තීරණය කළ හැකි වේ.

2. තෝරා ගත් භූමි ගුණාංග/ ලක්ෂණ හා ඒවා නිර්ණය කරනු ලබන ආකාරය

1. පී. එච්. අගය

පසක පී. එච්. අගය බෝගයකට අවශ්‍ය පෝෂණ ද්‍රව්‍ය උරාගැනීම සඳහා බලපානු ලබයි. සාමාන්‍යයෙන් බොහොමයක් බෝග සඳහා පසක පී.එච්. අගය 5.5 – 6.5 අතර (සුළු වශයෙන් ආම්ලික) වීම යෝග්‍ය වේ. එම පරාසයේදී බෝගවලට අවශ්‍ය බොහොමයක් පෝෂක ජලයේ දියවන බැවින් බෝගයට උරා ගැනීමට හැකි වේ. නමුත් අඩු පී.එච්.

අගයකදී (ආමලික පසක) බෝගයට අවශ්‍ය මූලද්‍රව්‍ය ජලයේ දිය නො වන තත්ත්වයට පත්වන අතර ම අනවශ්‍ය මූල ද්‍රව්‍ය දිය වීමට පටන් ගනී. උදාහරණ ලෙස අඩු පී.එච් අගයකදී පසේ ඇලුමිනියම් නමැති මූලද්‍රව්‍ය දිය වීම නිසා එය බෝග මගින් උරා ගැනීමෙන් බෝගයට විෂ වීමට ඉඩ ඇත. පී.එච්. අගය අඩු පසක් ඩොලමයිට් හෝ අළුහුණු පී.එච්. අගය අනුව ගණනය කර යෙදීමෙන් පස බෝග වගාවට සුදුසු ලෙස පුනරුත්ථාපනය කළ හැකි වේ. එබැවින් පසක පී.එච් අගය වැදගත් භූමි ලක්ෂණයක් වන බැවින් එය නිර්ණය කරන ආකාරය දැන ගැනීම වැදගත් වේ.

පී.එච්. අගය නිර්ණය කිරීම සඳහා පී.එච් කඩදාසි හෝ පී.එච් මීටරය භාවිත කළ හැකි වේ. එසේ කිරීම සඳහා පස් සාම්පලයක් ජලයේ දිය කර ද්‍රාවණයක් සකස් කර ගත යුතු වේ. ඒ සඳහා පස් කොටස් එකකට ජලය කොටස් 5 ක් හොඳින් මිශ්‍ර කර විනාඩි 30 ක පමණ කාලයක් කලතා එම ද්‍රාවණය පෙරා ලැබෙන පැහැදිලි දියරය පී. එච්. මීටරය උපයෝගී කර මැනිය හැකි වේ. මෙම ද්‍රාවණය පසේ ලවණතාව මැනීම සඳහා ද භාවිත කළ හැකි ය.

2. ලවණතාවය

ලවණතාවය ද බෝග වගාව සඳහා බලපානු ලබයි. පසක් විවිධ හේතු නිසා ලවණ පසක් වීමට හැකියාව ඇත. භූමියේ යටි ස්ථරවල තිබෙන ලවණ ජලය, වාෂ්පීකරණයත් සමඟ පස මතුපිටට පැමිණ මතුපිට තැන්පත් වීම නිසා ලවණතාවය ඇති විය හැකි වේ. එයට අමතරව කරදිය වගා බිම්වලට ගැලීම නිසා ද, ලවණ සහිත ජලය වාරි කටයුතු සඳහා භාවිත කිරීම නිසා ද පසක ලවණතාවය ඇති විය හැකි ය. ලවණතාවය අධික වීම බෝග වගාවට අයහපත් ලෙස බලපානු ලැබේ. පසක ලවණතාවය ද, පී.එච්. අගය මැනීම සඳහා භාවිත කළ පස් ද්‍රාවණය ම භාවිත කර එහි සන්තායකතාව මැනීමෙන් නිර්ණය කළ හැකි වේ. ලවණතාවයේ විවිධ ඒකක හා ඒවායේ සම්බන්ධය පහත දක්වා ඇත.

deciSiemens per metre (dS/m)	milliSiemens per centimetre (mS/cm)	microSiemens per centimetre (μS/cm)	electrical conductivity (EC)	parts per million (ppm ⁺)
1	= 1	= 1000	= 1000	= 640
4	= 4	= 4000	= 4000	= 2560

පසක ලවණතාවය 4 mS/cm වැඩි නම් එය ලවණ අධික පසක් වන අතර, බෝග වගාවට එතරම් හිතකර නොවේ.

දිස්ත්‍රික් කාර්යාල වෙත ලබා දී ඇති පී.එච්.මීටරය හා සන්නායකතා මානය (EC මීටරය) භාවිත කරන ආකාරය මේ සමඟ දක්වා ඇත. මෙය සමහර විට නිෂ්පාදිත මාදිලිය අනුව සුළු වෙනස්කම් පැවතීමට ඉඩ ඇත.

pH මීටරය භාවිත කිරීම සඳහා උපදෙස්

- මෙම මීටරය බැටරියකින් ක්‍රියාත්මක වේ.
- මීටරය භාවිත කිරීමේදී ඉලෙක්ට්‍රෝඩයේ ආරක්‍ෂිත වැස්ම ඉවත් කරන්න.
- ඉලෙක්ට්‍රෝඩය වියළී ඇත්නම් සපයා ඇති ද්‍රවණයේ ටික වෙලාවක් ගිල්වන්න.
- pH ඉලෙක්ට්‍රෝඩය සහ උෂ්ණත්වය මනින ඉලෙක්ට්‍රෝඩය අදාළ ස්ථානවලට සම්බන්ධ කරන්න.
- උපකරණයේ ස්විචය ක්‍රියාත්මක කරන්න.
- සාම්පලයට ඉලෙක්ට්‍රෝඩය ගිල්වා සුමටව කලතන්න
- කාලය මැනීමේ ලකුණ නිවී නිවී දැල්වීම නැවතුණ පසු අගය සටහන් කර ගන්න.
- මැනීමේදී නිවූ උෂ්ණත්වය බලා ගැනීමට “ °C ” යතුර තද කරගෙන සිටින්න.
- නැවත යතුර බුරුල් කල විට පී.එච්. අගය දිස්වේ.
- “HOLD” යතුර එබූ විට තිරයේ අගය නො වෙනස්ව පවතී
- අගය මැනීමෙන් පසු උපකරණය ක්‍රියා විරහිත කර ද්‍රාවණ ස්වල්පයකින් ඉලෙක්ට්‍රෝඩය සෝදා ආරක්‍ෂිත වැස්ම යොදන්න.

ක්‍රමාංකනය කිරීම

- ලබා දී ඇති ද්‍රාවණ - පී.එච් 7.01
 - පී.එච්. 4.01 (ආම්ලික පරාසයන් සඳහා)
 - පී.එච්. 10.01 (භාෂ්මික පරාසයන් සඳහා)

භාජන දෙකකට ද්‍රාවණය ගන්න. එක් භාජනයක් ඉලෙක්ට්‍රෝඩය සේදීමට සහ අනෙක ක්‍රමාංකනය සඳහා භාවිත කරන්න.

- ❖ පී.එච් අගය 7.01 ද්‍රාවණයෙන් සෝදා ඉලෙක්ට්‍රෝඩය අනෙක් භාජනයේ ඇති පී.එච්. 7.01 හි ගිල්වන්න.
- ❖ CAL යතුර තද කරන්න. තිරයේ පී.එච් අගය 7.01 ලෙස දිස්වේ.
- ❖ කාලය මනින ලකුණ නො පෙනී ගිය පසු සහ පී.එච් අගය නිවී නිවී දැල්වීම නැවතුණ පසු CFM යතුර තද කරන්න.
- ❖ මේ ආකාරයට අනෙක් පී.එච්. අගයන්ට ද ක්‍රමාංකනය කරන්න.
- ❖ ක්‍රමාංකන අවස්ථාවෙන් බැහැර වීමට උපකරණය ක්‍රියා විරහිත කර නැවත ක්‍රියාත්මක කරන්න.
- ❖ එක පී.එච්. අගයකට පමණක් ක්‍රමාංකනය කරන්නේ නම් දෙවෙනි අගය දක්වන වෙලාවේදී උපකරණය ක්‍රියාවිරහිත කර නැවත ක්‍රියාත්මක කරන්න.
- ❖ බැටරිය ඉවත් කර නැවත යෙදූ විට ක්‍රමාංකනය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

සන්නායකතා මානය (ලවණතාවය මැනීමේ උපකරණය) භාවිත කිරීමේ

උපදෙස්

මෙම උපදෙස් මාදිලි SMS 310, SMS 410 සහ SMS 410A සඳහා වේ.

ක්‍රියාත්මක කිරීම

1. සපයා ඇති වෝල්ට් 12 සරළ ධාරා (DC) ඇඩප්ටරය මීටරයට සම්බන්ධ කර එය ප්‍රධාන විදුලියට සම්බන්ධ කරන්න.
2. මීටරය භාවිතයට පෙර එය ක්‍රමාංකනය කර ඇත්දැයි සැක හැර දැන ගන්න. (ක්‍රමාංකනය කරන ආකාරය වෙන ම විස්තර කර ඇත).
3. ඉලෙක්ට්‍රෝඩය කෙළවර (සෙ.මී.4 ක් පමණ) සාම්පලය තුළ ගිල්වන්න.
4. ස්විචය තද කර මීටරය ක්‍රියාත්මක කරන්න.
5. තාප සමතුලිතතාවයට එන තෙක් ටික වේලාවක් සිටින්න.
6. නිව් නිව් දැල්වෙන සංඥාව මගින් මනින ලද EC අගය උපකරණයේ සකසනු ලැබූ අගයට (set point) වඩා අඩු බව පෙන්වයි.

අගයක් තේරීම

- අවශ්‍ය කරන අගය මැද ඇති නොබි එක අවශ්‍ය ස්ථානයට කරකැවීම මගින් තෝරා ගත හැකි ය.
- තෝරා ගැනීමේ පරාසය SMS 310 මාදිලිය සඳහා 1.5 සිට 3.5 මී. සිමන්ස් /සෙ.මී.
- තෝරා ගැනීමේ පරාසය SMS 410 සහ SMS 410A මාදිලි සඳහා 700 සිට 1900 ppm වේ.

ක්‍රමාංකනය කිරීම

මෙය හැම විට ම අවශ්‍ය නොවේ. මාසයකට වරක් හෝ ඉලෙක්ට්‍රෝඩය මාරු කළ විට මෙය සිදු කිරීම ප්‍රමාණවත් වේ.

- මධ්‍යසාර භාවිත කර ඉලෙක්ට්‍රෝඩය පිරිසිදු කර වියළෙන්නට හරින්න.
- සපයා ඇති ද්‍රාවණයේ ඉලෙක්ට්‍රෝඩය ගිල්වන්න. ඉලෙක්ට්‍රෝඩයේ ලෝහ තුඩු ගිලි ඇත් දැයි පරීක්ෂා කර බලන්න.
- මීටරයේ ස්විචය ක්‍රියාත්මක කරන්න.
- පෙන්වන අගය ස්ථාවර වූ පසු උපකරණයේ ඉදිරිපස ඇති slope යතුර කරකවා පහත දැක්වෙන ලෙස ක්‍රමාංකනය කරන්න.

M10031B ද්‍රවණය භාවිතා කර ගුණිත සාධකය 0.7 යොදා ගත් විට ;
 SMS 310 සඳහා 5 මී.සිමන්ස් /සෙ.මී.
 SMS 410 සඳහා 990 ppm

M10031B ද්‍රවණය භාවිතා කර ගුණිත සාධකය 0.5 යොදා ගත් විට;
 SMS 410A සඳහා 710 ppm

3. පසේ ගැඹුර

පසක ගැඹුර බෝගවල මූල පද්ධතියේ වර්ධනය සඳහා වැදගත් වේ. ගැඹුරු පසක් පිහිටීම බෝග වගාවට හිතකර වේ. පස් පැතිකඩක් පරීක්ෂාකර පසක ගැඹුර නිර්ණය කළ හැකි වේ. භූමියේ මතුපිට සිට යටින් පිහිටි තද ස්ථරයකට හෝ මව් පාෂාණයට ඇති ගැඹුර පසේ ගැඹුර ලෙස හැඳින්වේ. මෙය සෙ.මී. වලින් මනිනු ලබන අතර, ගැඹුර අනුව පහත දැක්වෙන ලෙස කාණ්ඩ කිහිපයකට බෙදා දැක්විය හැකි වේ.

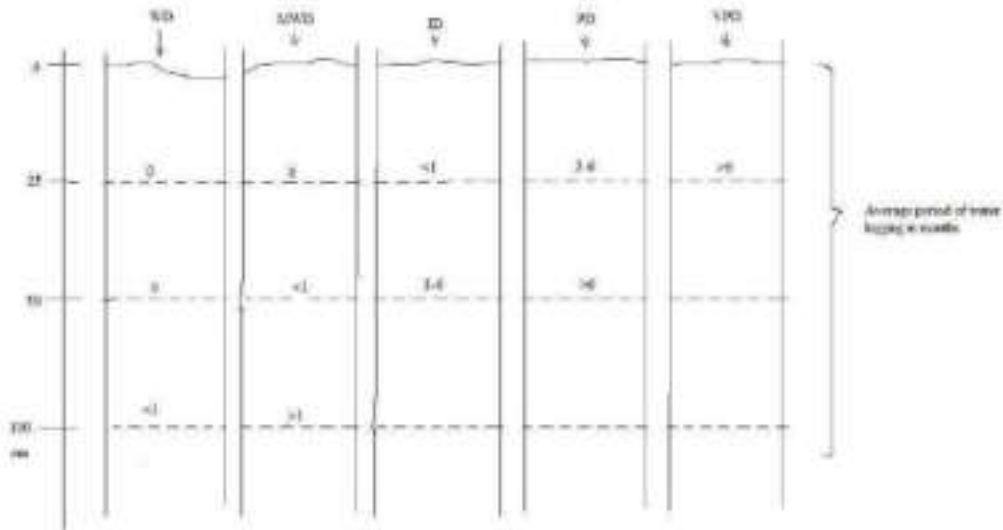
ඉතා නො ගැඹුරු	=	< 25 cm
නො ගැඹුරු	=	25-50 cm
මධ්‍යස්ථ ගැඹුරු	=	50-90 cm
ගැඹුරු	=	90-150 cm
ඉතා ගැඹුරු	=	> 150 cm

4. ජලවහනය

මෙහිදී පසක අභ්‍යන්තර ජලවහනය සාකච්ඡා කෙරේ. භූමියක මතු පිට ජලවහනය බොහෝ විට වැදගත් වනුයේ පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම සැලසුම් කිරීමට හා ගොවිපොළ සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා වේ. නමුත් අභ්‍යන්තර ජලවහනය බෝග වගාව සඳහා සෘජුව ම වැදගත් වන අතර ඉතා දුර්වල ජලවහන තත්ත්වයන් හා ක්ෂණිකව පසෙන් ජලය ඉවත්වීම ද බෝග වගාවට යහපත් නොවේ. වී වැනි බෝග සලකු විට අසම්පූර්ණ ජලවහන තත්ත්වයන් එවැනි බෝග වගාවකට යෝග්‍ය වේ. නමුත් අනෙකුත් බොහොමයක් බෝග සඳහා පසක හොඳ ජලවහනයක් පැවතිය යුතු වේ. පසක ජලවහනය පහත දැක්වෙන ලෙස කාණ්ඩ වලට වර්ගීකරණය කල හැකි වේ.

- හොඳ ජලවහනය (Well Drain- WD)
- මධ්‍යස්ථ හොඳ ජලවහනය (Moderately Well Drain-MWD)
- අසම්පූර්ණ ජලවහනය (imperfectly Drain- ID)
- දුර්වල ජලවහනය (Poorly rain-PD)
- ඉතා දුර්වල ජලවහනය (Very Poorly Drain-VPD)

භූගත ජල මට්ටමේ කාලීනව සිදුවන වෙනස්වීම් අනුව පසක ජලවහනය ඉහත වර්ගීකරණය අනුව පැහැදිලි කිරීම පහත රූපයේ පෙන්වා ඇත.

රූපයේ තීරු ලෙස දක්වා ඇත්තේ පාංශු පැතිකඩකි. මතුපිට 0 ලෙස සලකා පසේ ගැඹුර සෙ.මී. වලින් සෙ.මී. 100 දක්වා වම් පස පෙන්වා දී ඇත. හරස්කඩ ඉරි වලින් දක්වා ඇත්තේ භූ ගත ජල මට්ටමේ පිහිටීම ය. උදාහරණ ලෙස වම් පස පළමු තීරුව හොඳ ජලවහනය පෙන්වන පස් පැතිකඩකි. එහි භූ ගත ජල මට්ටම සෑම විට ම සෙ.මී. 100 ට වඩා ගැඹුරින් පිහිටයි. එවැනි පසක සෙ.මී. 100 මට්ටමට භූ ගත ජල මට්ටම පැමිණ පවතින්නේ මාසයකට අඩු කාලයකි. එමෙන් ම දකුණු පස අවසානයට දකවා ඇති තීරුව ඉතා දුර්වල ජලවහනය සහිත පස් පැතිකඩකි. එහි භූ ගත ජල මට්ටම සලකු විට වර්ෂයේ මාස 6 කට වැඩි කාලයක් සෙ.මී. 25 හෝ ඊට අඩු ගැඹුරින් පිහිටයි. ඒ ආකාරයට විවිධ ජලවහන තත්ත්වයන් අනුව භූ ගත ජල මට්ටම පිහිටන ගැඹුර හා එය ඒ මට්ටමේ පවතින කාල සීමාව මාස වලින් දක්වා ඇත.

පරිශීෂ්ටය 2

1. පාංශු බාදනය හා එය අවම කිරීමේ ක්‍රම

පාංශු බාදනය හෙවත් පස සෝදා ගෙන යාම ලංකාවේ සෑම ප්‍රදේශයක ම දක්නට ලැබෙන ගැටලුවකි. විවිධ හේතු නිසා (වර්ෂාව, සුළඟ, ග්ලැසියර් දියවීම වැනි) පාංශු බාදනය සිදු වුව ද, ලංකාවේ වැඩි වශයෙන් එය සිදු වනුයේ වර්ෂාව මගිනි. එමෙන් ම පාංශු බාදනයේ ප්‍රබලත්වය භූමියේ ස්වභාවය, පවත්නා ඉඩම් පරිහරණය හා ලැබෙන වර්ෂාවේ තීව්‍රතාවය මත තීරණය වේ. වඩාත් බැවුම් සහිත, භූමි ආවරණයක් නොමැති බිම් වැඩිපුර බාදනයට ලක්වන අතර, වැඩි වර්ෂාපතන තීව්‍රතාවයක් ඇති ප්‍රදේශවල බිම් ද වැඩිපුර බාදනයට ලක්වේ. තව ද, පවත්නා ඉඩම් පරිහරණය අනුව ද බාදන තත්ත්වය වෙනස් වේ. උදාහරණ ලෙස නිතර ම පස බුරුල් වීමට ලක්වන අලු බෝග වගාවක් සහිත බිමක බාදන මට්ටම වැඩි ය. මෙම පරිශීෂ්ටය තුළින් පාංශු බාදනය පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් සහ එය අවම කිරීමේ ක්‍රමවේද කෙටියෙන් දක්වා ඇත¹.

ස්වභාව ධර්මයේ අපූර්ව නිර්මාණයක් වන පස සන, ද්‍රව සහ වායු යන කොටස් තුනකින් සමන්විත වේ. මෙයට අමතරව ජීවින් ද පස තුළ ජීවත් වේ. පාෂාණ භෞතික, රසායනික හා ජීව විද්‍යාත්මක ජීරණයට ලක්වීම තුළින් පස නිර්මාණය වේ. මේ සඳහා ගත වන ස්ථානය අනුව කාලය විවිධ වේ. සාමාන්‍යයෙන් නිවර්තන දේශගුණ තත්ත්වයක් යටතේ පස් සෙ.මී. එකක් සෑදීමට අවුරුදු 200 ක් පමණ ගත වේ. ඒ අනුව පස ආරක්ෂා කර ගැනීම ඉතාම වැදගත් බව පැහැදිලි වේ.

2. පාංශු බාදනය

පාංශු බාදනය ප්‍රධාන වශයෙන් ජලය මගින් සහ සුළඟ මගින් සිදු වේ. ලංකාවේ පස බාදනය බොහෝ විට ජලය මගින් (වර්ෂාව මගින්) සිදු වේ. ඉතා සියුම් පස් ඇති ප්‍රදේශවල (කාන්තාර ප්‍රදේශ) තද සුළං පවතී නම් සුළඟ මගින් පස ගසාගෙන යාම සිදුවිය හැකි ය. සමහර ශිතාධික රටවල ග්ලැසියර් දියවීම නිසා ද පස සෝදී යාමකට ලක් විය හැකි ය. ලංකාවේ සුළඟව දක්නට ලැබෙනුයේ වර්ෂාව මගින් සිදුවන පස සෝදා යෑම නිසා, ඒ පිළිබඳව අවධානය යොමු කර මෙම මාර්ගෝපදේශ සකසන ලදී.

පාංශු බාදනය ප්‍රධාන වශයෙන් ක්‍රියාවලි තුනකින් සමන්විත වේ. එනම්;

- I. පස් අංශු විසිරීම
- II. විසිරුණු පස් අංශු ජලය මගින් ගසාගෙන යාම
- III. එම පස් වෙනත් ස්ථානයක තැන්පත් වීම

I. පස් අංශු විසිරීම

මෙම විසිරීම පස් වර්ගය සහ පසේ වයනය අනුව විවිධ වේ. සමහර පස්වල අංශු ඉතා තදින් බැඳී ඇති අතර ඒවා විසිරීම අඩු ය. සමහර පස් ඉතා ලිහිල්ව තිබෙන බැවින් ඒවා විසිරීම පහසුවෙන් සිදුවේ. මෙම පස් අංශු විසිරීම සඳහා අවශ්‍ය ශක්තිය වර්ෂාවේ ගැබ්ව ඇති වාලක

¹ පරිශීලිත ලේඛන: කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ පාංශු හා ජල සංරක්ෂණ ක්ෂේත්‍ර අත් පොත සහ ක්‍රිෂ්ණරාජා. පී. ශ්‍රී ලංකාවේ පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම, ක්ෂේත්‍ර අත් පොත, ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව

ශක්තිය (Kinetic Energy) මගින් ලබා දේ. ඒ අනුව පස් අංශු විසිරීම සඳහා පසේ බාදන හැකියාව (Erodibility) සහ වර්ෂාවේ බාදා මට්ටම (Erosivity) යන සාධක දෙකම බලපාන බව පැහැදිලි වේ.

පස් විසිරීම අවම කර ගැනීමටත් වැහි බින්දු පොලව හා තදින් ගැටීම අඩු කර ගැනීමට භූමි ආවරණය නිසි ලෙස පවත්වා ගැනීමත්, පස් අංශු එකිනෙක හා බැඳීම වැඩි කිරීම සඳහා පසේ කාබනික ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමත් සුදුසු වේ.

II. විසිරුණු පස් අංශු ජලය මගින් ගසාගෙන යාම

වර්ෂාව පවතින විටදී විසිරෙන පස් අංශු වර්ෂා ජලය මගින් ගසාගෙන යාම පැහැදිලිව දක්නට ලැබෙන සුලභ දර්ශනයකි. මෙම ගසාගෙන යාම බැවුම් ඉඩම්වල ඉතා දැඩිව සිදුවන අතර, සමතලා ඉඩම්වල තරමක් අඩුවෙන් සිදුවේ. මේ සඳහා බැවුමේ දිග මෙන් ම බැවුමේ ආනතිය ද බලපානු ලැබේ. එබැවින් බැවුමේ දිග අඩු කිරීම (පස් වැටී, කාණු, ගල් වැටී යනාදිය යෙදීමෙන්) සහ බැවුමේ ආනතිය අඩු කිරීමෙන් (හෙල් මළු, බැංකු මලු යනාදිය මගින්) මෙම ගසාගෙන යාම අවම කිරීමට හැකි වේ.

III. එම පස් වෙනත් ස්ථානයක තැන්පත් වීම

සාමාන්‍යයෙන් මෙලෙස ගසාගෙන එන පස් තැන්පත් වනුයේ භූමියේ පහත් ස්ථාන ලෙස සැලකෙන ජලාශ, කුඹුරු ආදී ස්ථානවල බැවින්, එය විවිධ ගැටලු උද්ගත කරයි (ජලාශ ගොඩ වීම, කුඹුරු ගොඩ වීම යනාදිය). පාංශු බාදන ක්‍රියාවලියේ පළමු ක්‍රියාවලි දෙක අවම කර ගත හොත් තෙවෙනි ක්‍රියාවලිය නිතැතින් ම අවම වීම සිදුවේ.

ඉහත විස්තරය අනුව පාංශු බාදනයට බලපානු ලබන ප්‍රධාන සාධක හතරක් සඳහන් කළ හැකි වේ.

- I. වර්ෂාවේ බාදා මට්ටම (Erosivity of the rain)
- II. පසේ බාදනය වීමේ හැකියාව (Erodibility of the soil)
- III. භූ රූපනය (Landform)
- IV. භූමිය හා බෝග කළමනාකරණය (Land and crop management)

3. සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා ඉඩම් තෝරා ගැනීම

- I. පළමුව ප්‍රාදේශීය සැලසුම් හෝ දිස්ත්‍රික් සැලසුම්වල උග්‍ර පරිහරණ කෘෂිකාර්මික ඉඩම් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.
- II. එසේ ඉඩම් තෝරා ගැනීමේදී ඉඩම් කට්ටි කිහිපයක් තෝරා ගන්නේ නම්, එක ලඟ පිහිටි ඉඩම් කට්ටි තෝරා ගැනීම සුදුසු වේ. බැවුමේ ඉහළ සහ පහළ යන ප්‍රදේශ දෙකම ආවරණය වන ලෙස ඉඩම් කට්ටි තෝරා ගැනීමෙන් ඉහළ බැවුමෙන් පහළට පාලනයකින් තොරව එන වැසි ජලය නිසා පහළ බැවුමේ සංරක්ෂණ ක්‍රමවලට සිදුවන හානි වළක්වා ගැනීමට හැකි වේ. සංරක්ෂණ ක්‍රම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදන ඇත්නම් ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂකයක් සම්පූර්ණයෙන් සංරක්ෂණය කිරීම නිර්දේශිත අතර එය වඩාත් ප්‍රතිඵලදායක වේ.
- III. බොහොමයක් පාංශු සංරක්ෂණ උපක්‍රම මගින් තෙතමන සංරක්ෂණය ද සිදුවන බැවින් පාංශු සංරක්ෂණය හා තෙතමන සංරක්ෂණය යන දෙක ම අවශ්‍ය වන ඉඩම් තෝරා වඩාත් ප්‍රතිඵලදායක විය හැකි ය.

- IV. දැනට වගා කටයුතු සඳහා යොදා ගෙන ඇති ඉඩම් තෝරා ගත යුතු වේ.
- V. මෙම කටයුතු සඳහා ගොවි මහතාගේ දායකත්වය ලබා ගත හැකි ඉඩම් තෝරා ගත යුතු වේ.
- VI. සංරක්ෂණ ක්‍රම යෙදීමට ප්‍රමාණවත් ඉඩක් සහිත බිම් තෝරා ගත යුතු වේ. ඉතා කුඩා ප්‍රදේශ මේ සඳහා යෝග්‍ය නොවේ.
- VII. දැනටමත් සංරක්ෂණ කටයුතු කර ඇති නමුත් හොඳින් නඩත්තු නො කිරීම නිසා එම උපක්‍රම විනාශයට පත්ව ඇති භූමි තෝරා නො ගත යුතු වේ.

4. පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම තෝරා ගැනීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු

- I. පිරිවැය සහ ක්‍රමවල සාර්ථකභාවය.
අඩු පිරිවැයක් සහිත වඩාත් ප්‍රතිඵලදායී ක්‍රම කෙරෙහි යොමු වීම වැදගත් වේ. ගොවිපොළෙන් ම සොයා ගතහැකි ද්‍රව්‍ය භාවිත කර මෙය සිදු කළ හැකි නම් වඩාත් පහසු වේ. උදාහරණ ලෙස ගල් සහිත ඉඩමක ගල් වැටී යෙදීම වඩා සුදුසු වේ.
- II. ශ්‍රමය ලබා ගත හැකි ද යන වග.
- III. භූමියේ බැවුම.
- IV. ප්‍රදේශයේ දේශගුණය.
වියළි ප්‍රදේශයක් නම්, කාණු යෙදීම නිසා බිම තවදුරටත් වියළීමට භාජනය විය හැකි ය.
- V. වගා කර ඇති බෝගය කුමක් ද යන වග.
බහු වාර්ෂික පලතුරු බෝග නම් වඩාත් සුදුසු වනුයේ සමෝච්ඡ වේදිකා වේ.
- VI. ගොවි මහතාගේ කැමැත්ත.
- VII. අතිරේක ප්‍රතිලාභ ලැබේ ද යන වග.
දෙවැටි ක්‍රමයේදී පස සංරක්ෂණයට අමතරව පසේ සාරවත්භාවය ඉහළ නැංවීම ද සිදුවේ.

5. යොදා ගත හැකි පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම

පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම ගොවිපොළ තුළ මෙන් ම ගොවිපොළෙන් බැහැරව ද යෙදිය හැකි වේ. මේවා ප්‍රධාන ක්‍රම තුනක් යටතේ විස්තර කළ හැකි වේ.

- I. යාන්ත්‍රික ක්‍රම
- II. ජීව විද්‍යාත්මක ක්‍රම
- III. ශෂ්‍ය විද්‍යාත්මක ක්‍රම

ගොවිපොළ තුළ පාංශු සංරක්ෂණය

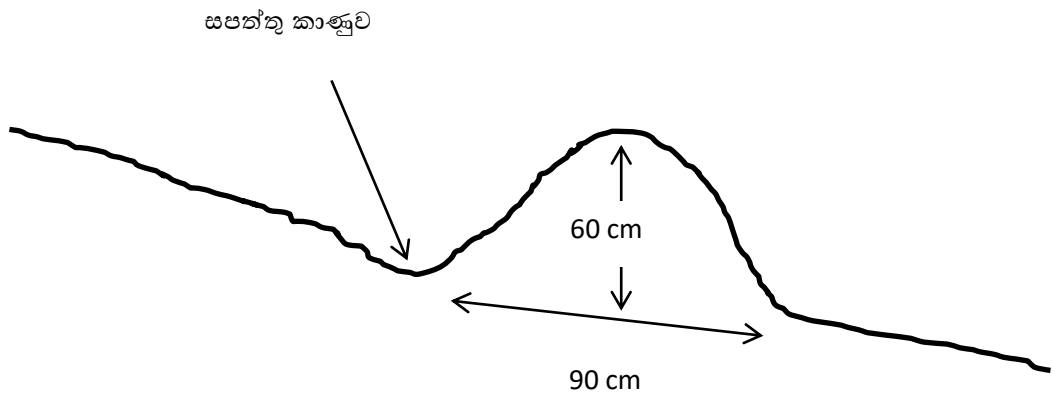
I. යාන්ත්‍රික ක්‍රම

මෙවැනි ක්‍රම බැවුම් වැඩි ඉඩම්වලට වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වේ. මේවා සඳහා වියදම වැඩි නමුත් කාර්යක්ෂමතාවය අතින් ඉහළ ය.

a. පස් වැටි

මෙමගින් පොළොව මතුපිට ජලය ගලා යන දුර සහ වේගය අඩු කරයි. පස් සහ රොන් මඩ රඳවා ගනී. පස තුළට ජලය කාන්දු වීමේ හැකියාව වැඩි කරයි.

වර්ෂාපතනය අඩු, අඩු බැවුමක් සහිත වාර්ෂික බෝග වගා කර ඇති බිම් සඳහා වඩාත් සුදුසු වේ.

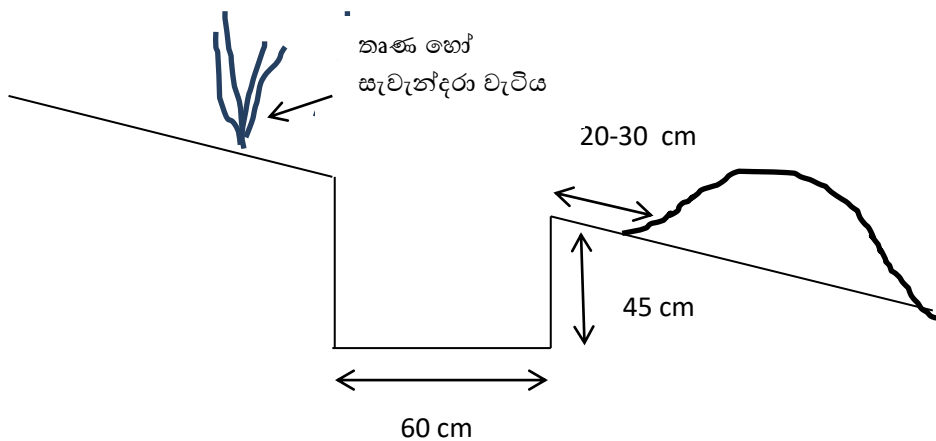

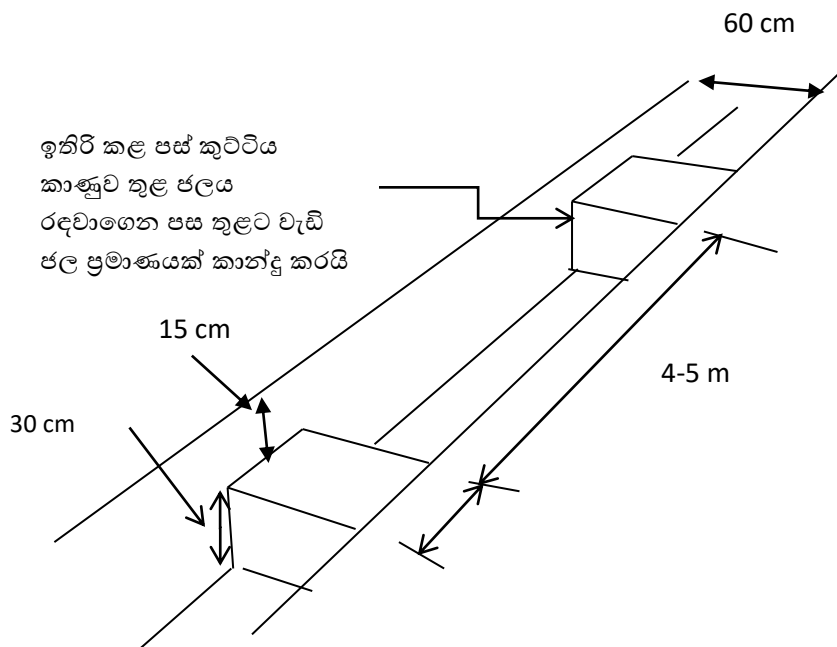
පස් වැටියක හරස්කඩ දිස්වන ආකාරය

b. කුට්ටි කාණු

මෙමගින් පොළොව මතුපිට ජලය ගලා යන දුර සහ වේගය අඩු කරයි. වැඩි ජල ප්‍රමාණයක් පස තුළට කාන්දු වීම සිදු කරයි. මතුපිට ජලය ආරක්ෂාකාරී ලෙස බැස යාමට සලස්වයි.

මද සහ මධ්‍යස්ථ බැවුම් සහිත බිම්වලට යෙදිය හැකි වේ. කෙටි කාලීන බෝග, පලතුරු බෝග, වැවිලි බෝග, අපනයන කෘෂි බෝගවලට යෙදිය හැකි ය. වියළි ප්‍රදේශවලට යෙදීමෙන් වියළි කාලයේදී පස වැඩිපුර වියළීමට හේතු විය හැකි ය. නමුත් නාය අවදානම් ප්‍රදේශවලට නිර්දේශ කළ නොහැකි ය.

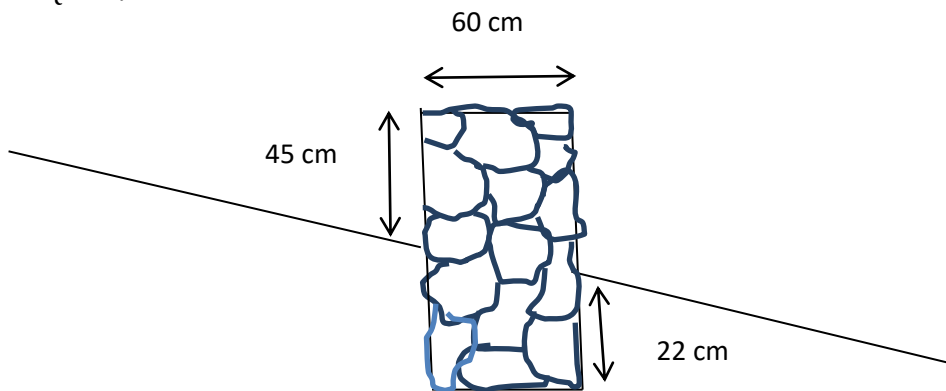
කුට්ටි කාණුවක ත්‍රිමාණ පෙනුම

මෙවැනි කාණුවක දිග සාමාන්‍යයෙන් මීටර් 80 නො ඉක්මවිය යුතු අතර, කාණුව සුළු බැවුමක් (120:1) සහිතව නෙත්ති කාණුවකට හෝ ස්වභාවික දිය පහරකට යොමු කළ යුතු වේ.

C. ගල් වැටි

මෙමගින් පොළොව මතුපිට ජලය ගලා යන දුර සහ වේගය අඩු කරයි. පස් සහ රොන් මඩ රඳවා ගනී. පස තුළට ජලය කාන්දු වීමේ හැකියාව වැඩි කරයි.

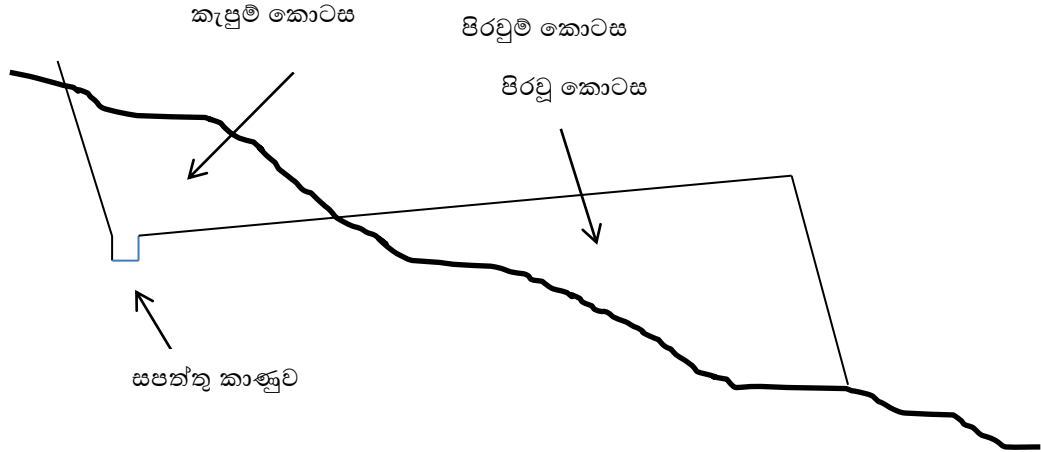
ගල් සුලභ නො ගැඹුරු පසක් සහිත මධ්‍යස්ථ බැවුමේ සිට වැඩි බැවුම් සහිත ඉඩම් සඳහා කෙටි කාලීන බෝග, පලතුරු බෝග, වැවිලි බෝග, අපනයන කෘෂි බෝගවලට යෙදිය හැකි ය.

ගල් වැටියක හරස්කඩ පෙනුම

d. හෙල්මෙල්

බැවුම් සහිත ඉඩම් සඳහා සුදුසු වන අතර, පසේ ගැඹුර අනුව හෙල්මෙල්වේ පළල තීරණය වේ. අර්තාපල්, එළවළු වැනි බෝග සඳහා සුදුසු වේ.

e. සමෝච්ච වේදිකා

මාධ්‍ය හෝ තද බැවුමක් සහිත බිම් සඳහා. වැවිලි බෝගවලට යෝග්‍ය වේ.

f. තනි වේදිකා

අධික බැවුම් සහිත ඉඩම්වලට යෙදිය හැකි ය. අපනයන කෘෂි බෝග, වැවිලි බෝග, පලතුරු බෝග හෝ වන වගාවන්ට ගැලපේ.

II. ජීව විද්‍යාත්මක ක්‍රම

a. ජීව වැට්

මධ්‍යස්ථ හෝ තද බැවුම් සහිත ඉඩම්වලට යෙදිය හැකි ය. කෙටි කාලීන බෝග, අපනයන කෘෂි බෝග, පලතුරු වගාවන්ට යෝග්‍ය වේ. පස සාරවත් කරයි. පසේ තෙතමනය ආරක්ෂා කරයි.

b. සැවැන්දරා හෝ තෘණ සිටුවීම

මෙය සමෝච්ච ඔස්සේ සිටුවිය යුතු වේ. එකිනෙකට සෙ. මී. 30 ක පරතරයකින් යුක්තව ජේලි දෙකක් සිග් සැග් ක්‍රමයට සිටුවිය යුතු ය.

c. ආවරණ වගා

පස විසිරීම අවම කරයි. පසේ තෙතමනය ආරක්ෂා කරයි. පසට නයිට්‍රජන් ලබා දේ. වැවිලි බෝග සඳහා යෙදිය හැකි ය.

III. ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාත්මක ක්‍රම

a. වසුන් යෙදීම

පස් අංශු විසිරීම අවම කරයි. පසේ තෙතමනය ආරක්ෂා කරයි. පසේ ප්‍රශස්ථ උෂ්ණත්වයක් රඳවා ගනී. කොළරොඩු, ග්ලිරිසිඩියා, පොල්ලෙලි, පොල් අතු, තණකොළ වැනි ද්‍රව්‍ය භාවිත කළ හැකි වේ.

b. සමෝච්ච රේඛා අනුව වගා කිරීම

c. අවම බිම් සැකසුම

d. වරණය වල් මර්ධනය

e. කාබනික පොහොර භාවිතය

f. වන වගා හෝ ස්ථිර බෝග සිටුවීම

ගොවිපොළෙන් බැහැර සංරක්ෂණ ක්‍රම

- 1) කාණු (හැරවුම් කාණු, නෙත්ති කාණු, ප්‍රධාන කාණු)
- 2) බාධක වේලි (තෘණ වැටි, අතු බැදීම්, ලී දඬු යොදා ගැනීම)
- 3) ඉවුරු සංරක්ෂණ ක්‍රම
- 4) වැටුම් ව්‍යුහ, ජල කාබනික ව්‍යුහ, රොන්මඩ උගුල, ගොවිබිම් පොකුණු

6. සංරක්ෂණ ව්‍යුහ අතර පරතරය

බැඳුම (%)	පරතරය (මීටර්)	යෝග්‍ය සංරක්ෂණ ක්‍රම
10 ට අඩු	18	පස් වැටි, කුට්ටි කණු, හෙල්මළු
10-20	15-18	පස් වැටි, කුට්ටි කණු, හෙල්මළු
20-30	12-15	කුට්ටි කාණු හෙල්මළු, ගල් වැටි
30-40	9-12	කුට්ටි කාණු හෙල්මළු, ගල් වැටි
40-50	6-9	හෙල්මළු, ගල් වැටි, තනි වේදිකා
50-60	4.5-6	ගල් වැටි, තනි වේදිකා, සමෝච්ච වේදිකා
60 ට වැඩි	යාන්ත්‍රික සංරක්ෂණ ව්‍යුහ යොදා නොගනී	

පරිශීෂ්ටය 3

උණ පරිහරණ ඉඩම් හෝ ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම

උණ පරිහරණ ඉඩම් හෝ ප්‍රදේශ ආකාර දෙකකි. එනම්;

1. උණ පරිහරණ කෘෂිකාර්මික බිම්
2. උණ පරිහරණ වෙනත් බිම්

1. උණ පරිහරණ කෘෂිකාර්මික බිම් හඳුනා ගැනීම.

මෙම බිම් හඳුනා ගැනීම ප්‍රධාන සාධක තුනක් පදනම් කර සිදු කළ හැකි වේ.

I. අඩු බෝග සනත්වයක් තිබෙන ඉඩම්

මෙය ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණ මගින් හඳුනා ගැනීම කළ යුතු වේ. මෙහි දී අදාළ බෝග වර්ගය අනුව සනත්වය තීරණය කළ යුතු වේ. උදාහරණ ලෙස පොල් වගාවක් සහිත ඉඩමක් නම් අක්කරයකට තිබිය යුතු අවම ගස් ප්‍රමාණය නොමැති ඉඩමක් උණ පරිහරණ ඉඩමක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය.

II. අඩු බෝග අස්වැන්න

මෙහි දී ගොවි මහතා විමසා බැලීමෙන් හා බෝගය නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් මෙම තත්ත්වය හඳුනාගත යුතු වේ. සාමාන්‍යයෙන් එම ප්‍රදේශයට සම්මත අස්වැන්න ප්‍රමාණය නො ලබන ඉඩම් මේ ගණයට වටේ.

III. එක දිගට වගා නො කරනු ලබන හෝ ඉඩමේ කොටසක් පමණක් වගා කරනු ලබන ඉඩම්.

බොහෝ විට මෙය කුඹුරු ඉඩම්වල දක්නට ලැබේ. එක කන්නයක් පමණක් වගා කරනු ලබන ඉඩම් සහ යායේ කොටසක් පමණක් වගා කර ඉදිරි කන්නයේ දී වෙනත් කොටසක් වගා කරනු ලබන ඉඩම් මෙයට අයත් වේ. සමහර විට ගොඩ ඉඩම්වල ද මේ ආකාරයෙන් කන්න අතහැර වගා කරන බිම් තිබිය හැකි අතර, ඒවා ද උණ පරිහරණ කාණ්ඩයට ඇතුළත් වේ.

කිසිදු කටයුත්තකට භාවිත නො වන වගා ඉඩම් අත්හරින ලද ඉඩම් ලෙස හඳුනා ගන්නා බැවින් එම කාණ්ඩය උණ පරිහරණ බිම් ලෙස හඳුනා නො ගත යුතු වේ.

ඌණ පරිහරණ තත්ත්වයන් ඇති වීමට තුඩු දිය හැකි හේතු;

මෙවැනි තත්ත්වයන් ඇති වීමට විවිධ හේතු බලපෑ හැකි අතර, හඳුනා ගත් ප්‍රධාන හේතු පහත දක්වා ඇත. ඌණ පරිහරණ ඉඩමක් හෝ ප්‍රදේශයක් හඳුනා ගත් පසු එම තත්ත්වය ඇති වීමට බලපෑ හේතු ද හඳුනා ගැනීම කළ යුතු අතර, එම හේතු පදනම්ව නිර්දේශ සැකසීම කළ යුතු වේ.

භෞතික සාධක

- a) අධික බැවුම් ප්‍රදේශයක් වීම
- b) භායනයට පත් භූමියක් වීම
- c) අඩු ගැඹුරකින් යුත් පසක් වීම.
- d) ජලය ලබා ගැනීමට නො හැකි වීම.
- e) දුර්වල ජලවහනය
- f) ගල් සහිත බව
- g) ගැටලු සහිත පසක් වීම (Problem soils)

සමාජ ආර්ථික සාධක

- a) ප්‍රාග්ධනය නොමැති වීම
- b) ශ්‍රමය නොමැති වීම
- c) ඉඩම් අයිතියේ/භුක්තියේ ගැටලු
- d) තාක්ෂණික දැනුම මද වීම

වෙනත් සාධක

- a) වන සත්ත්ව උවදුරු